

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Atacan KÜÇÜKOĞLU

NARSİSİSTİK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE DEPRESİF
BELİRTİLER ARASINDAKİ İLİŞKİDE
YALNIZLIK VE MÜKEMMELİYETÇİLİĞİN ARACI ROLÜ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Arif Haldun SOYGÜR

İSTANBUL, Haziran 2023

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Atacan KÜÇÜKOĞLU
192005033

NARSİSİSTİK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE DEPRESİF
BELİRTİLER ARASINDAKİ İLİŞKİDE
YALNIZLIK VE MÜKEMMELİYETÇİLİĞİN ARACI ROLÜ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Arif Haldun SOYGÜR

İSTANBUL, Haziran 2023

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Atacan KÜÇÜKOĞLU
192005033

NARSİSİSTİK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE DEPRESİF
BELİRTİLER ARASINDAKİ İLİŞKİDE
YALNIZLIK VE MÜKEMMELİYETÇİLİĞİN ARACI ROLÜ

Tezin Enstitüye Teslim Edildiği Tarih:

Tezin Savunulduğu Tarih:

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Arif Haldun SOYGÜR

(İstanbul Okan Üniversitesi)

Diğer Jüri Üyeleri: Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Özlem MESTÇİOĞLU

(İstanbul Okan Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet SAPANCI

(Düzce Üniversitesi)

İSTANBUL, Haziran 2023

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
KISALTMALAR	vi
TABLO LİSTESİ	vii
ŞEKİL LİSTESİ	viii
BÖLÜM 1 GİRİŞ VE AMAÇ	1
1.1. PROBLEM TANIMI	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	4
1.2.1. Araştırmanın Temel Amacı	4
1.2.2. Araştırmanın Alt Amaçları	4
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	4
1.4. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ.....	5
BÖLÜM 2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. NARSİSİZM	6
2.1.1. Normal ve Patolojik Narsisizm	8
2.1.2. Büyüklenmeci ve Kırılgan Narsisizm	10
2.2. DEPRESYON	11
2.2.1. Depresyonda Kuramsal Yaklaşımlar	12
2.2.1.1. Psikanalitik Yaklaşım Göre Depresyon	12
2.2.1.2. Bilişsel Yaklaşım Göre Depresyon	14
2.2.1.3. Varoluşçu Yaklaşım Göre Depresyon.....	15
2.2.2. Depresyon-Narsisizm İlişkisi	15
2.3. YALNIZLIK	18
2.3.1. Yalnızlıkta Kuramsal Yaklaşımlar	18
2.3.1.1. Psikanalitik Teoriye Göre Yalnızlık	18
2.3.1.2. Bilişsel Teoriye Göre Yalnızlık	19
2.3.1.3. Varoluşçu Teoriye Göre Yalnızlık.....	20
2.3.2. Yalnızlık-Narsisizm İlişkisi	20
2.3.3. Yalnızlık-Depresyon İlişkisi.....	21
2.3.4. Yalnızlık-Narsisizm-Depresyon İlişkisi	23
2.4. MÜKEMMELİYETÇİLİK	23

2.4.1. Mükemmeliyetçilik-Narsisizm İlişkisi	24
2.4.2. Mükemmeliyetçilik-Depresyon İlişkisi	25
2.4.3. Mükemmeliyetçilik-Narsisizm-Depresyon İlişkisi	27
2.4.4. Mükemmeliyetçilik-Yalnızlık-Depresyon İlişkisi.....	28
BÖLÜM 3 GEREÇ VE YÖNTEM.....	29
3.1 ARAŞTIRMA MODELİ.....	29
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	29
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	32
3.3.1. Bilgilendirilmiş Onam Formu	32
3.3.2. Sosyo-Demografik Bilgi Formu	32
3.3.3. Beş Faktör Narsisizm Ölçeği - Kısa Form	32
3.3.4. Beck Depresyon Envanteri	33
3.3.5. UCLA Yalnızlık Ölçeği.....	33
3.3.6. Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	33
3.4. İŞLEM.....	33
3.5. VERİLERİN ANALİZİ	34
BÖLÜM 4. BULGULAR.....	35
4.1. DEĞİŞKENLERİN BETİMSSEL İSTATİSTİKLERİ	35
4.2. DEĞİŞKENLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE GÖRE ANALİZİ	36
4.2.1. Cinsiyet.....	36
4.2.2. İlişki Durumu.....	37
4.2.3. Evcil Hayvan Sahibi Olma Durumu.....	38
4.2.4. Eğitim Durumu	39
4.2.5. Gelir Durumu.....	40
4.3. DEĞİŞKENLERİN YAŞ İLE ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN KORELASYON ANALİZİ İLE İNCELENMESİ.....	41
4.4. DEĞİŞKENLERİN BİRBİRLERİ ARALARINDAKİ İLİŞKİLERİN KORELASYON ANALİZİ İLE İNCELENMESİ.....	42
4.5. SPSS PROCESS MAKRO İLE ARACI ROL TESTİ DEĞERLENDİRMESİ ..	43
BÖLÜM 5 TARTIŞMA VE SONUÇ	48
5.1. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI	49
5.1.1. Cinsiyete İlişkin Bulguların Tartışılması.....	49
5.1.2. Yaşa İlişkin Bulguların Tartışılması.....	50
5.2. KORELASYON ANALİZİ BULGULARININ TARTIŞILMASI	51

5.3. ARACILIK ANALİZİ BULGULARININ TARTIŞILMASI	53
5.4. ÇALIŞMANIN SINIRLILIKLARI	56
5.5. ÇALIŞMANIN GÜÇLÜ YÖNLERİ	57
5.6. SONUÇ VE GELECEKTEKİ ARAŞTIRMALAR İÇİN ÖNERİLER.....	57
KAYNAKÇA.....	59
EKLER	77
EK-1	77
BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU	77
EK-2	78
SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU	78
EK-3	79
BEŞ FAKTÖR NARSİSİZM ÖLÇEĞİ-KISA FORM	79
EK-4	82
BECK DEPRESYON ENVANTERİ.....	82
EK-5	85
UCLA YALNIZLIK ÖLÇEĞİ (UCLA-YÖ)	85
EK-6	87
FROST ÇOK BOYUTLU MÜKEMMELİYETÇİLİK ÖLÇEĞİ.....	87

ÖZET

Bu araştırmanın amacı bireylerin narsisistik kişilik özellikleri ile depresif belirtiler arasındaki ilişkiyi incelemek ve bu ilişkide yalnızlık ve mükemmeliyetçiliğin aracı rolünü test etmektir. Araştırma örneklemini İstanbul’da yaşayan 427 kişiden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında yaş aralığı 18-65 arasında değişen ($X=32.42$; $SS=10.70$) 309 kadın, 114 erkek, 3 cinsiyetini belirtmek istemeyen ve 1 cinsiyetini diğer olarak tanımlayan bireylerden veri toplanmıştır. Araştırma verileri Bilgilendirilmiş Onam Formu, Sosyo-demografik Bilgi Formu, Beş Faktör Narsisizm Ölçeği - Kısa Form (BFNÖ-KF), Beck Depresyon Envanteri (BDE), UCLA Yalnızlık Ölçeği (UCLA-YÖ) ve Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (FÇBMÖ) kullanılarak elde edilmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda araştırmada yer alan narsisistik kişilik özellikleri, yalnızlık, mükemmeliyetçilik, depresif belirtiler değişkenleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin varlığı saptanmıştır. Ayrıca, narsisistik kişilik özellikleri ile depresif belirtiler arasındaki ilişkide yalnızlığın ve mükemmeliyetçiliğin aracı rolü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar mevcut literatür kapsamında değerlendirilerek tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Narsisistik kişilik özellikleri, büyüklenmeci narsisistik kişilik özellikleri, kırılgan narsisistik kişilik özellikleri, mükemmeliyetçilik, yalnızlık, depresif belirtiler

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the relationship between narcissistic personality traits and the level of tendency to depression, and to test the mediating role of loneliness and perfectionism in this relationship. The research sample consists of 427 people living in Istanbul. Within the scope of the research, data were collected from 309 women, 114 men, 3 individuals who did not want to specify their gender and 1 defined their gender as other, whose age range was between 18 and 65 ($X=32.42$; $SD=10.70$). Research data were obtained using Informed Consent Form, Socio-demographic Information Form, Five Factor Narcissism Scale - Short Form (FFNI-SF), Beck Depression Inventory (BDI), UCLA Loneliness Scale (UCLA-LS) and Frost Multidimensional Perfectionism Scale (FMPS). As a result of the analyzes carried out, it was determined that there were positive and significant relationships between the narcissistic personality traits, loneliness, perfectionism, and depressive symptoms variables included in the study. In addition, it was concluded that loneliness and perfectionism had a mediating role in the relationship between narcissistic personality traits and depressive symptoms. The results obtained from the research were discussed within the scope of the existing literature.

Keywords: Narcissistic personality traits, grandiose narcissistic personality traits, vulnerable narcissistic personality traits, perfectionism, loneliness, depressive symptoms

KISALTMALAR

APA	: American Psychiatric Association, Amerikan Psikiyatri Birliği
BDE	: Beck Depresyon Envanteri
BFNÖ-KF	: Beş Faktör Narsisizm Ölçeği-Kısa Form
DSM	: Diagnostic and Statistical Manual for Mental Disorders, Ruhsal Bozuklukların Tanısal El Kitabı
FÇBMÖ	: Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği
NKB	: Narsisistik Kişilik Bozukluğu
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
SS	: Standart Sapma
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UCLA-YÖ	: UCLA Yalnızlık Ölçeği
WHO	: World Health Organization, Dünya Sağlık Örgütü

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.1 $\alpha= 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri	30
Tablo 3.2 Demografik Bilgilerin Betimsel İstatistikleri	30
Tablo 4.1 Değişkenlerin Betimsel İstatistikleri	35
Tablo 4.2 Katılımcıların BFNÖ-KF Toplam, BFNÖ-KF Kırılğan Alt Boyutu, BFNÖ-KF Büyüklemece Alt Boyutu, BDE Toplam, UCLA-YÖ Toplam, FÇBMÖ Toplam Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	36
Tablo 4.3 Katılımcıların BFNÖ-KF Toplam, BFNÖ-KF Kırılğan Alt Boyutu, BFNÖ-KF Büyüklemece Alt Boyutu, BDE Toplam, UCLA-YÖ Toplam, FÇBMÖ Toplam Puanlarının İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılması	37
Tablo 4.4 Katılımcıların BFNÖ-KF Toplam, BFNÖ-KF Kırılğan Alt Boyutu, BFNÖ-KF Büyüklemece Alt Boyutu, BDE Toplam, UCLA-YÖ Toplam, FÇBMÖ Toplam Puanlarının Evcil Hayvan Sahibi Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması	38
Tablo 4.5 Katılımcıların BFNÖ-KF Toplam, BFNÖ-KF Kırılğan Alt Boyutu, BFNÖ-KF Büyüklemece Alt Boyutu, BDE Toplam, UCLA-YÖ Toplam, FÇBMÖ Toplam Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	39
Tablo 4.6 Katılımcıların BFNÖ-KF Toplam, BFNÖ-KF Kırılğan Alt Boyutu, BFNÖ-KF Büyüklemece Alt Boyutu, BDE Toplam, UCLA-YÖ Toplam, FÇBMÖ Toplam Puanlarının Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması	40
Tablo 4.7 Yaş ile Değişkenler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi	41
Tablo 4.8 Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları	42
Tablo 4.9 Narsisizmin Depresyon ile İlişkisinde Yalnızlık ve Mükemmeliyetçiliğin Aracılık Rolüne İlişkin Bootstrap Bulguları	43
Tablo 4.10 Kırılğan Narsisizmin Depresyon ile İlişkisinde Yalnızlık ve Mükemmeliyetçiliğin Aracılık Rolüne İlişkin Bootstrap Bulguları	45
Tablo 4.11 Büyüklemece Narsisizmin Depresyon ile İlişkisinde Yalnızlık ve Mükemmeliyetçiliğin Aracılık Rolüne İlişkin Bootstrap Bulguları	47

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 4.1 Paralel Aracılık Analizine İlişkin Model.....	43
Şekil 4.2 Paralel Aracılık Analizine İlişkin Model.....	44
Şekil 4.3 Paralel Aracılık Analizine İlişkin Model.....	46

BÖLÜM 1 GİRİŞ VE AMAÇ

1.1. PROBLEM TANIMI

Narsisizm kavramı, adını Yunan mitolojisinde kendisine aşık olmaya mahkum olan bir karakter olan Narcissus'tan almıştır. Bu kavram ilk kez Havelock Ellis (1898) tarafından psikoloji literatüründe bahsedilmesinin ardından, üzerine pek çok araştırma yapılan konulardan biridir. Narsisizm, zengin bir teorik ve klinik geçmişi olan karmaşık bir yapıdır (Jackson, 1992). Temelde bir kişilik yapılanması olan narsisizm kavramı, tek bir yapı olarak değil, alt tür sınıflandırmaları içinde incelenmiştir (Ekşi, 2016). Narsisizm kavramı birçok araştırmacı tarafından büyüklenmeci (açık, teşhirci) ve kırılgan (örtük, hassas) olarak iki alt boyutta ele alınmıştır. (Pincus vd. 2014; Wink 1991). Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde narsisizmin büyüklenmeci ve kırılgan alt boyutlarının, birbirlerine karşıt özellikler taşıdığına dair sonuçlara ulaşılmaktadır (Eldoğan, 2016). Fjermestad-Noll vd. (2020) narsisizmin bu iki alt boyutu arasında salınım gösterdiğini, Dickinson ve Pincus (2003), Rose (2002) ve Wink (1991) gibi araştırmacılar da narsisizmin bu iki alt boyutunun incelenmesinin narsisizm kavramını ele almada yeterli kapsayıcılığa sahip olduğunu belirtmiştir. Büyüklenmeci narsisizm büyüklenmecilik, açıklık, teşhircilik, dışadönüklük, saldırganlık, kendine güven, başkaları tarafından beğenilme ihtiyacı, kibirlilik, düşük kaygı ve haset ile karakterizedir (Akhtar ve Thomson, 1982; Wink, 1991; Ronningstam, 2009). Kırılgan narsisizm ise kırılganlık, örtüklük, hassaslık, içe dönüklük, alçak gönüllülük, aşırı duyarlılık, savunmacılık, kaygı seviyesinin yüksek olması, utangaçlık, güvensizlik ile tanımlanmıştır (Akhtar ve Thomson, 1982; Wink, 1991; Ronningstam, 2009). Narsisistik kişilik özellikleri olan bireylerin, büyüklenmeci ve kırılgan özellikler arasında gidip geldiği (salındığı) düşünülür ve bu kişiler genellikle kırılgan durumdayken bir tedavi arayışına girerler (Fjermestad-Noll vd., 2020a). Ayrıca narsisistik kişilik bozukluğu olan hastalarda depresif semptomların birarada görüldüğü belirtilmektedir. (Fjermestad-Noll vd., 2020b). Yapılan araştırmalar, narsisistik bir kırılmanın yaşanmasının ardından bireylerde depresif belirtilerin görülme ihtimalinin çok yüksek olduğunu göstermiştir ve araştırmacılar da kişilik özelliklerinin dikkate alınmasının depresyonu anlamada ve yönetmede büyük etkiye sahip olduğunu ifade etmektedirler (Bagby vd., 2008; Millon vd., 2012; Öztürk ve Uluşahin, 2014).

Depresyon, bir duygudurum bozukluğudur ve toplumda görülen en yaygın sağlık sorunlarından bir tanesidir. 2001 yılında Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization, WHO) tarafından yayınlanan rapora göre dünya üzerinde 340 milyon kişinin depresyon yaşadığına yönelik öngöründe bulunmuştur (WHO, 2001). Ayrıca 2012’de yayınlanan raporda Dünya Sağlık Örgütü, depresyonun 2030 yılına kadar küresel olarak insan maluliyetinin en büyük nedeni olacağına yönelik tahminde bulunmuştur. (WHO, 2012). Amerikan Psikiyatri Birliği (American Psychiatric Association, APA) DSM-5 Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabına göre depresyon çökkün duygudurum, anhedoni, üzüntü, umutsuzluk, ilgi azalması, kilo alma ya da verme, uykusuzluk ya da aşırı uyuma, psikomotor ajitasyon ya da retardasyon, bitkinlik ve enerji azlığı, değersizlik, suçluluk hisleri, düşünmekte ve odaklanmakta zorluk, kararsızlıklar yaşama ve intihar düşünceleri gibi görüngüler gösterebilir (APA, 2013).

Narsisizmin depresyondaki rolü, farklı bağlamlarda da olsa uzun süredir ilgi odağı olmuştur (Anastasopoulos, 2007) ve narsisistik rahatsızlıkları olan hastalarda depresif belirtilerin sık görüldüğü bilinmektedir (Fjermestad-Noll vd., 2020a). Klinisyenlerin, altta yatan narsisistik patolojiyi, depresif semptomlar tarafından maskelenebileceği için tanımakta zorlanabileceği belirtilmektedir (Ronningstam, 2011). Klein ve arkadaşlarının (2011) yaptıkları araştırmaya göre kişilik özellikleri depresyonun başlamasını ve/veya devam etmesini etkiler. Narsisistik kişilik özelliklerine sahip bireylerin duygudurumlarını korumakta yaşadıkları zorlantılar nedeniyle narsisizm de depresyonla ilişkisinin incelenmesi açısından dikkate alınması gereken bir kişilik özelliğidir. Bazı araştırmalar narsisizm ve depresyon arasındaki ilişkiyi araştırmış olsa da (ör. Brailovskaia, vd., 2019; Papageorgiou vd., 2019), sonuçları arasında tutarsızlıklar mevcuttur ve narsisizm ile depresyon arasındaki ilişki hakkında çok daha az şey bilinmektedir. Aslında, depresyon riskini açıklayan aracı süreçleri bilmenin önem taşıdığı düşünülebilir çünkü aracı süreçlere dair edinilecek bilgi, depresyonu önlemek veya azaltmak için müdahalelerin geliştirilmesine rehberlik edebilir (Fang vd., 2021). Bazı araştırmalar narsisizm-depresyon ilişkisini araştırmış olsa da, narsisizmin çok boyutlu doğası nedeniyle sonuçları tutarsız olmuştur ve bu ilişkinin altında yatan aracı mekanizmalar hakkında çok daha az şey bilinmektedir (Fang vd., 2021). Buradan yola çıkarak narsisizm ile depresyon arasındaki ilişkiyi farklı aracı değişkenlerle incelemek, iki kavram arasındaki ilişkiyi daha iyi anlayabilmek ve tanımlayabilmek için literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yalnızlık, yetişkinler arasında yaygın bir problemdir (Rubenstein, 1979). Bu kavram, insanların sahip olmak istedikleri ilişkiler ile şu anda algıladıkları arasında bir tutarsızlık yaşadıklarında ortaya çıkan, tiksinti verici duygusal bir durum olarak tanımlanabilir (Peplau & Perlman, 1982). Bazı insanlar yalnızlığa diğerlerinden daha duyarlıdır; narsisistik güçlükleri olan bireyler daha fazla yalnızlık yaşayabilirler, bu da karamsarlık duygularına ve hayattan memnuniyetsizliğe katkıda bulunabilir (Kealy vd., 2021). Yalnız bireylerde depresif semptomların diğer insanlara kıyasla daha yoğun görüldüğü (Singh ve Misra, 2009) ve yalnızlıkla depresif semptomların varlığı arasında pozitif bir ilişki olduğu yapılan araştırmalarca kanıtlanmıştır (Russell vd., 1980; Lobdell ve Perlman, 1986).

Mükemmeliyetçilik, kusursuzluk için çabalamayı ve kişinin başarılarına göre kendi değerini değerlendirme kaygısını içeren çok boyutlu bir kişilik özelliğidir (Frost vd., 1990). Frost ve arkadaşlarına göre (1990), mükemmeliyetçilik; hata yapma endişesi, kişisel standartlar, ailesel beklenti, aileden eleştiri, yaptığından emin olamama, düzen başlıkları altında altı alt boyutla tanımlanır. Narsisizm kavramının gelişimine katkı sağlamış teorisyenlerden Kohut (1971) mükemmeliyetçilik ve narsisizm arasındaki ilişkiye dair, çocukluk çağında tüm insanların kendilerini mükemmel olarak kabul ettikleri grandiyöze ve idealize edilmiş ebeveyn imagoları, yani kendilik-nesneleri ile kaynaştırarak işe başladıklarını öne sürmüştür. Millon ve arkadaşları (2000) ve Ronningstam (2010), narsisistik yapılanmaları olan kişileri, başkalarına mükemmellik beklentileri empoze eden ve başkalarına bir mükemmellik imajı sunan kişiler olarak tanımlamaktadır. Mükemmeliyetçiliğin aracı etkisi, bireylerin karşılanmayan mükemmeliyetçi ve idealize edilmiş beklentilere tepki olarak yetersizlik, utanç ve depresyon duyguları sonuçları da dahil olmak üzere narsistik hastalarla ilgili çağdaş teorik varsayımlar ve klinik deneyimlerle tutarlıdır (Pincus ve Roche, 2011; Ronningstam, 2010).

Klinik olmayan örnekleme yapılacak bu araştırmada katılımcıların narsisistik özellikleri, bir psikopatolojik teşhisten ziyade bir kişilik özelliği olarak, depresyon düzeyleri de bir teşhisten ziyade bir duygudurum puanı olarak incelenecektir.

Aktarılan kuramsal bilgiler ışığında bu araştırmada narsisizm ile depresyon arasındaki ilişkide yalnızlık ve mükemmeliyetçiliğin aracı rolünün incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

1.2.1. Araştırmanın Temel Amacı

Bu araştırmanın temel amacı bireylerin narsisistik kişilik özellikleri ile depresif belirtiler arasındaki ilişkiyi incelemek ve bu ilişkide yalnızlık ve mükemmeliyetçiliğin aracı rolünü test etmektir.

1.2.2. Araştırmanın Alt Amaçları

Bu araştırmanın alt amaçları narsisizm, depresyon, yalnızlık ve mükemmeliyetçiliğin yaş ve cinsiyete göre dağılımını incelemektir.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu çalışmada yetişkin bireylerin narsisistik kişilik özelliklerinin depresyon düzeyleri ile ilişkisinde mükemmeliyetçilik ve yalnızlığın aracı rolünün etkisi incelenmesi amaçlanmaktadır. Literatürde narsisizm ve depresyon arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar olmasına karşın bulgular narsisizm kavramının çok katmanlı olması nedeniyle yapılan araştırmalar da bu iki değişken arasındaki ilişkinin aracı değişkenlerle birlikte incelenmesinin, narsisizm ve depresyon kavramlarının ilişkisinin açıklanmasında daha aydınlatıcı olduğu yönündedir. Bu iki kavram arasındaki ilişkinin, farklı aracı değişkenlerle incelenmesi yapılan araştırmalarca önerilmiştir. Bu bağlamda narsisizm ve depresyon arasındaki ilişkinin incelenmesinde, bu iki değişkenin birbiri ile olan ilişkisinde mükemmeliyetçilik ve yalnızlık aracılıklarının nasıl bir etkiye sahip olduğunu incelemek, narsisizm ve depresyon ilişkisinin daha iyi anlaşılmasını destekleyebilir. Ayrıca yapılan araştırmaların büyük çoğunluğu yurtdışında gerçekleşmiş olup Türkiye’de narsisizm ve depresyon, arasındaki ilişkiyi inceleyen çok az sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Hem Türkiye’de hem de yurtdışında narsisizm, depresyon, mükemmeliyetçilik ve yalnızlık konuları ikili kombinasyonlarla çalışılmış olsa da birbirleriyle ilişkisini bu çalışmada yer aldığı haliyle yapılmış bir araştırmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu araştırmanın narsisizmin alt boyutları ve depresyon arasındaki ilişkinin mekanizmasına açıklık getirmesi bakımından önem taşıyacağına inanılmaktadır. Tüm bu nedenlerle araştırmanın özgün bir yapıda olduğu ve yapılacak

araştırmanın hem akademik literatüre hem de klinisyenlere katkı sunacağı düşünülmektedir.

1.4. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

H₁: Narsisistik kişilik özelliklerinin depresif belirtiler ile pozitif yönlü bir ilişkisi vardır.

H₂: Büyüklenmeci narsisistik kişilik özelliklerinin depresif belirtiler ile pozitif yönlü bir ilişkisi vardır.

H₃: Kırılgan narsisistik kişilik özelliklerinin depresif belirtiler ile pozitif yönlü bir ilişkisi vardır.

H₄: Narsisistik kişilik özelliklerinin depresif belirtiler ile ilişkisinde yalnızlığın aracı rolü vardır.

H₅: Büyüklenmeci narsisistik kişilik özelliklerinin depresif belirtiler ile ilişkisinde yalnızlığın aracı rolü vardır.

H₆: Kırılgan narsisistik kişilik özelliklerinin depresif belirtiler ile ilişkisinde yalnızlığın aracı rolü vardır.

H₇: Narsisistik kişilik özelliklerinin depresif belirtiler ile ilişkisinde mükemmeliyetçiliğin aracı rolü vardır.

H₈: Büyüklenmeci narsisistik kişilik özelliklerinin depresif belirtiler ile ilişkisinde mükemmeliyetçiliğin aracı rolü vardır.

H₉: Kırılgan narsisistik kişilik özelliklerinin depresif belirtiler ile ilişkisinde mükemmeliyetçiliğin aracı rolü vardır.

H₁₀: Narsisistik kişilik özellikleri, depresif belirtiler, yalnızlık ve mükemmeliyetçilik cinsiyete göre farklılık gösterir.

H₁₁: Narsisistik kişilik özellikleri, depresif belirtiler, yalnızlık ve mükemmeliyetçiliğin yaş ile anlamlı ilişkisi vardır.

BÖLÜM 2. GENEL BİLGİLER

Araştırmanın bu bölümünde narsisizm, depresyon, yalnızlık ve mükemmeliyetçilik kavramlarına yönelik yapılan literatür taramasına ilişkin bilgilere yer verilecektir.

2.1. NARSİSİZM

Narsisizm, kavram ortaya atıldığından beri psikoloji alanında araştırmacılar tarafından çokça merak edilen ve üzerine çalışmalar yapılan konulardan bir tanesidir. Yıllar içerisinde yapılan araştırmalarla derinleştirilen narsisizm, zengin bir teorik ve klinik geçmişi olan karmaşık bir yapıdır (Jackson, 1992). Temelde bir kişilik yapılanması olan narsisizm kavramı, literatürde tek bir yapı olarak değil, alt tür sınıflandırmaları içinde incelenmiştir (Ekşi, 2016).

Narsisizm, kişinin sosyal çevreden açık ve örtülü olarak kendini geliştirme deneyimleri arama motivasyonunun yanı sıra çeşitli benlik, duygulanım ve alan düzenleyici süreçler yoluyla nispeten olumlu bir kendilik imajını sürdürme kapasitesi olarak kavramsallaştırılabilir ve bireylerin kabul ve onaylanma ihtiyaçlarının temelini oluşturur (Pincus vd., 2009).

Narsisizm kavramı, adını Yunan mitolojisinde kendisine aşık olmaya mahkum olan bir karakter olan Narkissos'tan almıştır. Mitolojideki anlatıma göre hikaye şöyledir; Narkissos doğduğunda annesi Leiriope kahin Teirisias'a yeni doğan çocuğunun uzun bir hayat yaşayıp yaşamayacağını sordu. "Kendini hiç bilmezse yaşayabilir" diye cevap verdi kahin. Narkissos, her iki cinsiyetten birçok sevgili tarafından tapılan çok güzel bir genç olarak büyüdü. Onu boşuna sevenler arasında, daha önce, Tanrıça Hera tarafından başkalarının konuşmalarının son sözlerini tekrar etmeye sonsuza kadar mahkum edilmiş olan peri Ekho da vardı. Bu nedenle Ekho, Narkissos ile bir konuşma başlatamadı ve ona olan anlatamadığı sevgisi, Narkissos tarafından fark edilmeyen bir sese dönüştü. Narkissos'un, Ekho ve diğer hayranlarına yaptığı gibi, reddettiği genç bir adam, kendisini reddeden kişinin karşılıksız sevmesi için dua etti. Kötü işler için intikam tanrıçası Nemesis, onu Narkissos'un bir havuzun yüzeyindeki kendi yansımasını göreceği şekilde bir düzen ayarladı. Narkissos kendi görüntüsüne âşık oldu ve yansımasına dokunmaktan aciz ve kendisini ondan ayıramayan biri olarak gözden kayboluncaya kadar suyun

kenarına uzandı. Vücudu bir çiçeğe dönüştü (nergis) ve böylece Tiresias'ın kehaneti gerçekleşmiş oldu (Tripp, 1970, akt., Fayek, 1981).

Narsisizm kavramı ilk kez Ellis (1898) tarafından psikoloji literatüründe bahsedilmesinin ardından, o zamandan bu zamana kadar üzerine pek çok araştırma yapılan konulardan biri olmuştur. Ellis “Narkissos benzeri” şeklinde tanımladığı kavramı, cinsel duyguların kaybolma ve neredeyse tamamen kendine hayranlık duyma eğilimini ifade etmek için kullanmıştır. Havelock Ellis (1898)'in çalışmasının Almanca özetini yapan Paul Nacke (1899) narsisizm kavramını kişinin kendi vücuduna cinsel bir obje gibi davrandığı cinsel sapkınlık olarak kullanmıştır. Nacke'nin yapmış olduğu narsisizm referansı, Sigmund Freud'un dikkatini çekmiş ve narsisizm kavramı Freud'un fikirlerinin gelişimi üzerinde derin bir etki bırakmış; narsisizm Freud'un klinik ve metapsikolojik alanda yaptığı çalışmalarının odak noktası haline gelmiştir (Raskin ve Terry, 1988). Freud, narsisizm alanında yaptığı incelemeler ve yayınladığı makalelerle kavramın açıklanmasına ve geliştirilmesine büyük katkılar sağlamış; Freud'un yapmış olduğu çalışmalar, hem kendi döneminde hem de kendinden sonraki dönemlerde araştırmacıların ilgisini çekmiş ve narsisizm kavramının tanımının zenginleşmesine bu çalışmalar öncü olmuştur.

Freud, narsisizm kelimesinden ilk kez Cinsellik Teorisi Üzerine Çalışmalar isimli çalışmasında söz eder (Karaaziz ve Atak, 2013). Freud (1914, 1957), Narsisizm Üzerine Bir Giriş metninde narsisizminin bireyin gelişimsel sürecinin bir parçası olduğunu belirtmiştir. Narsisizmi açıklarken kavramın, çocuğun gelişimsel döneminde geçtiği süreçlere, birincil (primer) narsisizm ve ikincil (sekonder) olarak tanımlar getirmiştir. Freud'a göre gelişimsel sürecinin henüz başlarındaiken çocuk, ben (ego) ile nesnenin birbirinden ayrık olduğunun idrakında değildir. Çocuk, Freud'un birincil narsisistik evre olarak tanımladığı bu dönemde tüm libidinal enerji yatırımını kendi benliğine yapar. Gelişimine paralel olarak çocuk, zamanla ben ile nesnenin ayrımını fark edebilir hale gelir. Bu farkındalıkla birlikte libidinal yatırımını da nesneye kaydırmaya başlar. Eğer ki çocuk, yatırım yaptığı sevgi nesnesinden yatırımına karşılık bulmaz ya da bulamaz ise bu durumda libidinal yatırımını nesnelerden çeker ve kendi benliğine yapar. Bu süreç ikincil narsisizm olarak tanımlanır. Birincil narsisizm gelişim sürecinde normal bir durumken ikincil narsisizm patolojik bir durum olarak ele alınır.

2.1.1. Normal ve Patolojik Narsisizm

Freud'dan sonra gelen araştırmacılar da, Freud'un narsisizme getirdiği tanımların izinden giderek, narsisizmin normal (sağlıklı) ve patolojik yapısı üzerine çalışmalar yaparak narsisizm kavramının incelenmesine ve tanımlarının zenginleşmesine katkıda bulunmuşlardır. Kohut (1966) normal narsisizmi patolojik narsisizmden ayırarak, ikisinin bağımsız gelişimsel yörüngelere sahip olduğunu ve normal narsisizmin olgun psikolojik yapı ve süreçlere dönüşebildiğini belirtir. Ayrıca birçok teorisyen narsisizmin, kendini geliştirme ve onaylanma ihtiyaçlarını yönetmede bireysel farklılıklara yol açan, uyumlu ve uyumsuz kişilik örgütlenmesini, psikolojik ihtiyaçları ve düzenleyici mekanizmaları yansıtan hem normal hem de patolojik ifadelerle sahip olduğunu ileri sürmektedir (Kernberg 2008, Kohut 1977, Pincus ve Lukowitsky 2010, Ronningstam 2009).

Narsisizmin normal ifadeleri, bireyin kişisel iradesini artırarak benlik saygısına ve iyi olma haline katkıda bulunabileceği (Oldham ve Morris, 1995), kişinin kendisiyle ve çevresindeki bireylerle olan harmonisini ve çevresinin kendisinden olan beklentilerini karşılayabileceğine yönelik hislerinin varlığı olarak tanımlanabilir (Rozenblatt, 2002). Bireyin olumlu kendilik imajını, kendini sevme duygusunu, benlik saygısını, girişkenliği, empatiyi, bağlılığı ve aidiyet duygusunu sürdürme kapasitesi anlamına gelir (Pincus ve Lukowitsky, 2010; Sandage vd., 2017). Normal narsisizm, kendilik hakkında olumlu yanılsamaları onaylama ve olumlu bir kendilik tasarımlarıyla tutarsız bilgileri en aza indirme eğilimi ile ilişkilidir (Morf ve Rhodewalt, 2001). Aynı zamanda bu tür bireyler hırslı, tatmin olmuş ve görece başarılı olma eğilimindedir (Campbell, 2001; Wink vd., 2005). Normal narsisizmin hem uyumlu hem de uyumsuz unsurlardan oluştuğunu, bu nedenle kesinlikle tamamen sağlıklı bir narsisizm biçimi olmadığını belirtmek önemlidir; bu bağlamda narsisizmin hem normal hem de patolojik formları uyumsuz unsurlara sahiptir, ancak her birinin bu özelliklere verdiği vurgu açısından farklılık gösterir (Zeigler-Hill vd., 2011).

Patolojik narsisizm, kişinin benlik imajına yönelik tehditlerle başa çıkmak için uyumsuz öz düzenleme stratejilerinin kullanılması olarak tanımlanabilir (Pincus vd., 2009) ve hayal kırıklıkları ve kendini geliştirme başarısızlıklarıyla başa çıkmak için uyumsuz telafi edici stratejilerle birlikte kendini geliştirmeye yönelik uyumsuz stratejileri temsil eden ilkel düzenleyici mekanizmaların bir organizasyonunu içerir (Pincus, 2013).

Ayrıca bu bireyler kibirli, teşhirci, ben-merkezci, empatik tavır sergilemeyen, kendini yeterli, güçlü ve mükemmel hissedebilmesi için ancak başka kişilerin onu onaylamasına ihtiyaç duyan kişilik özelliklerine sahiptir (Akhtar ve Thomson, 1982; Kernberg, 1985; McWilliams, 2011; Ronningstam, 2009). McWilliams'a (2011) göre, benlik kavramları tükenmiş olarak ve ego durumlarına karşıt olarak tanımlanabilir. İçlerinde yer alan zayıflık hisleri nedeniyle kendilerini “hiç kimse olarak” deneyimlemekten korkarlar. Bu örüntülerin patolojik sayılabilmesi için otomatik ve kalıcı narsisistik davranış kalıpları haline gelmesi gerekir.

Narsisizmin patolojik boyutu, literatürde narsisistik kişilik bozukluğu olarak tanılanır. Narsisistik kişilik bozukluğunun genel popülasyonda görülme oranı %0-%5.3 arasındadır (Ekselius vd., 2001; Mattia ve Zimmerman, 2001; Klein vd., 1995; Reich vd., 1989; Torgersen vd., 2001; 1989; akt. Ronningstam, 2009). Narsisistik kişilik bozukluğunun klinik popülasyonda görülme oranı ise %1.3-%17 arasındadır (Bodlund vd., 1993; Grilo vd., 1998; Hilsenroth vd., 1998; Morey ve Jones, 1998; Zimmerman vd., 2005; akt. Ronningstam, 2009). Özel kliniklerde ayaktan tedavi gören kişilerde %8.5-%20 oranında narsisistik kişilik bozukluğuna rastlanmaktadır (DiGiuseppe vd., 1995; Doidge vd., 2002; Westen ve Arkowitz-Westen, 1998; akt. Ronningstam, 2009). Ayrıca adli popülasyonda görülme oranı %6 (Ruiter ve Greeven, 2000) ve askeri popülasyonda görülme oranı (hem narsisistik kişilik özelliği hem de narsisistik kişilik bozukluğu bu çalışmada birlikte değerlendirilmiştir) %20 (Crosby ve Hall, 1992) olarak bulunmuştur (Ronningstam, 2009). Literatürde erkeklerin narsisizm puanlarının daha çok olduğu araştırmalar (Tschanz vd., 1998; Paulhus ve Williams, 2002) ve narsisizm-cinsiyet farkının sıfıra yakın olduğu araştırmalar mevcuttur (Atay, 2009; Bizumic ve Duckitt, 2008; Bleske-Rechek vd., 2008). Bunun yanında erkeklerin büyüklenmecî narsisizm puanları kadınların almış olduğu puanlardan daha yüksek olduğu (Grijalva vd., 2015; Foster vd., 2003) ve literatürde anlamlı farkın olmadığı araştırmalar da mevcuttur (Green vd., 2020). Kadınların erkeklere kıyasla daha fazla kırılgan narsisizm puanı aldığını belirten araştırmalar (Green vd., 2020; Wright vd., 2010) olmasına rağmen cinsiyet açısından anlamlı bir fark göstermeyen araştırmalar da mevcuttur (Grijalva vd., 2015).

2.1.2. Büyüklenmeci ve Kırılgan Narsisizm

Narsisizm kavramı birçok araştırmacı tarafından büyüklenmeci (açık, teşhirci) ve kırılgan (örtük, hassas) olarak iki alt boyutta ele alınmıştır. (Pincus vd. 2014; Wink 1991). Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde narsisizmin büyüklenmeci ve kırılgan alt boyutlarının, birbirlerine karşıt özellikler taşıdığına dair sonuçlara ulaşılmaktadır (Eldoğan, 2016). Fjermestad-Noll vd. (2020) narsisizmin bu iki alt boyutu arasında salınım gösterdiğini, Dickinson ve Pincus (2003), Rose (2002) ve Wink (1991) gibi araştırmacılar da narsisizmin bu iki alt boyutunun incelenmesinin narsisizm kavramını ele almada yeterli kapsayıcılığa sahip olduğunu belirtmiştir.

Büyüklenmeci (grandiyöz) narsisizm büyüklenmecilik, açıklık, teşhircilik, dışadönüklük, saldırganlık, kendine güven, başkaları tarafından beğenilme ihtiyacı, kibirlilik, düşük kaygı ve haset ile karakterizedir (Akhtar ve Thomson, 1982; Wink, 1991; Ronningstam, 2009) ve aşırı olumlu bir öz imaja sahip olmak, başkalarını sömürmek ve teşhirci davranışlarda bulunmak gibi uyumsuz kendini geliştirme stratejileri ile karakterize olduğundan patolojik narsisizmin en kolay tanınan şeklidir (Pincus ve Lukowitsky, 2010). Narsisistik büyüklenmecilik, kendini geliştirmeye yönelik güçlü bir motivasyon, benliğin olumsuz yönlerini bastırma ve kendini üstün görme ve kişilerarası ilişkilerde sömürücü, teşhirci ve empatik olmayan bir tarzda davranma eğilimi olarak da kavramsallaştırılır (Thomas vd., 2012).

Kırılgan narsisizm kırılganlık, örtüklük, hassaslık, içe dönüklük, alçak gönüllülük, aşırı duyarlılık, savunmacılık, kaygı seviyesinin yüksek olması, utangaçlık, güvensizlik (Akhtar ve Thomson, 1982; Wink, 1991; Ronningstam, 2009); kişisel ihtiyaçlar karşılanmadığında utanç ve/veya öfke yaşama eğilimi ile ilişkili, kendilik ve duygu düzenlemesi için sınırlı kapasiteye sahip kırılgan bir benlik, benlik saygısına yönelik algılanan tehditlere karşı bir duyarlılık ve beğenilmeme korkusuyla ilişkilerden kaçınma olarak tanımlanır. (Pincus ve diğerleri, 2009). Patolojik narsisizmin kırılgan biçimi, olumsuz kendilik imajı, özeleştirici, olumsuz duygusal deneyimler (örneğin, öfke, utanç, disfori), kişilerarası duyarlılık ve sosyal geri çekilme dahil olmak üzere kendilik ve duygusal düzensizlik gibi belirtiler de içerir (Pincus ve Lukowitsky, 2010).

Narsisistik kişilik özellikleri olan bireyler, büyüklenmeci ve kırılgan özellikler arasında gidip geldiği (salındığı) düşünülür (Oltmanns ve Widiger, 2018) ve bu kişiler genellikle kırılgan durumdayken bir tedavi ararlar (Fjermestad-Noll vd., 2020a).

2.2. DEPRESYON

Depresyon, bir duygudurum bozukluğudur; maluliyetin dünya çapında başlıca nedenidir (Friedrich, 2017) ve toplumda görülen en yaygın sağlık sorunlarından bir tanesidir. 2007 ile 2017 arasında, maluliyet ile yaşanan yıllara göre depresyon yükü, kadınlar ve erkekler için sırasıyla %14,1 ve %14,8 arttığı bulunmuştur. (James ve ark., 2018). Psikiyatrinin soğuk algınlığı olarak anılan (Aşkın 1999); yaşam boyu devam eden, iyileşme ve nükslerle süregiden bir hastalık olan depresyonun tedavi edilmeyen vakalarının %15'inin süregelmeye devam etmesi göz önünde bulundurulduğunda depresyon önemli bir hastalık olarak dikkat çekmektedir (Örsel, 2004).

2012 yılında Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization, WHO) tarafından yayınlanan rapora göre depresyonun 2030 yılına kadar küresel olarak insan maluliyetinin en büyük nedeni olacağına yönelik tahminde bulunmuştur. (WHO, 2012). Ayrıca WHO tarafından 2017'de yayınlanan rapora göre depresyonun 2015 yılında dünya genelinde depresif nüfus oranının %4,4 olduğu tahmin edilmekte ve dünya üzerinde depresyonla yaşayan toplam insan sayısı 322 milyondur. (WHO, 2017). Yapılan bir araştırmada, 2007 ile 2017 arasında, engellilikle yaşanan yıllara göre depresyon yükü, kadınlar ve erkekler için sırasıyla %14,1 ve %14,8 arttığı bulunmuştur. (James ve ark., 2018).

Depresyonun cinsiyete bağlı farklılık göstermediği (Ahmadi vd., 2014; Pachana vd., 2012; Salk vd., 2017; Streb vd., 2021); kadınların erkeklere kıyasla depresyon skorlarının daha fazla olduğu (Klerman ve Weissman, 1989, Wetzel, 1994; Maji, 2018); ve (belirli bir yaştan sonra) cinsiyet farkının bu durumun tersine olduğu erkeklerin kadınlardan daha fazla depresyon puanı aldığı göstermiştir (Bebbington vd., 2003).

Yapılan araştırmalar, depresyonun birçok başka hastalıkla eş tanı aldığını göstermektedir. Anksiyete bozuklukları (Kessler, 2003), bipolar bozukluk (Merikangas vd., 2007), alkol ve madde kullanım bozuklukları (Buckner vd., 2013), yeme bozuklukları (Swanson vd., 2011), şizofreni ve diğer psikotik bozukluklar (Addington vd, 1991),

borderline kişilik bozukluğu (Zanarini vd., 2004), diyabet (Golden vd., 2008) depresyonla komorbidite göstermektedir.

Amerikan Psikiyatri Birliği (American Psychiatric Association, APA), yayınladığı Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı 5. versiyonuna (DSM-5) göre depresyon çökkün duygudurum, anhedoni, üzüntü, umutsuzluk, ilgi azalması, kilo alma ya da verme, uykusuzluk ya da aşırı uyuma, psikomotor ajitasyon ya da retardasyon, bitkinlik ve enerji azlığı, değersizlik, suçluluk hisleri, düşünmekte ve odaklanmakta zorluk, kararsızlıklar yaşama ve intihar düşünceleri gibi görüngüler gösterebilir (APA, 2013).

DSM-5'te depresyon; yıkıcı duygudurum düzensizliği bozukluğu, yeğin (majör) depresyon bozukluğu, süregiden depresyon bozukluğu (distimi), aybaşı öncesi (premenstrüel) disfori bozukluğu, maddenin/ilacın yol açtığı depresyon bozukluğu, başka bir sağlık durumuna bağlı depresyon bozukluğu, tanımlanmamış diğer bir depresyon bozukluğu, tanımlanmamış depresyon bozukluğu alt sınıflamalarıyla kategorize edilmektedir.

2.2.1. Depresyonda Kuramsal Yaklaşımlar

2.2.1.1. Psikanalitik Yaklaşım Göre Depresyon

Depresyona dair ilk psikanalitik tanımlamaları Freud (1917) Yas ve Melankoli adlı makalesinde yapmıştır. Freud, bu çalışmasında bireyin sevilen bir kişiyle ilgili gerçek bir kayıp ya da hayal kırıklığına ya da bir idealin kaybına yönelik tepkilerini araştırmıştır. Bu makalesinde Freud, yaşanan kayıplara neden bazı insanların bir yas duygusuyla tepki gösterdiğini (bir süre sonra yas duygusu aşılar) ve neden diğerlerinin ise melankoliye (güncel tanımı olan depresyona) yenik düştüğünü açıklamaya çalışmıştır. Yas, sevilen birinin kaybına ya da bir şeyin yerini almış bir soyutlamanın kaybına (bu soyut kavram bir düşünce, ülkü ya da ideal de olabilir) verilen tepkidir ve kişinin hayata karşı normal tutumundan ve işlevselliğinden önemli ölçüde aksamalara sebep olmasına rağmen patolojik bir durum olarak değerlendirilmemelidir. Böylece, bir dışsal nesnenin kaybının ardından yas oluşur. Melankoli ise, nesnenin sevgisinin yitirilmesiyle ortaya çıkan ve benlik saygısında dikkat çekici bir düşüşün gözlemlendiği bilinçdışı bir süreçtir. Nesnenin kaybı, suçluluk duygusuyla birlikte geldiğinden, kişinin içsel nesne dünyasında

kaybedilen nesneye yönelik hem olumlu hem de olumsuz olan, ikircikli (ambivalan) duyguların üzerinde durulması; yalnızca kişi kayıp nesneye düşleminde ya da gerçekte saldırdığını bildiği için değil, aynı zamanda daha çok nesnenin, kişinin içsel nesne dünyasında tatmin edici olmayan varlığı ve sevgisi nedeniyle bu kaybı arzuladığı için suçluluk duyguları belirgindir. Freud, melankolide son derece acı verici bir üzüntü ve keyifsizlik, dış dünyaya olan ilginin kesilmesi, sevmek kapasitesinin azalması ya da kaybı, tüm faaliyetlerin azalması ya da ketlenme, kendine kendini suçlama ve öz değersizlik hisleri, düşlemsel ceza beklentisi gibi duyguların hissedildiğini belirtmiştir.

Karl Abraham (1924), melankolik süreç için, bir dizi açıklayıcı olaydan oluşan bir model önermiştir. Abraham'ın modeline göre başlangıçta bir nesnenin kaybıyla oluşan hayal kırıklığının ardından birey, içe alınan nesnenin dışsallaştırılması ve yok edilmesi şeklinde tepki verir. Böylece erken bir anal-sadist aşamaya geçer. Nesneyle özdeşleşme, nesnenin içe alınmasıyla sonuçlanır. Bu şekilde bireyin egosunun (benliğinin) bir parçası olarak nesneye karşı sadistçe intikam alınmasını açıklar; kişinin kendini yok etmesi genellikle intihar düşünceleri olarak kendini gösterir. Bu sırada yaşanan ambivalans (ikirciklilik), Bireyin kendi hayatta kalma ve yıkımıyla mücadele etmesinde kilit bir rol oynar (Ribeiro vd., 2017).

Melanie Klein (1940), kaybedilen dış nesnenin, içsel temsilde eski haline getirildiği bir iç dünyanın kurulmasının önemini açıklamıştır. Melankolide, iyi ve kötü kısmi nesneleri içsel nesne dünyasında yer alan bütün nesnelere entegre etmede daha önceki bir başarısızlığa bir regresyon (gerileme) vardır. Bu dönemdeki birey, sevgi duygularıyla bütünleşmemiş içsel yıkıcılığından dolayı, kayıptan tümgüçlü bir şekilde sorumlu olduğuna inanır. Klein, özlem, yas, suçluluk, tazminat, sanrılı düşünme, tümgüçlülük, inkar ve idealleştirmenin depresyonu karakterize ettiğini belirtmektedir (Ribeiro vd., 2017).

John Bowlby (1980, 1988), nesne ilişkileri ve etolojik açıdan, kaygılı bağlanan ve zorlantılı (kompulsif) olarak kendine güvenen bireylerde depresyona yatkınlığı kısaca tartışmıştır. Bowlby'e göre kaygılı bağlanan bireyler kişilerarası temas ararlar ve aşırı derecede başkalarına bağımlıdırlar. Zorlantılı olarak kendine güvenen bireyler aşırı derecede özerktir ve yakın, yoğun, kişilerarası ilişkilerden kaçınırlar. Bu kaygıların her ikisi de depresyona karşı bir savunmasızlık yaratır (Blatt, 1998).

Sidney Blatt (1974), fenomenolojik depresyon deneyiminde iki merkezi konu tanımlanabilir. Bunlardan birincisi yalnızlık ve ihmal hisleri ve terk edilme duygularıyla ilgili bağımlılık; ikincisi ise özdeğer, sorumluluk ve suçlulukla ilgili özeleştirmedir. Bağımlılık veya özeleştirici düzeyi yüksek olan bireyler, diğerlerinden belirli tepkiler uyandıracak şekilde davranmaya eğilimlidirler; bu da genellikle bireyin reddedilme, terk edilme veya onaylanmama korkusunu teyit eder ve böylece bir kısır döngü yaratır. Örneğin, yüksek düzeyde bağımlılık, diğerlerinde gerçekten de reddedilme ve terk edilmeye yol açabilen kırgınlık ve içerleme ile ilişkilendirilirken, yüksek düzeyde özeleştirici, eleştirilme ve onaylanmama korkusu nedeniyle başkalarına karşı kararsızlıkla ilişkilendirilir ve bu durum, başkalarının bu bireyleri soğuk, rekabetçi ve mesafeli olarak algılamasına neden olur (Picardi ve Gaetano, 2014).

2.2.1.2. Bilişsel Yaklaşım Göre Depresyon

Bilişsel teori perspektifinden bakıldığında bilişsel kuramın öncüsü Beck'e göre depresyon bir takım bilişsel süreçler dolayısıyla ortaya çıkmaktadır ve depresyonun oluşumunda 3 temel faktör söz konusudur. Bu faktörlerden ilki bilişsel üçlü olarak adlandırılmaktadır ve depresif kişinin kendisine, dünyaya, geleceğe yönelik olumsuz bir bakış açısını içermektedir (Arkar, 1992).

İkinci temel faktör bilişsel şemalar olarak tanımlanmıştır. Bilişsel şemalar, deneyimler sonucunda oluşur ve kişinin benliği, geleceği, kişilerarası ilişkileri hakkındaki olumsuz, yerleşmiş, genelleştirilmiş inançları içerir (Beck 1967, akt; Clark ve Guyitt, 2015).

Depresyonun ortaya çıkmasına zemin hazırlayan son faktör bilişsel çarpıtmalardır. Bilişsel yapının içinde yer alan ve işlevsel olmayan inançlar, kişilerin düşüncelerini biçimlendirerek depresyon da dahil olmak üzere psikopatolojiye dönük birtakım sonuçları doğururlar ve bunlar literatürde bilişsel çarpıtma olarak adlandırılırlar. Keyfi çıkarsama, seçici soyutlama, aşırı genelleme, ya hep ya hiç biçiminde düşünme, kişiselleştirme bu bilişsel çarpıtmalardan bazılarıdır ve duruma uygun olmayan katı bir şekilde kullanıldığında duygusal sıkıntıya yol açarlar. Depresif bir bireyin düşünce sistemindeki bu çarpıtmalar, karşıt kanıtlar olmasına rağmen, kişinin olumsuz kavramlarının doğruluğuna dair olan inancını sürdürmesine sebep olmaktadır (Arkar, 1992; Türkçapar, 2018).

2.2.1.3. Varoluşçu Yaklaşım Göre Depresyon

Varoluşçu yaklaşım temelini varoluşçu felsefeye dayandırmaktadır. Yalom (1980)'a göre insanlar için 4 nihai kaygı vardır. Bu nihai kaygılar ölüm, yalnızlık, anlamsızlık ve özgürlük (ya da yaşamdaki sorumluluk) olarak belirtilmektedir (Yalom, 1980). Bu bağlamda varoluşçu teorisyenler ölüm korkusunu, yaşamın anlamsızlığını, özgürlüğün (bir başka deyişle yaşamın sorumluluğunun) yükünü ve yalnızlığın acısını başta kaygı ve depresyon olmak üzere çeşitli bozuklukların temel nedenleri olarak görmektedirler (Schneider vd., 2014; Walsh, 1981; Zafirides vd., 2013). Bu nihai kaygılarda yaşanacak bazı kırılmalar, kişinin kendini depresyon deneyimi içerisinde bulmasına yol açabileceği şeklinde yorumlanabilir. Varoluşçu anlam, "kişinin varoluşundaki düzen, tutarlılık ve amacın bilincinde olması, değerli hedeflerin peşinden gitmesi ve bunlara erişmesi ve buna eşlik eden bir tatmin duygusu" olarak tanımlanabilir (Reker ve Chamberlain, 1999). Frankl (1963), bireylerin dış koşullardan bağımsız olmamalarına rağmen, korkunç vahşetler karşısında bile bu koşullara karşı kendi tutumlarını benimsemek için bir tavır almakta özgür olduklarını ileri sürmüştür. Bu bağlamda, varoluşsal bağlamda yaşamı anlamlı olarak algılayan, kişisel seçim ve sorumluluk duygusu net olan ve hayata olumlu bakan bir kişinin depresyona karşı daha az savunmasız olması mantıklıdır (Reker, 1997). Varoluşçu bir bakış açısıyla, Frankl'ın kuramsallaştırmasına uygun olarak, depresyon yaşamdaki bir anlam krizi olarak görülebilir (Close, 2001).

2.2.2. Depresyon-Narsisizm İlişkisi

Narsisizmin depresyondaki rolü, farklı bağlamlarda da olsa uzun süredir ilgi odağı olmuştur (Anastasopoulos, 2007) ve narsisistik rahatsızlıkları olan hastalarda depresif belirtilerin sık görüldüğü bilinmektedir (Fjermestad-Noll vd., 2020a). Depresyonun en basit yapısal biçimi, uyarıyı ne olursa olsun, narsisistik yaralanmanın, bireyin arzuladığı benlik imgesindeki amaçların ve standartların çok gerisinde kalan kendilik temsilinden kaynaklandığı bir depresyondur (Milrod, 1982). Depresyonda her zaman narsisizm alanında bir bozukluk vardır. Kişinin merkezinde yer alan öznel deneyimin "ben kötüyüm" veya "ben başarısızım" olduğu bir durumda böylesi bir durum şaşırtıcı değildir (Milrod, 1988).

Klinisyenlerin, altta yatan narsisistik patolojiyi, depresif semptomlar tarafından maskelenebileceği için tanımakta zorlanabileceği belirtilmektedir (Ronningstam, 2011). Klein ve arkadaşlarının (2011) yaptıkları araştırmaya göre kişilik özellikleri depresyonun başlamasını ve/veya devam etmesini etkiler. Narsisistik kişilik özelliklerine sahip bireylerin duygudurumlarını korumakta yaşadıkları zorlantılar nedeniyle narsisizm de depresyonla ilişkisinin incelenmesi açısından dikkate alınması gereken bir kişilik özelliğidir. Bazı araştırmalar narsisizm ve depresyon arasındaki ilişkiyi araştırmış olsa da (ör. Brailovskaia, vd., 2019; Papageorgiou vd., 2019), sonuçları arasında tutarsızlıklar mevcuttur ve narsisizm ile depresyon arasındaki ilişki hakkında çok daha az şey bilinmektedir. Aslında, depresyon riskini açıklayan aracı süreçleri bilmenin önem taşıdığı düşünülebilir çünkü aracı süreçlere dair edinilecek bilgi, depresyonu önlemek veya azaltmak için müdahalelerin geliştirilmesine rehberlik edebilir (Fang vd., 2021). Bazı araştırmalar narsisizm-depresyon ilişkisini araştırmış olsa da, narsisizmin çok boyutlu doğası nedeniyle sonuçları tutarsız olmuştur ve bu ilişkinin altında yatan aracı mekanizmalar hakkında çok daha az şey bilinmektedir (Fang vd., 2021).

Narsisistik kişilik bozukluğu olan hastalarda depresif semptomların bir arada görüldüğü bilinmektedir. (Fjermestad-Noll vd., 2020b). Yapılan araştırmalar, narsisistik bir kırılmanın yaşanmasının ardından bireylerde depresif belirtilerin görülme ihtimalinin çok yüksek olduğunu belirtmiştir (Millon vd., 2012; Öztürk ve Uluşahin, 2014)

Kealy ve arkadaşları (2012), patolojik narsisizm bileşenleri ile depresif eğilim türleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmalarında, klinik ortamda ayakta tedavi gören 117 psikiyatrik hastadan oluşan bir örneklem ile çalışmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre, bağımlılığa ilişkin depresif özelliklerin narsisistik büyükenmecilik ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca öz eleştiri ile ilgili depresif eğilimler, narsisistik kırılmanlık ile olumlu bir şekilde ilişkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Kealy vd., 2012).

Erkoreka ve Navarro (2017) çalışmalarında bir distimik hasta örnekleminde kırılman narsisistik özellikler ile depresif semptomların şiddeti arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmalarının sonucunda kırılman narsisizm puanlarının depresyon şiddetinin başlıca yordayıcısı olduğu bulunmuştur (Erkoreka ve Navarro 2017).

Dawood ve Pincus (2018) çalışmalarında, patolojik narsisizmin şiddet, kişi içi değişkenlik, kişi içi istikrarsızlık ve depresif belirtilerdeki değişim ile nasıl ilişkili olduğunu incelemek için ileriye dönük bir boylamsal yaklaşım benimseyerek narsisizm-depresyon ilişkileri üzerine önceki teoriyi ve kesitsel araştırmayı genişletmiştir. Araştırmanın bulguları, başlangıçta, patolojik narsisizmin, birden fazla depresif semptom ölçümüyle eşzamanlı olarak pozitif bir şekilde ilişkili olduğunu ve zaman içinde anhedonik ilgi kaybının ciddiyetini belirgin bir şekilde öngördüğünü ortaya koymuştur. Başlangıçta değerlendirilen patolojik narsisizm, hem genel depresyonda hem de ilgi kaybında daha yüksek değişkenlik ve istikrarsızlığı yordamış ve 8 hafta boyunca ilgi kaybında daha az değişiklik ile ilişkili olduğu görülmüştür (Dawood ve Pincus, 2018).

Ahen (2016)'ın klinik olmayan örnekleme yürütmüş olduğu çalışmasında narsisistik kişilik özellikleri puanları daha yüksek olan bireylerin depresyon düzeyleri puanlarının daha fazla olduğu bulgusuna ulaşmıştır (Ahen, 2016).

Pamukcı (2021)'nin çalışmasına göre büyüklenmeci narsisizm toplam puanı ve otorite, sömürücülük, teşhircilik, üstünlük alt boyutları ile depresyon arasında bir ilişkiye bulunmamıştır. Bunun yanında narsisizmin büyüklenmeci alt boyutlarından hak iddia etme boyutu ile depresyon düzeyi arasında anlamlı bir ilişki, kendine yeterlilik alt boyutu ile depresyon düzeyi arasında ise negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulgusuna ulaşılmıştır. Kırılgan narsisizm ile depresyon arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş olup büyüklenmeci narsisizm toplam puanı ve otorite, sömürücülük, teşhircilik, hak iddia etme alt boyutları ile kırılgan narsisizm arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca kırılgan narsisizmde cinsiyete bakıldığında erkeklerin kadınlardan daha yüksek puan aldığı bulunmuştur (Pamukcı, 2021).

Halişçelik (2021) araştırmasında majör depresyon bozukluğu tanısı almış bireylerle çalışmıştır. Araştırmada narsisizm ile depresyon arasında anlamlı bir ilişki bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca narsisizmin alt boyutlarından olan kırılgan narsisizm ile depresyon arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş; buna karşın büyüklenmeci narsisizm ile depresyon arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamıştır. Ayrıca kırılgan narsisizm ile cinsiyet arasındaki ilişkide anlamlı bir fark olduğu görülmüş ve kadınların kırılgan narsisizm puanları erkeklerin kırılgan narsisizm puanlarından daha yüksek bulunmuştur (Halişçelik, 2021).

2.3. YALNIZLIK

Sosyal ilişkiler insan yaşamının merkezinde yer alır ve şaşırtıcı olmayan bir şekilde, ilişkilerin sorunlu yönleri, psikolojik araştırmaların ana odak noktası olmuştur. (Russell vd., 1980). Yalnızlık ve tek başına hissetme kavramı, insan olma kavramıyla doğası gereği bağlantılı evrensel bir duygudur (Karnick, 2005). Yalnızlık, yetişkinler arasında yaygın bir problemdir (Rubenstein, 1979) ve yetersiz sosyal ilişki algılarını içeren çok zor bir duygusal durumdur (Cacioppo vd., 2015). Araştırmalara göre 18 yaşının altındakilerin yüzde 80'i ve 65 yaşının üzerindeki yetişkinlerin yüzde 40'ı en azından bazen yalnız olduklarını bildirmektedir (Berguno vd. 2001; Pinquart ve Sorensen, 2001). Bireylerin yalnızlık seviyeleri orta yetişkinlik yıllarında kademeli olarak azalmakta ve daha sonra yaşlılıkta artmaktadır (Weeks, 1994). Yalnızlık, bireyin arzulanan ve gerçek sosyal ilişkileri arasındaki bir tutarsızlığı içerir (Cacioppo vd., 2015; Qualter vd., 2015) ve bu tutarsızlıktan dolayı meydana gelen; rahatsız edici duygusal bir durum olarak tanımlanabilir (Kealy vd., 2022). Tek başına olmak, yalnızlığın güçlü bir göstergesidir (Russell vd., 1980); ancak yalnızlık, sadece tek başına olma durumu değil, başkalarıyla anlamlı bir şekilde bağlantı kurma arzusunun varlığının, ancak bu bağlantının eksikliğidir (Cacioppo ve Cacioppo, 2013). Bu bağlamda değerlendirilirse, yalnızlığın nesnel sosyal izolasyonla (tek başına olmakla) aynı şey olmadığını, ancak algılanan ve istenmeyen bir sosyal izolasyonu yansıttığını göstermektedir (van Winkel vd., 2017). Yalnızlığın birçok başka durumla komorbidite gösterdiği bilinmektedir. Depresyon (Achterbergh vd., 2020; Singh ve Misra, 2009; Vanhalst vd., 2012), ağrı ve yorgunluk (Jaremka vd., 2013) sosyal kaygı, utangaçlık (Erözkan, 2009), intihar davranışı (Eskin, 2001), patolojik narsisizm (Kealy vd., 2022), benlik saygısı (Erözkan, 2009; Schwartz, 2010) gibi yakınmalar, bireylerin yalnızlık belirtileriyle birlikte görülen durumlar olarak yer almaktadır.

2.3.1. Yalnızlıkta Kuramsal Yaklaşımlar

2.3.1.1. Psikanalitik Teoriye Göre Yalnızlık

Erken çocukluk döneminde ebeveynleriyle yakın ilişkiler geliştirmek için sosyal becerilerden yoksun olan kişilerin, daha sonraki yaşamlarında yalnızlık yaşama olasılığı daha yüksektir. Bu bakış açısı, yalnızlığı nevrozun semptomu olan bir zihin durumu olarak görür (Singh ve Kiran, 2013).

Sigmund Freud, yalnızlık sorununu doğrudan ele almamış olsa da, yalnızlıkla ilgili ilk psikolojik tartışmalar, psikanalitik teoriden etkilenmiştir (Peplau, 1985). Belki de yalnızlık üzerine İngilizce olarak yayınlanan ilk çalışma, Gregory Zilboorg'un 1938'de yayınlanan bir makalesidir. Zilboorg, yalnızlığı, kökeninin bebeklik dönemindeki hatalı ebeveynlikten geldiğine inandığı narsisizm, benmerkezcilik ve düşmanlık gibi kişilik özellikleriyle ilişkilendirmiştir (Akt. Peplau, 1985).

Harry Stack Sullivan (1953) kişilik gelişimi teorisinde yalnızlığa önemli bir yer vermiştir. Sullivan'a göre ergenlik öncesi dönemde bireyin, güçlü bir insani yakınlık ihtiyacının ortaya çıktığını ve bu ihtiyacın gençleri yalnızlığın itici gücüne karşı özellikle savunmasız hale getirdiğini belirtmiştir. Karşılanmayan bu yakınlık ihtiyacı, Sullivan'a göre birey için en acı verici duygudur (Sullivan, 1953).

Frieda Fromm-Reichmann (1959) şizofreni hastalarıyla yaptığı klinik çalışmasına dayalı olarak yalnızlık üzerine etkili bir makale yayımlamıştır. Fromm-Reichmann da yalnızlığın üzücü ve güçlü bir deneyim olduğunu ve genellikle aile içindeki çocukluk deneyimlerine kadar izlenebileceğini vurgulamıştır (Fromm-Reichmann, 1959). Hem Sullivan'ın hem de Fromm-Reichmann makalelerinde ortak bir tema, yalnızlığın nesnel yalnız olma durumundan farklı, acı verici bir öznel deneyim olduğudur. (Peplau, 1985).

Erik Erikson (1968) psikososyal gelişim teorisinde, erken yetişkinliğin en önemli tehdidinin yakın ve derin ilişkiler kuramamak olduğunu belirtmektedir. Bu dönemde, önceki gelişim aşamalarını geride bırakan genç yetişkin birey, diğer bireylerle derin, tatmin edici bir ilişki ve bir bağ kurabilir. Ancak bu derin bağ ve ilişkinin kurulamaması durumu, bireyde yalnızlık ve diğer bireylere karşı sosyal bir mesafe duygusu oluşturabilir. Erikson, psikososyal gelişim dönemi tanımının bu bölümünü "yakınlığa karşı yalnızlık" evresi olarak adlandırmıştır (Erikson, 1968).

2.3.1.2. Bilişsel Teoriye Göre Yalnızlık

Bilişsel süreçler, insanların içinde bulundukları durumu nasıl algıladıkları ve nasıl değerlendirdikleri üzerinde belirleyici bir rol oynar. Bireyin yalnızlığı bilişsel olarak değerlendirilmesine yönelik Perlman ve Peplau (1981) ve Perlman (1982), bir kişinin sosyal ilişkiler ağı niceliksel veya niteliksel olarak önemli bir şekilde eksik olduğunda ortaya çıkan hoş olmayan bir deneyimdir şeklinde bir tanım getirmiştir (Perlman ve

Peplau, 1981; Perlman, 1982). Gierveld (1998) ise bu kavramı, bireyin belirli ilişkilerinde (nitelikte) hoş olmayan veya kabul edilemez bir eksikliğin olduğu durum olarak deneyimlemesi şeklinde tanımlamıştır. Bu, mevcut ilişkilerin sayısının arzu edilenden veya kabul edilebilir olandan daha az olduğu durumları ve kişinin arzu ettiği yakınlığın gerçekleşmediği durumları içerir. Dolayısıyla yalnızlık tanımını, kişinin izolasyonunu ve diğer insanlarla iletişim eksikliğini algılama, deneyimleme ve değerlendirme biçimini içerir şeklinde genişletmiştir (Gierveld, 1998).

2.3.1.3. Varoluşçu Teoriye Göre Yalnızlık

Yalnızlık kavramına yönelik bir başka tanım da varoluşçu teoriden gelmektedir. Bu yaklaşıma göre varoluşçu bir yalnızlık anlayışı, farklı yalnızlık türleri arasında da ayrım yapar; bireyin deneyimlediği asıl yalnızlık varoluşsaldır, yani insanlık durumunun bir parçası olan yalnızlık vardır, ama aynı zamanda kaygıya dayalı başka bir yalnızlık vardır. (Sønderby ve Wagoner, 2013). Varoluşsal yalnızlık, uzun ıssızlık dönemlerinde ortaya çıkan hem acının hem de muzaffer yaratılışın olduğu insan yaşamının içsel ve organik bir gerçekliğidir. Varoluşsal yalnızlıkta insan, izole ve yalnız bir birey olarak kendisinin tamamen farkındadır; yalnızlık kaygısında ise insan, hisseden ve bilen kişi olarak kendinden ayrılmıştır (Moustakas, 1961).

2.3.2. Yalnızlık-Narsisizm İlişkisi

Bazı insanlar yalnızlığa diğerlerinden daha duyarlıdır; narsisistik güçlükleri olan bireyler daha fazla yalnızlık yaşayabilirler, bu da karamsarlık duygularına ve hayattan memnuniyetsizliğe katkıda bulunabilir (Kealy vd., 2022). Yalnızlık, kişilik özelliklerinden etkilenebilecek önemli bir sağlık sorunudur. Patolojik narsisizm, olumsuz kişilerarası davranışlar ve olumsuz sosyal değerlendirmeler yoluyla yalnızlığı artırabilir (Kealy vd., 2022).

Schwartz'ın (2010) üniversite öğrencileriyle yaptığı bir araştırmada katılımcılara Facebook kullanımı, statü güncellemelerinin sıklığı, arkadaş sayısı, özsaygı, narsisizm ve yalnızlık gibi konularda sorular yöneltilmiştir. Araştırmaya göre narsisizm ile benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif bir ilişki, narsisizm ile yalnızlık arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif bir ilişki ve benlik saygısı ile yalnızlık

arasında da istatistiksel olarak pozitif bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Schwartz, 2010).

Carter ve Douglass, (2018) çalışmasında narsisizm düzeylerinde ve sonuçlarında yaşa bağlı farklılıkları keşfederek bu sorunları araştırmayı amaçlamıştır. Spesifik olarak, narsisizmin ileri yaştaki bireyler arasında zararlı ama yaygın bir durum olan yalnızlık ile ilişkisi değerlendirilmiştir. Daha yaşlı katılımcılar, orta yaşlı katılımcılara göre önemli ölçüde daha düşük narsisizm seviyelerine ve önemli ölçüde daha yüksek yalnızlık seviyelerine sahip olarak bulunmuştur. Yaş ve narsisizmin, kişilerin bildirdiği yalnızlık düzeylerini önemli ölçüde yordadığı ve narsisizmin, yaş ve yalnızlık arasında düzenleyici etkiye sahip olduğu görülmüştür. Sonuç olarak bu çalışma, bir dereceye kadar narsisizmin yaşa bağlı yalnızlık açısından psikolojik işlevselliğe yararlı olduğunu ve ruh sağlığını koruyucu bir faktör olduğunu gösteren mevcut çalışmaları destekler niteliktedir (Carter ve Douglass, 2018).

Çağlayaner ve Çoklar-Okutkan'ın (2021) araştırmasına göre kırılğan ve büyüklenmeci narsisizm ve benlik saygısının, yalnızlığı anlamlı biçimde yordadığı bulunmuştur. Ayrıca reddedilme duyarlılığı ile yalnızlık arasındaki ilişkide büyüklenmeci narsisizm ve benlik saygısının, kırılğan narsisizm ve benlik saygısının aracı roller üstlendikleri bulunmuştur (Çağlayaner ve Çoklar-Okutkan, 2021).

Kealy ve arkadaşları (2022) yaptıkları bir çalışmada, genç yetişkinler arasında yalnızlıkla ilgili olarak patolojik narsisizmin iki boyutu ve beş faktörlü kişilik özellikleri araştırılmıştır. Yalnızlık, patolojik narsisizm ile yaşam doyumu arasında bir aracı olarak da incelenmiştir. Narsisistik büyüklenmecilik ve narsisistik kırılğanlığın her ikisi de yalnızlık ile istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde ilişkili bulunmuştur. Beş faktörlü özellikler de dahil olmak üzere çoklu regresyon analizi sonucunda, narsisistik kırılğanlığın nevrotiklikle birlikte yalnızlığın önemli bir yordayıcısı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Aracılık analizi ayrıca, narsisistik kırılğanlığın, bir aracı olarak yalnızlık yoluyla yaşamdan alınan tatminin azalması üzerinde dolaylı bir etkisi olduğunu da bulmuştur (Kealy vd., 2022).

2.3.3. Yalnızlık-Depresyon İlişkisi

Yalnızlık ve depresif belirtiler, birbirleriyle yakından ilişkili yapılardır (Vanhalst vd., 2012). Yalnız bireylerde depresif semptomların diğer bireylere kıyasla daha yoğun görüldüğü (Singh ve Misra, 2009) ve yalnızlıkla depresif semptomların varlığı arasında pozitif bir ilişki olduğu yapılan araştırmalarca kanıtlanmıştır (Russell vd., 1980; Lobdell ve Perlman, 1986; Ouellet ve Joshi, 1986). Yalnızlık uzun zamandır depresyon için risk faktörlerinden biri olarak tanımlanmıştır (Cacioppo vd., 2006).

Yapılan bir çalışmada, üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerinin yalnızlık ve depresyon üzerindeki yordayıcı rolünü incelenmiştir. Bağlanma stillerinin yalnızlık ve depresyon ile anlamlı bir şekilde ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca yalnızlık ve depresyon arasında da anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bağlanma stillerinin yalnızlık ve depresyon üzerinde anlamlı bir etkisi tespit edilmiştir (Erözkan, 2011).

Vanhalst ve arkadaşları (2012), yürüttükleri iki boylamsal araştırmada, yalnızlık ve depresif belirtiler arasındaki etkilerin yönünü incelemiş, söz konusu çalışmada aktif ve pasif başa çıkma stratejilerinin aracı ve moderatör rolü test edilmiştir. Sonuçlar, iki yönlü etkilerin ortaya çıkma eğiliminde olmasına rağmen, yalnızlığın her iki çalışmada depresif belirtilerin daha tutarlı bir yordayıcısı olduğunu göstermiştir. Sonuçlar, bu ilişkinin başa çıkma stratejileri tarafından aracılık ettiğini, ancak moderatörlük etmediğini göstermiştir (Vanhalst vd., 2012).

Yapılan bir araştırmada, depresif bireylerin çeşitli nedenlerle belirli davranışlarda bulunmalarının (geri çekilme, güvenmeme) yalnızlık duygularına yol açabileceğini, bunun farkındalığının duygu durumlarını kötüleştirdiğini ve böylece depresyonlarını sürdürdüğünü göstermektedir. Çalışmada, depresyonda olan genç bireylerin, yalnızlığı kendileri ve diğerleri arasında aşılabilir bir mesafe olarak yaşadıkları vurgulanmıştır. Araştırmadaki bulgular, depresyonun açıklanmamasını ve depresif semptomatolojinin zayıflatıcı doğasını, kısır bir yalnızlık ve depresyon döngüsünü sürdüren faktörler olarak tanımlamaktadır (Achterbergh vd., 2020).

Erzen ve Çikrikci (2018), yaptıkları meta-analizde, yalnızlığın depresyon üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Yaptıkları araştırmada başlangıçta bir literatür taraması yapılmış ve ilgili tüm literatür bir araya getirilmiştir. Araştırmacılar tarafından belirlenen ölçekler doğrultusunda 88 çalışmanın analize alınmasına karar verilmiştir. Bu çalışmada

40.068 kişilik bir örneklem grubu elde edilmiştir. Araştırmanın sonuçları, yalnızlığın depresyon üzerinde orta düzeyde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Araştırma sonuçlarına göre yalnızlığın depresyonu etkileyen anlamlı bir değişken olduğu söylenebilir (Erzen ve Çikrikci, 2018).

2.3.4. Yalnızlık-Narsisizm-Depresyon İlişkisi

Narsisistik güçlükleri olan bireyler daha fazla yalnızlık yaşayabilirler, bu da karamsarlık duygularına ve hayattan memnuniyetsizliğe katkıda bulunabilir (Kealy vd., 2022).

Yapılan bir araştırmada, Brailovskaia ve arkadaşları (2021), yalnızlık ve depresyon belirtileri ile kırılman ve büyülenmeci narsisizm arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmaya göre yalnızlık ile depresyon belirtilerinin ortaya çıkışı arasında pozitif bir ilişki ortaya çıkarılmış; ayrıca, yalnızlık ve depresyon semptomları arasındaki bağlantının hem büyülenmeci hem de kırılman narsisizm tarafından düzenleyici (moderatör) etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmaya göre narsisizm, yalnızlık ve depresyon belirtileri arasındaki ilişkinin moderatörü olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak, hem yüksek derecede kendini büyülenmeci narsisizm hem de yüksek düzeyde kırılman narsisizm, yalnızlık ve depresyon belirtileri arasındaki ilişkiyi güçlendirdiği bulgusuna ulaşılmıştır.

2.4. MÜKEMMELİYETÇİLİK

Mükemmeliyetçilik ilk olarak bireyin kendisi için aşırı yüksek standartlara ulaşma arzusu olarak tanımlanmıştır (Burns, 1980); ayrıca yüksek performans standartları ile karakterize edilen bir kişilik özelliği ve tarihsel olarak kronik başarısızlık korkusu, kaçınma ve utanç ile ilişkilendirilmiştir (Hamachek, 1978; Pacht, 1984). Mükemmeliyetçilik, kusursuzluk için çabalamayı ve kişinin başarılarına göre kendi değerini değerlendirme kaygısını içeren çok boyutlu bir kişilik özelliğidir (Frost vd., 1990). Mükemmeliyetçiliği, bireyin kendi performansını aşırı derecede eleştirme eğilimi ve mükemmel performansa ulaşma arzusudur (Frost vd., 1990).

Frost ve arkadaşlarına göre (1990), mükemmeliyetçilik; hata yapma endişesi, kişisel standartlar, ailesel beklenti, aileden eleştiri, yaptığından emin olamama, düzen başlıkları altında altı alt boyutla tanımlanır (Kağan, 2011). Hata yapma endişesi alt boyutunda;

bireyler, mükemmele ulaşmak için kendilerine yüksek standartlar belirlerken, yüksek bir eleştirelilikle kendini değerlendirme ve hata yapmaya son derece duyarlı olma eğilimindedir. Kişisel standartlar alt boyutunda; bireyin kendini değerlendirme kendine yüksek standartların oluşturması ve bu yüksek standartlara orantısız vurgu yapılmasıdır. Ailesel beklenti alt boyutu; birey, ebeveynlerinin ondan beklenen şeyleri mükemmel bir şekilde gerçekleştirmesine yönelik bir içsel algı içinde olmasıdır. Yaptığından emin olamama alt boyutu; kişinin kendi eylem, performans ve davranışlarının mükemmelliğine yönelik kuşku içerisinde olmasıdır. Aileden eleştiri alt boyutu; Bireyin sorumluluklarını yerine getiremediği durumlarda ebeveynleri tarafından eleştirel ve cezalandırıcı tutuma tabi olmasına yönelik bir algıda olmasıdır. Düzen alt boyutu; bireyin mükemmele ulaşmada tertip ve düzene duyduğu ihtiyaç olarak tanımlanabilir.

2.4.1. Mükemmeliyetçilik-Narsisizm İlişkisi

Narsisizm kavramının gelişimine katkı sağlamış teorisyenlerden Kohut (1971) mükemmeliyetçilik ve narsisizm arasındaki ilişkiye dair, çocukluk çağında tüm insanların kendilerini mükemmel olarak kabul ettikleri grandiyöze ve idealize edilmiş ebeveyn imagoları, yani kendilik-nesneleri ile kaynaştırarak işe başladıklarını öne sürmüştür. Millon ve arkadaşları (2000) ve Ronningstam (2010), narsisistik yapılanmaları olan kişileri, başkalarına mükemmellik beklentileri empoze eden ve başkalarına bir mükemmellik imajı sunan kişiler olarak tanımlamaktadır.

Nealis ve arkadaşları (2015), araştırmalarının sonucunda özeleştirel mükemmeliyetçilikten farklı olarak narsisistik mükemmeliyetçiliğin faktöriyel geçerliliğini desteklemiştir ve her bir mükemmeliyetçilik yapısı, mükemmeliyetçi tutarsızlıkların örtüşen ancak farklı biçimleri aracılığıyla olumsuz sosyal davranışları öngörmüştür. Ayrıca, narsisistik mükemmeliyetçiliğin, çekingen sosyal davranışı öngören ayrı bir kişilik yapısı olduğunu öne sürmekte, dolayısıyla bu sıklıkla tartışılan ancak nadiren incelenen kişilik yapısının teorik tanımlarını desteklemektedir (Nealis vd., 2015).

Stoeber ve arkadaşlarının (2015), araştırmasına göre başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik, büyüklenmeci narsisizmin temel yönleriyle anlamlı pozitif ilişkiler göstermiştir. Buna karşılık, sosyal olarak belirlenmiş mükemmeliyetçilik, kırılğan

narsisizmin tüm yönleriyle pozitif ilişkiler göstermiştir. Kendine ve başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik, yalnızca bireysel yönlerle pozitif ilişkiler göstermiştir. Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik, ağırlıklı olarak narsistik büyüklenmecilik ile ilgili bir mükemmeliyetçilik biçimini temsil ediyor gibi görünürken, sosyal olarak belirlenmiş mükemmeliyetçilik ağırlıklı olarak narsist kırılgenlilikle ilişkilidir (Stoeber vd., 2015).

Smith ve arkadaşları (2016), mükemmeliyetçilik-narsisizm ilişkisini otuz çalışmayı inceledikleri (N = 9.091) meta-analiz etmişlerdir. Mükemmeliyetçilik boyutları arasındaki örtüşmeyi kontrol ettikten sonra, rastgele etkiler meta-analizi, kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve mükemmeliyetçi kendini terfi ettirmenin narsistik büyüklenmecilik ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Sosyal olarak belirlenmiş mükemmeliyetçilik, mükemmeliyetçi kendini tanıtmaya ve kusurluluğu açıklamaya narsistik kırılgenlilikle ilişkili bulunmuştur. Araştırmada büyüklenmeci narsistlerin yüksek hedeflere doğru çabaladıklarını, başkalarına gerçekçi olmayan talepler dayattığını ve bir mükemmellik imajını teşvik ettiğini göstermektedir. Ayrıca, kırılgen narsistlerin, başkalarının talepkar olarak algılanmasına yanıt olarak kusurları savunmacı bir şekilde gizlerken, aktif olarak bir yanılmazlık imajını teşvik ettiğini göstermektedir (Smith vd., 2016).

Tankut ve Bilge (2021), yaptıkları araştırmada mükemmeliyetçilik, kendini aldatma, savunma mekanizmaları, temel kişilik özelliklerinin belirli boyutlarının, kırılgen ve büyüklenmeci narsisizmi yordadığı bulgusuna ulaşmışlardır (Tankut ve Bilge, 2021).

2.4.2. Mükemmeliyetçilik-Depresyon İlişkisi

Mükemmeliyetçilik ve depresyon arasındaki ilişki, literatürde bir dizi çalışma tarafından güçlü bir şekilde desteklenmektedir (Chang vd., 2011; Gnilka ve Broda, 2019; Hewitt vd., 1996).

Araştırmalar sürekli olarak mükemmeliyetçiliğin depresif belirtilerin başlamasına ve devam etmesine işaret etmektedir (Chang, 2000; Dunkley vd., 2003; Rice ve Lopez, 2004; Sherry ve Hall, 2009). Mükemmeliyetçiliğin, depresif semptomlarda önemli bir kırılgenlilik faktörü olduğu bulunmuştur (Chang, 2000; Rice ve Aldea, 2006). Başarısızlıklara verilen olumsuz tepkiler, başkalarının eleştirileri ve beklentileriyle ilgili

kaygılar ve kusur bulucu bir şekilde kendinden şüphe duyma gibi mükemmeliyetçi kaygılar, depresif belirtiler için varsayılan bir risk faktörüdür (Graham vd., 2010).

Graham ve ark. (2010), yaptıkları araştırmada hayata dair olumsuz görüşlerin tatmin edici ve anlamsız (yani geçmişi kabul etmekte güçlük çekme) ve yıkıcı düşünmenin mükemmeliyetçi kaygılar ile depresif belirtiler arasındaki ilişkiye aracılık ettiğini bulmuşlardır.

Noble ve arkadaşları (2014), araştırmalarında çok boyutlu mükemmeliyetçilik, başa çıkma ve depresyon arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bulgulara göre uyumsuz mükemmeliyetçiler, uyumlu mükemmeliyetçiler ve mükemmeliyetçi olmayan üniversite öğrencileri, depresyon seviyeleri açısından önemli ölçüde farklılık göstermişlerdir ve farklı başa çıkma modelleri sergilemişlerdir. Kaçınmacı başa çıkma, hem uyumlu hem de uyumsuz mükemmeliyetçilik ile depresyon arasındaki ilişkiye aracılık etmiştir (Noble vd., 2014).

Cheng ve arkadaşları (2015), mükemmeliyetçiliğe dahil olan sonuç beklentisinin depresyonu olan bireylerde, depresif olmayan kontrol gruplarına göre farklılık gösterip göstermediğini ve sonuç beklentisinin depresyon semptomlarıyla nasıl ilişkili olduğunu incelemiştir. Depresyonu olan bireyler, depresif olmayan katılımcılara kıyasla mükemmeliyetçilikle ilişkili daha yüksek negatif ve daha düşük pozitif sonuç beklentileri gösterdi. Mükemmeliyetçilik sonuç beklentileri aynı zamanda depresyonun şiddeti ve semptomları ile ilişkilidir (Cheng vd., 2015).

Ferrari ve arkadaşları (2018), özşefkatin hem ergenlik hem de yetişkinlik döneminde yüksek mükemmeliyetçilik ile yüksek depresyon belirtileri arasındaki ilişkiyi yumuşatıp yumuşatmadığını araştırmayı amaçlamıştır. Moderasyon analizleri hem ergen hem de yetişkin gruplarında özşefkatin uyumsuz mükemmeliyetçilik ile depresyon arasındaki ilişkinin gücünü azalttığını ortaya koymuştur. Bu bulgunun iki örnekte ve yaşa uygun farklı ölçümlerde tekrarlanması, özşefkatin mükemmeliyetçilik ve depresyon arasındaki bağlantıyı yumuşattığını göstermektedir (Ferrari vd., 2018).

Levine ve arkadaşlarının (2019), akademik yıl boyunca kişisel standartların ve özeleştirel mükemmeliyetçiliğin depresif ve kaygı belirtileri üzerindeki etkisini

inceledikleri araştırmanın bulgularına göre yılın başında ruh sağlığını kontrol eden özeleştiril mükemmeliyetçilik, zaman içinde depresif belirtilerde bir artışı yordarken, kişisel standartlar mükemmeliyetçiliğinin ruh sağlığındaki değişikliklerle ilgisi bulunmamıştır (Levine vd., 2019).

Abdollahi ve arkadaşları (2020), mükemmeliyetçilik ve depresyon arasındaki ilişkide özşefkatin düzenleyici rolünü araştırmışlardır. Araştırmacılar, özşefkat ve mükemmeliyetçiliğin depresyon üzerindeki etkilerini ölçmek için, dört farklı hastanede yatan depresif hastaları değerlendirmişlerdir. Araştırmanın sonuçları, kişisel standartların mükemmeliyetçiliği ve özşefkatin depresyonu negatif olarak yordadığını ve değerlendirici kaygıların mükemmeliyetçiliğin depresyonu pozitif olarak yordadığını göstermiştir. Çok gruplu bir analizden elde edilen sonuçlar, öz-şefkatin değerlendirici kaygılar mükemmeliyetçilik ve depresyon arasındaki ilişkiyi düzenlediğini ileri sürmüştür. Bunun yanında, kişisel standartlar mükemmeliyetçilik ve depresyon üzerinde düzenleyici bir etkiye sahip olmadığı bulunmuştur. Bulgular öz-şefkatin, değerlendirici kaygıların mükemmeliyetçiliğin depresyon üzerindeki etkilerini azaltabileceğini göstermiştir (Abdollahi vd., 2020).

Smith ve arkadaşları (2021), yaptıkları araştırmada 67 boylamsal çalışmayı (N = 20.583) ele almıştır. Araştırmaya göre mükemmeliyetçi kaygılar ile depresif belirtiler arasındaki ilişki karşılıklıdır, mükemmeliyetçi kaygılar depresif belirtilerin artmasını öngörmüştür ve bunun tersi de geçerlidir. Buna karşılık, mükemmeliyetçi çabalar ile depresif belirtiler arasındaki ilişki tek yönlüdür; mükemmeliyetçi çabalar depresif belirtilere karşı kırılganlık vermektedir, ancak bu ilişkinin tersi geçerli değildir (Smith vd., 2021).

2.4.3. Mükemmeliyetçilik-Narsisizm-Depresyon İlişkisi

Mükemmeliyetçiliğin aracı etkisi, bireylerin karşılanmayan mükemmeliyetçi ve idealize edilmiş beklentilere tepki olarak yetersizlik, utanç ve depresyon duyguları sonuçları da dahil olmak üzere narsistik hastalarla ilgili çağdaş teorik varsayımlar ve klinik deneyimlerle tutarlıdır (Pincus ve Roche, 2011; Ronningstam, 2010).

Marčinko ve arkadaşları (2014), çalışmalarında ayakta tedavi gören psikiyatri hastalarında narsisizm, işlevsel olmayan tutumlar (mükemmeliyetçilik ve diğer insanlara bağımlılık) ve depresif belirtilerini incelemiştir. Narsisistik kırılğanlık, depresif semptomlarla anlamlı pozitif korelasyon gösterirken, narsisistik grandiyöte depresif semptomlarla zayıf korelasyon göstermiştir. Ayrıca mükemmeliyetçilik, narsisistik kırılğanlık ile depresif belirtiler arasındaki ilişkiye kısmen aracılık etmiş, bağımlılığın ise aracı rolü araştırma sonucuna göre doğrulanmamıştır. (Marčinko vd., 2014).

2.4.4. Mükemmeliyetçilik-Yalnızlık-Depresyon İlişkisi

Chang ve arkadaşları (2011), araştırmalarında mükemmeliyetçilik ve yalnızlığın hem depresyon hem de kaygı semptomlarıyla ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca, hiyerarşik regresyon analizlerinin sonuçları, mükemmeliyetçiliğin belirli boyutlarının hem depresif hem de kaygılı belirtilerde önemli farklılıklara yol açtığını göstermiştir. Bunun yanında, yalnızlığın bir yordayıcı olarak dahil edilmesinin, hem depresif hem de kaygılı semptomlarda mükemmeliyetçilik tarafından açıklananın ötesinde ek anlamlı varyansı yordadığı bulunmuştur (Chang vd., 2011).

BÖLÜM 3 GEREÇ VE YÖNTEM

3.1 ARAŞTIRMA MODELİ

Araştırma modeli kesitsel olmakla birlikte, araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada yer alan katılımcıların sosyodemografik özelliklerini saptamak adına betimsel istatistik yönteminden de yararlanılmıştır.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Yapılacak olan araştırmanın evrenini, araştırmanın genellenebilmesi için İstanbul’da yaşayan 18-65 yaş arası yetişkin bireylerin oluşturmuştur. Örneklem sayısı, Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004)’ın geliştirdikleri formüle göre hesaplanan tablo referans alınarak oluşturulmuştur (Tablo 3.1). Hesaplama için $n = \frac{N \cdot t^2 \cdot p \cdot q}{d^2 \cdot (N-1) + t^2 \cdot p \cdot q}$ formülü kullanılır (n: Örneklem alınacak birey sayısı, N: Hedef kitledeki birey sayısı, q: İncelenen olayın görülme sıklığı (gerçekleşme olasılığı), p: İncelenen olayın görülme sıklığı (gerçekleşme olasılığı), t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer, d: Olayın görülme sıklığına göre kabul edilen örneklem hatası). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) – Merkezi Dağıtım Sistemi’nden alınan verilere göre, 2022 yılında adrese kayıtlı 18-65 yaş arası İstanbul nüfusu 10.771.628 kişi olarak saptanmıştır (TÜİK, 2022). İlgili tabloya göre 0,05 örneklem hatası için $p=0.50$ ve $q=0.50$ esas alınmıştır. 1.000.000 ile 100.000.000 kişinin oluşturduğu evren için en az 384 kişinin örneklemini oluşturması gerektiği hesaplanmıştır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004). Seçilen evren de bu aralıkta bulunduğundan bu araştırmanın örneklemini en az 384 kişinin oluşturması gerekmektedir. Denklemden sayılar yerleştirildiğinde aşağıdaki işlem sonucu örneklem büyüklüğüne ulaşılabilir.

$$n = \frac{10.771.628 \cdot (1.96)^2 \cdot 0.50 \cdot 0.50}{(0.05)^2 \cdot 10.771.628 + (1.96)^2 \cdot 0.50 \cdot 0.50} = 384,15$$

Bu araştırmada toplam 427 katılımcıya ulaşılmış, çalışmanın örneklem sayısı Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004)’ın geliştirdikleri formüle göre hesaplanan tablo referans alınarak oluşturulmuştur (Tablo 3.1). Katılımcıların yaş aralığı 18-65 arasında değişmekte olup (X=32.42 SS=10.70) 309 kadın (%72.4) ve 114 erkek (%26.7) olmak üzere araştırma örneklemini İstanbul’da yaşayan 427 kişiden oluşmuştur. Katılımcıların 3’ü

(%0.7) cinsiyetini belirtmek istemezken 1 kişi (%0.2) de cinsiyetini diğer olarak belirtmiştir. Bu örneklem sayısı veri girişlerinin incelenmesi ve uç değerlerin saptanması sonucunda araştırmada yer alan kişilerden oluşmaktadır ve dışlama ölçütleri doğrultusunda psikiyatrik tanısı bulunan ve ilaç kullanan katılımcılar araştırma dışında tutulmuştur. Araştırmada yer alan kişilerin sosyo-demografik dağılımları Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.1 $\alpha= 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri

Evren Büyük­lük	±0.03 örnek­leme hatası (d)			±0.05 örnek­leme hatası (d)			±0.10 örnek­leme hatası (d)		
	p=0.5	p=0.8	p=0.3	p=0.5	p=0.8	p=0.3	p=0.5	p=0.8	p=0.3
	q=0.5	q= 0.2	q=0.7	q=0.5	q= 0.2	q=0.7	q=0.5	q= 0.2	q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Not: Hesaplama için $n= N.t.p.q /d2.(N-1)+ t2.p.q$ formülü kullanılır (n: Örnek­leme alınacak birey sayısı, N: Hedef kitledeki birey sayısı, q: İncelenen olayın görülmeme sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı), p: İncelenen olayın görülme sıklığı (gerçekleşme olasılığı), t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değeri, d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen örnek­leme hatası).

Tablo 3.2 Demografik Bilgilerin Betimsel İstatistikleri

Demografik Bilgiler	N	%
Cinsiyet		
Kadın	309	72.4
Erkek	114	26.7
Belirtmek istemiyorum	3	0.7
Diğer	1	0.2
İlişki Durumu		
İlişkisi var	263	61.6
İlişkisi yok	164	38.4
Eğitim Durumu		
İlkokul	2	0.5

Ortaokul	5	1.2
Lise	30	7.0
Yüksekokul	25	5.9
Üniversite	228	53.4
Yüksek Lisans	110	25.8
Doktora	27	6.3
Kiminle Yaşadığı		
Eş (ve varsa çocuklar ile)	137	32.1
Anne, baba ve/veya kardeş ile	133	31.1
Akraba ile	4	0.9
Arkadaşımla	35	8.2
Partnerimle	12	2.8
Yalnız yaşıyorum	88	20.6
Diğer	18	4.2
Gelir Düzeyi		
Düşük	51	11.9
Orta	333	78.0
Yüksek	43	10.01
Evcil Hayvan Sahibi Olma		
Evet	170	39.8
Hayır	257	60.2
Psikiyatrik Tanı		
Var	376	87.9
Yok	51	12.1
Psikiyatrik İlaç Kullanımı		
Var	38	9.1
Yok	389	90.9
Fiziksel Hastalık Durumu		
Var	65	15.4
Yok	362	84.6
Düzenli İlaç Kullanımı		
Var	102	24.1
Yok	325	75.9

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu araştırmada veriler Bilgilendirilmiş Onam Formu, Sosyo-demografik Bilgi Formu, Beş Faktör Narsisizm Ölçeği - Kısa Form, Beck Depresyon Envanteri, UCLA Yalnızlık Ölçeği ve Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir.

3.3.1. Bilgilendirilmiş Onam Formu

Bu form içinde katılımcılara ölçekler verilmeden önce araştırmaya yönelik verilen bilgiler yer almaktadır ve katılımcılardan çalışmaya katılım onayı istenmektedir. Formda araştırmanın amacı, süresi, sosyo-demografik bilgilerin korunmasına yönelik gizlilik bilgileri ve araştırmayı gerçekleştiren kişinin bilgileri yer almaktadır. Ayrıca onam formunda, katılımcıların diledikleri zaman araştırmadan ayrılma hakkına sahip olacağı bilgisi bulunmaktadır.

3.3.2. Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanmış olup, katılımcıların sosyo-demografik bilgilerine ulaşmak amacıyla kullanılmıştır.

3.3.3. Beş Faktör Narsisizm Ölçeği - Kısa Form

Sherman ve vd. (2015) tarafından, geliştirilmiş olan ve 148 maddeden oluşan Beş Faktör Narsisizm Ölçeği, Glover ve vd (2012) tarafından 60 maddeye düşürülmüş ve ölçeğin kısaltılmış versiyonu geliştirilmiştir. Ölçek 5'li likert tipindedir ve onay arayıcılık, liderlik/otorite, güvensizlik, hak iddia etme, teşhircilik, sömürücülük, büyüklenme hayalleri, umursamazlık, empati eksikliği, manipülatiflik, hayranlık ihtiyacı, tepkisel öfke/öfke, utanç ve maceraperestlik olmak üzere 15 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutların toplamı ile kırılğan ve büyüklenmeci narsisizm olarak iki ayrı bileşene ulaşılabilir. Ölçeğin Türkçe formu için Ekşi (2016) tarafından yapılan güvenilirlik ve geçerlilik çalışması sonucu ölçeğin toplamı için Cronbach alpha skoru .87 olarak bulunmuştur. Alt boyutların iç tutarlılık kat sayılarının ise .57 ile .79 arasında değiştiği görülmektedir (Ekşi, 2016). Bu araştırmada ölçeğin toplamı için iç tutarlılık kat sayısı .88, kırılğan narsisizm için .81, büyüklenmeci narsisizm için .90 olarak bulunmuştur.

3.3.4. Beck Depresyon Envanteri

Beck ve arkadaşları (1961) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 4'lü likert tipi olup 21 maddeden oluşmaktadır. Maddeleri 0 ile 3 arasında puanlanan ölçekten alınabilecek en düşük puan 0, alınabilecek en yüksek puan 63'tür. Ölçeğin Türkçe formu için Hisli (1988) tarafından çevrilmiş olup yapılan güvenirlik ve geçerlilik çalışması sonucu ölçeğin toplamı için Cronbach alpha skoru .80 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınan puanlar arttıkça depresyon düzeyi de artış göstermektedir. (Hisli, 1989). Bu araştırmada ölçeğin iç tutarlılık kat sayısı .89 olarak bulunmuştur.

3.3.5. UCLA Yalnızlık Ölçeği

Russell ve arkadaşları (1980) tarafından geliştirilmiştir. 5'li likert tipindeki ölçek toplam 35 maddeden oluşmaktadır ve alt boyutu bulunmamaktadır. Ölçeğin Türkçe formu için Demir (1989) tarafından yapılan güvenirlik ve geçerlik çalışması sonucu ölçeğin toplamı için Cronbach alpha skoru .96 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınan puanların yükselmesi yalnızlık duygusunun arttığına işaret etmektedir (Demir, 1989). Bu araştırmada ölçeğin Cronbach alpha kat sayısı .92 olarak hesaplanmıştır.

3.3.6. Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Frost ve arkadaşları (1990) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 4'lü likert tipindedir ve 21 maddeden oluşmaktadır. Hata yapma endişesi, kişisel standartlar, ailesel beklentiler, aileden eleştiri, yaptığından emin olamama, düzen olmak üzere 6 alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Kağan (2011) tarafından yapılarak, güvenirlik ve geçerlilik çalışması sonucunda ölçeğin toplamı için Cronbach alpha skoru .91 olarak bulunmuş, alt ölçekler için iç tutarlılık kat sayısının da .64-.94 arasında değiştiği anlaşılmıştır (Kağan, 2011). Bu araştırmada ölçeğin iç tutarlılık kat sayısı .91 olarak bulunmuştur ve toplam puanı kullanılabilen ölçeğin toplam puanı kullanılmıştır.

3.4. İŞLEM

Etik kuruldan çalışmanın yapılabilirliğine dair onay alınmasının ardından 1 aylık bir dönem içerisinde veri toplama sürecinin tamamlanması hedeflenmiştir. Çalışmada kullanılacak verilerin elde edilmesi sırasında katılımcılara elektronik ortamda "Google Formlar" üzerinden iletilen anket yoluyla veriler toplanmıştır. Bilgilendirilmiş Onam

Formu, Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Beş Faktör Narsisizm Ölçeği - Kısa Form, Beck Depresyon Envanteri, UCLA Yalnızlık Ölçeği ve Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği katılımcılara online yolla sunulmuştur. Araştırmayı duyurmak adına çeşitli sosyal medya ağları da kullanılmıştır. Araştırmadaki ölçeklerin tamamlanması ortalama ... dakika olmuştur.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada gerçekleştirilecek analizler IBM SPSS Statistics 24.0 programı ile yürütülmüştür. İlk etapta kullanılacak ölçeklerin güvenilirlik analizlerinin yapılmasının ardından örneklemin sosyodemografik özelliklerinin ne şekilde dağıldığını gösteren betimsel istatistikleri frekans ve yüzdeler şeklinde hesaplanmıştır. Araştırmadaki değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin normal dağılıma uygunluğu belirlenmiştir. Değişkenlerin birbirleri ile ilişkisini incelemek adına Pearson korelasyon analizi kullanılmış, narsisizimin alt boyutları ile depresyon düzeyi arasındaki ilişkide yalnızlığın ve mükemmeliyetçiliğin aracı rolünün test edilmesi amacıyla da aracı değişken analizi uygulanmıştır. Bu aracı değişken analizinin Hayes (2009) tarafından geliştirilen SPSS process macro eklentisi “model 4” ile gerçekleştirilmiş olup, ayrıca katılımcıların ölçeklerden almış olduğu puanların farklılık gösterip göstermediğinin anlaşılması amacıyla bağımsız örneklem t testi (independent sample t test) ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

BÖLÜM 4. BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında analiz bulgularına yer verilmiştir. İstatistiki analizlere geçmeden önce veri girişlerinin doğruluğu teyit edilmiş ve uç-kayıp değerler incelenerek böyle bir değer olmadığı anlaşılmıştır. Bu aşamadan sonra analizlere geçilerek normallik varsayımının karşılanıp karşılanmadığının belirlenmesi amacıyla değişkenlerin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleriyle birlikte histogram grafikleri de incelenmiştir. Çıkan değerlerin +1 ile -1 arasında olduğu, yani araştırmamızda normal dağılım varsayımının karşılandığı anlaşılmıştır. Literatürde araştırmacılar da çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1.5 ile -1.5 arasında kalması durumunda verilerin normal dağılım şartını karşıladığını belirtmektedirler (Tabachnick, Fidell ve Ullman, 2007).

4.1. DEĞİŞKENLERİN BETİMSSEL İSTATİSTİKLERİ

Araştırmadaki katılımcıların ölçeklerden almış olduğu minimum-maksimum puanlar, standart sapma değerleri, ranj ve varyans değerleri bu kısımda yer almaktadır ve ilgili puanlara Tablo 4.1’de yer verilmiştir.

Tablo 4.1 Değişkenlerin Betimsel İstatistikleri

N=427	X	SS	Minimum	Maksimum	Ranj	Varyans
BFNÖ-KF Toplam	165.93	22.81	105.00	225.00	120.00	520.45
BDE Toplam	12.54	9.25	.00	51.00	51.00	85.74
UCLA-YÖ Toplam	37.23	12.01	20.00	75.00	55.00	144.47
FÇBMÖ Toplam	102.18	20.52	48.00	161.00	113.00	421.47

Not: X=Ortalama, SS=Standart Sapma, BFNÖ-KF=Beş Faktör Narsisizm Ölçeği-Kısa Form, BDE=Beck Depresyon Envanteri, UCLA-YÖ=UCLA Yalnızlık Ölçeği, FÇBMÖ=Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

4.2. DEĞİŞKENLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE GÖRE ANALİZİ

Değişkenlerin demografik özelliklere göre analizleri bağımsız gruplar t test (independent sample t test) ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) aracılığıyla yapılmıştır. Gruplar arası farklar incelenirken analiz sonuçlarının değerlendirmesi öncesinde varyansların homojenliği şartının sağlanıp sağlanmadığının tespit edilmesi amacıyla levene's test bulguları (levene's test for equality of variances) incelenmiştir, varyansların homojenliği varsayımının sağlanmadığı koşullarda ise düzeltmeli sonuçlar raporlanmıştır. Analizler yapılırken, gruplar arasındaki dengeli dağılım durumu gözetilmiş, karşılaştırılması mümkün olan gruplar için analizler gerçekleştirilmiştir. Analizlerin dışında kalan demografik değişkenler ise araştırmadaki katılımcıların betimsel özelliklerini belirleyebilmek, katılımcıların kimlerden oluştuğunu anlayabilmek adına araştırmada yer almaktadır.

4.2.1. Cinsiyet

Tablo 4.2 Katılımcıların BFNÖ-KF Toplam, BFNÖ-KF Kırılğan Alt Boyutu, BFNÖ-KF Büyüklenmeci Alt Boyutu, BDE Toplam, UCLA-YÖ Toplam, FÇBMÖ Toplam Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	Kadın (N=309)		Erkek (N=114)		t	df	p
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS			
BFNÖ-KF Toplam	162.24	22.00	176.18	21.81	-5.80	421	.001
BFNÖ-KF Kırılğan	37.14	7.71	35.68	6.79	1.78	421	.076
BFNÖ-KF Büyüklenmeci	125.10	19.80	140.50	20.14	-7.06	421	.001
BDE Toplam	12.64	9.49	12.38	8.65	.25	419	.802
UCLA-YÖ Toplam	36.73	11.90	38.71	12.33	-1.50	421	.134
FÇBMÖ Toplam	102.56	20.91	101.49	19.55	.48	421	.635

Not: X=Ortalama, SS=Standart Sapma, BFNÖ-KF=Beş Faktör Narsisizm Ölçeği-Kısa Form, BDE= Beck Depresyon Envanteri, UCLA-YÖ=UCLA Yalnızlık Ölçeği, FÇBMÖ=Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Araştırmadaki katılımcıların narsisizm, mükemmeliyetçilik, yalnızlık ve depresyon değişkenlerinden almış olduğu puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı t test ile incelenmiştir. “Belirtmek istemiyorum” (N=3) ve “diğer” (N=1) kategorilerindeki katılımcı sayısı karşılaştırılabilir düzeyde dengeli dağılmadığından analizlerin dışında tutulmuştur. Sonuçlara göre; katılımcı puanlarının sadece narsisizm ölçeğinin toplam puanı ve büyüklenmeci alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaştığı görülmüştür. Kadınların narsisizm ölçeğinden aldıkları toplam puan (M=162.24; SS=22) erkek katılımcıların puanlarından (M=176.18; SS=21.81) daha yüksektir [t(421)=-5.80, p=.001]. Erkeklerin narsisizm ölçeğinin büyüklenmeci alt boyutundan aldıkları puanlar ise (M=140.50; SS=20.14) kadınların almış olduğu puanlardan (M=125.10; SS=19.80) daha yüksektir [t(421)=-7.06, p=.001]. Sonuçlara Tablo 4.2’de yer verilmiştir.

4.2.2. İlişki Durumu

Tablo 4.3 Katılımcıların BFNÖ-KF Toplam, BFNÖ-KF Kırılgan Alt Boyutu, BFNÖ-KF Büyüklenmeci Alt Boyutu, BDE Toplam, UCLA-YÖ Toplam, FÇBMÖ Toplam Puanlarının İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılması

	İlişkisi var (N=263)		İlişkisi yok (N=164)		t	df	p
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS			
BFNÖ-KF	163.44	21.92	169.93	23.68	-2.89	425	.004
Toplam							
BFNÖ-KF	36.55	7.46	37.00	7.50	-.59	425	.554
Kırılgan							
BFNÖ-KF	126.88	20.22	132.93	21.83	-2.92	425	.004
Büyüklenmeci							
BDE	11.64	8.81	13.99	9.80	-.255	423	.011
Toplam							
UCLA-YÖ	35.91	11.36	39.34	12.75	-2.82	316.29	.005
Toplam							
FÇBMÖ	101.35	20.46	103.50	20.62	-1.05	425	.295
Toplam							

Not: X=Ortalama, SS=Standart Sapma, BFNÖ-KF=Beş Faktör Narsisizm Ölçeği-Kısa Form, BDE= Beck Depresyon Envanteri, UCLA-YÖ= UCLA Yalnızlık Ölçeği, FÇBMÖ= Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği,

Araştırmadaki katılımcıların narsisizm, mükemmeliyetçilik, yalnızlık ve depresyon değişkenlerinden almış olduğu puanların ilişki durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı

t test ile incelenmiştir. Bulgulara göre; narsisizm toplam puanı ile narsisizmin büyüklenmeci alt boyutu, depresyon ve yalnızlık puanları katılımcıların ilişki durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. İlişkisi olmayan katılımcıların narsisizm ölçeğinden aldığı toplam puanlar daha yüksek iken ($M=169.93$; $SS=23.68$), ilişkisi olan kişilerin ölçekten aldığı toplam puanlar ($M=163.44$; $SS=21.92$) daha düşüktür [$t(425)=-2.89$, $p=.004$]. Benzer şekilde ilişkisi olmayan katılımcıların narsisizm ölçeğinin büyüklenmeci alt boyutundan almış olduğu puanlar ($M=132.93$; $SS=21.83$) daha fazlayken, ilişkisi olan katılımcıların aldığı puanlar ($M=126.88$; $SS=20.22$) daha azdır [$t(425)=-2.92$, $p=.004$]. İlişkisi olan katılımcıların depresyon ölçeğinden almış olduğu puanlar ($M=11.64$; $SS=8.81$) ilişkisi olmayan katılımcılara göre ($M=13.99$; $SS=9.80$) daha düşüktür [$t(423)=-2.55$, $p=.011$]. İlişkisi olan katılımcılar yalnızlık ölçeğinden daha düşük puanlar alırken ($M=35.91$; $SS=11.36$) ilişkisi olmayan katılımcıların aldığı puanlar ($M=39.34$; $SS=12.75$) daha yüksektir [$t(316,294)=-2.82$, $p=.005$]. Bulgular Tablo 4.3'te sunulmuştur.

4.2.3. Evcil Hayvan Sahibi Olma Durumu

Tablo 4.4 Katılımcıların BFNÖ-KF Toplam, BFNÖ-KF Kırılgan Alt Boyutu, BFNÖ-KF Büyüklenmeci Alt Boyutu, BDE Toplam, UCLA-YÖ Toplam, FÇBMÖ Toplam Puanlarının Evcil Hayvan Sahibi Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması

	Evet (N=170)		Hayır (N=257)		t	df	p
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS			
BFNÖ-KF	165.76	23.19	166.05	22.60	-.13	425	.899
Toplam							
BFNÖ-KF	36.32	7.36	36.99	7.54	-.90	425	.370
Kırılgan							
BFNÖ-KF	129.43	21.41	129.05	20.83	.18	425	.856
Büyüklenmeci							
BDE	12.46	8.66	12.59	9.65	-.14	423	.890
Toplam							
UCLA-YÖ	36.87	11.05	37.47	12.63	-.51	393.32	.608
Toplam						1	
FÇBMÖ	102.53	20.11	101.94	20.83	.29	425	.772
Toplam							

Not: X=Ortalama, SS=Standart Sapma, BFNÖ-KF=Beş Faktör Narsisizm Ölçeği-Kısa Form, BDE= Beck Depresyon Envanteri, UCLA-YÖ= UCLA Yalnızlık Ölçeği, FÇBMÖ= Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Araştırmada yer alan katılımcıların narsisizm, mükemmeliyetçilik, yalnızlık ve depresyon değişkenlerinden almış olduğu puanların evcil hayvan sahibi olma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı t test ile incelenmiştir. Sonuçlar, evcil hayvan sahibi olma ya da olmamanın ölçeklerden alınan puanları farklılaştırmadığını göstermektedir. Bulgular Tablo 4.4'te yer almaktadır.

4.2.4. Eğitim Durumu

Tablo 4.5 Katılımcıların BFNÖ-KF Toplam, BFNÖ-KF Kırılgan Alt Boyutu, BFNÖ-KF Büyükleme Alt Boyutu, BDE Toplam, UCLA-YÖ Toplam, FÇBMÖ Toplam Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

	Lisans (N=228)		Lisansüstü (N=137)		t	df	p
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS			
BFNÖ-KF Toplam	168.52	22.42	161.48	22.44	2.90	363	.004
BFNÖ-KF Kırılgan	37.03	7.45	36.93	7.68	.12	363	.902
BFNÖ-KF Büyükleme	131.48	21.35	124.54	19.27	3.12	363	.002
BDE Toplam	13.33	9.25	11.06	9.41	2.25	361	.025
UCLA-YÖ Toplam	37.75	11.73	34.47	11.63	2.59	363	.010
FÇBMÖ Toplam	103.54	20.22	101.70	22.31	.81	363	.417

Not: X=Ortalama, SS=Standart Sapma, BFNÖ-KF=Beş Faktör Narsisizm Ölçeği-Kısa Form, BDE= Beck Depresyon Envanteri, UCLA-YÖ= UCLA Yalnızlık Ölçeği, FÇBMÖ= Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği, *p<.05, **p<.01, ***p<.001

Araştırmadaki katılımcıların narsisizm, mükemmeliyetçilik, yalnızlık ve depresyon ölçeklerinden almış olduğu puanların eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı t test aracılığıyla test edilmiştir. Ancak bu analiz sırasında ilkököl (N=2), ortaokul (N=5), lise (N=30) ve yüksekokul (N=25) alt gruplarında yer alan katılımcıların dengeli dağılım göstermemesi dolayısıyla, grupları karşılaştırılabilir hale getirmek amacıyla lisans ve

lisansüstü olarak iki grup oluşturulmuştur. Lisans alt grubunda üniversite mezunları (N=228) yer alırken lisansüstü grupta yüksek lisans ve doktora mezunları (N=137) yer almaktadır. Sonuçlara göre; narsisizm toplam puanı, narsisizm büyüklenmeci alt boyutu, depresyon, ve yalnızlık puanları kişilerin eğitim durumuna göre anlamlı biçimde farklılaşmaktadır. Narsisizm toplam puanı lisans mezunlarında (M=168.52; SS=22.42) lisansüstü mezunlara göre (M=161.48; SS=22.44) daha yüksek bulunmuştur [t(363)=2.90, p=.004]. Paralel şekilde büyüklenmeci narsisizm alt boyutundan alınan puanlar lisans mezunlarında (M=131.48; SS=21.35) lisansüstü mezunlara (M=124.54; SS=19.27) daha yüksektir [t(363)=3.12, p=.002]. Depresyon puanı, lisans mezunlarında (M=13.33; SS=9.25) lisansüstü mezunlarına göre (M=11.06; SS=9.41) daha yüksek düzeyde bulunmuştur [t(361)=2.25, p=.025]. Son olarak lisans mezunlarının (M=37.75; SS=11.73) yalnızlık ölçeğinden aldıkları puanların lisansüstü mezunlara göre (M=34.47; SS=11.63) daha yüksek olduğu görülmüştür [t(363)=2.59, p=.010]. Bulgular Tablo 4.5’de aktarılmıştır.

4.2.5. Gelir Durumu

Tablo 4.6 Katılımcıların BFNÖ-KF Toplam, BFNÖ-KF Kırılğan Alt Boyutu, BFNÖ-KF Büyüklenmeci Alt Boyutu, BDE Toplam, UCLA-YÖ Toplam, FÇBMÖ Toplam Puanlarının Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması

	Düşük (N=51)		Orta (N=333)		Yüksek (N=43)				
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	F	df	p
BFNÖ-KF Toplam	166.60	19.47	166.04	23.69	164.30	20.56	.14	2,424	.874
BFNÖ-KF Kırılğan	38.39	7.34	36.49	7.29	36.53	8.80	1.44	2,424	.238
BFNÖ-KF Büyüklenmeci	128.21	19.19	129.54	21.44	127.76	20.29	.20	2,424	.819
BDE Toplam	17.50	12.36	11.92	8.64	11.51	8.03	8.45	2,422	.001
UCLA-YÖ Toplam	42.35	12.52	36.78	11.93	34.62	10.61	6.00	2,424	.003
FÇBMÖ Toplam	106.35	20.96	101.02	20.54	106.16	19.19	2.40	2,424	.092

Not: X=Ortalama, SS=Standart Sapma, BFNÖ-KF=Beş Faktör Narsisizm Ölçeği-Kısa Form, BDE= Beck Depresyon Envanteri, UCLA-YÖ= UCLA Yalnızlık Ölçeği, FÇBMÖ= Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği, *p<.05, **p<.01, ***p<.001

Katılımcıların narsisizm, mükemmeliyetçilik, yalnızlık ve depresyon değişkenlerinden almış olduğu puanların gelir durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü anova ile incelenmiştir. Gruplar arası dengeli dağılımın olmadığı gözetilerek Levene’s test sonuçları dikkate alınarak varyansların homojenliği incelenmiş sonuçlar bu şekilde

raporlanmıştır. Yalnızca depresyon ve yalnızlık ölçümlerinden alınan puanların gelir düzeyine göre farklılaştığı görülmektedir. Levene's test sonuçları dikkate alınarak depresyon için düzeltmeli sonuçlar raporlanmıştır. Yapılan Bonferoni test sonuçlarına göre; gelir durumunu düşük olarak belirten katılımcıların depresyon ölçeğinden aldığı puanlar (M=17.50; SS=12.36), gelir durumunu orta seviyede belirten katılımcılara göre (M=11.92; SS=8.64) daha yüksek düzeydedir. Benzer şekilde gelir durumunu düşük seviyede belirten katılımcılar (M=17.50; SS=12.36) gelir durumunu yüksek olarak belirten kişilere göre (M=11.51; SS=8.03) depresyon ölçeğinden daha yüksek puanlar almıştır [F=(2,422)=8.541, p=001]. Gelir seviyesini düşük olarak belirten katılımcıların yalnızlık puanları (M=42.35; SS=12.52) orta seviye olarak bildiren katılımcılara göre (M=36.78; SS=11.93) daha yüksektir. Paralel olarak, gelir durumunu düşük belirten katılımcıların yalnızlık ölçeğinden aldığı puanlar (M=42.35; SS=12.52), gelir durumunu yüksek olarak bildiren katılımcılara göre (M=34.62; SS=10.61) daha yüksektir [F(2,426)=6.00, p=.003]. Sonuçlar Tablo 4.6'da aktarılmıştır.

4.3. DEĞİŞKENLERİN YAŞ İLE ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN KORELASYON ANALİZİ İLE İNCELENMESİ

Tablo 4.7 Yaş ile Değişkenler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

N=427	1	2	3	4	5	6	7
1.Yaş	1						
2.BFNÖ-KF	-.27**	1					
Toplam							
3.BFNÖ-KF	-.25**		1				
Kırılğan							
4.BFNÖ-KF	-.21**			1			
Büyüklenmeci							
5.BDE Toplam	-.20**				1		
6.UCLA-YÖ	-.09					1	
Toplam							
7.FÇBMÖ	-.26**						1
Toplam							

BFNÖ-KF=Beş Faktör Narsisizm Ölçeği-Kısa Form, BDE= Beck Depresyon Envanteri, UCLA-YÖ = UCLA Yalnızlık Ölçeği, FÇBMÖ= Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği, *p<.05, **p<.01, ***p<.001

Araştırmada yer alan katılımcıların yaşı kategorik bir şekilde ayrılmadığından, değişkenlerin yaş ile ilişkisi Pearson Korelasyon Analizi ile test edilmiştir. Sonuçlara göre yaş arttıkça narsisizm toplam puanı, narsisizm kırılğan alt boyutu, narsisizm büyüklenmeci alt boyutu, depresyon ve mükemmeliyetçilik azalmaktadır (sırasıyla $r=-.27$, $p<.01$; $r=-.25$, $p<.01$; $r=-.21$, $p<.01$; $r=-.20$, $p<.01$; $r=-.26$, $p<.01$). Yaş ile yalnızlık arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($r=-.09$, $p>.05$). Araştırma bulguları Tablo 4.7’de yer almaktadır.

4.4. DEĞİŞKENLERİN BİRBİRLERİ ARALARINDAKİ İLİŞKİLERİN KORELASYON ANALİZİ İLE İNCELENMESİ

Araştırmanın hipotezleri arasında yer alan ilişkiler incelenirken Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Bulgulara göre, narsisizm toplam puanları ile depresyon, yalnızlık ve mükemmeliyetçilik arasında pozitif yönde anlamlı ilişki vardır (sırası ile $r=.22$, $p<.01$; $r=.29$, $p<.01$; $r=.43$, $p<.01$). Narsisizmin kırılğan alt boyutu ile yine depresyon, yalnızlık ve mükemmeliyetçilik arasında pozitif yönlü ilişkiler bulunmaktadır (sırası ile $r=.48$, $p<.01$; $r=.39$, $p<.01$; $r=.53$, $p<.01$). Narsisizmin büyüklenmeci alt boyutu ile depresyon arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmazken ($r=.14$, $p>.05$) yalnızlık ve mükemmeliyetçilik arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür (sırasıyla $r=.17$, $p<.01$; $r=.28$, $p<.01$). Mükemmeliyetçiliğin yalnızlık ve depresyon ile pozitif yönde anlamlı biçimde ilişkili olduğu anlaşılmıştır ($r=.33$, $p<.01$; $r=.44$, $p<.01$). Son olarak yalnızlık ve depresyon arasında da pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir ($r=.54$, $p<.01$). Korelasyon analizi sonuçları Tablo 4.8’de gösterilmiştir.

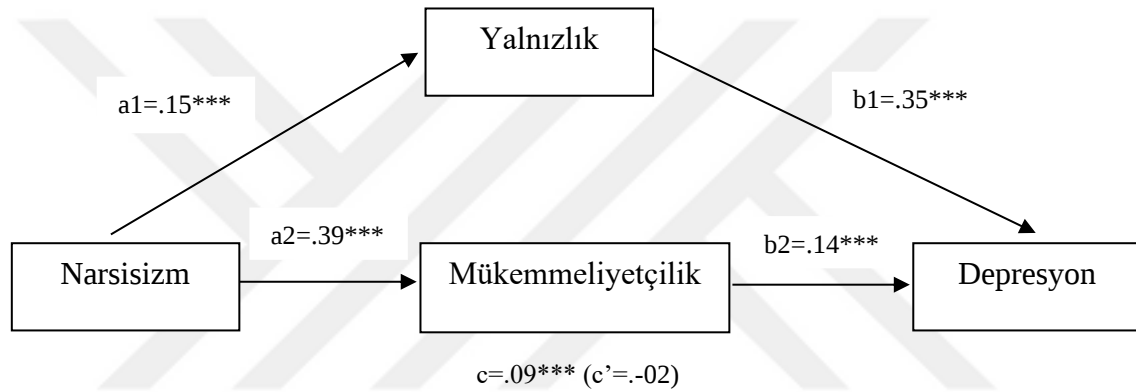
Tablo 4.8 Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

N=427	1	2	3	4	5	6
1.BFNÖ-KF	1					
Toplam						
2.BFNÖ-KF	.39**	1				
Kırılğan						
3.BFNÖ-KF	.94**	.06	1			
Büyüklenmeci						
4.BDE	.22**	.48**	.14	1		
Toplam						

5.UCLA-YÖ	.29**	.39**	.17**	.54**	1	
Toplam						
6.FÇBMÖ	.43**	.53**	.28**	.44**	.33**	1
Toplam						

Not: BFNÖ-KF=Beş Faktör Narsisizm Ölçeği-Kısa Form, BDE= Beck Depresyon Envanteri, UCLA-YÖ= UCLA Yalnızlık Ölçeği, FÇBMÖ= Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği, *p<.05, **p<.01, ***p<.001

4.5. SPSS PROCESS MAKRO İLE ARACI ROL TESTİ DEĞERLENDİRMESİ

Not: *p<.05, **p<.01, ***p<.001

Şekil 4.1 Paralel Aracılık Analizine İlişkin Model

Tablo 4.9 Narsisizmin Depresyon ile İlişkisinde Yalnızlık ve Mükemmeliyetçiliğin Aracılık Rolüne İlişkin Bootstrap Bulguları

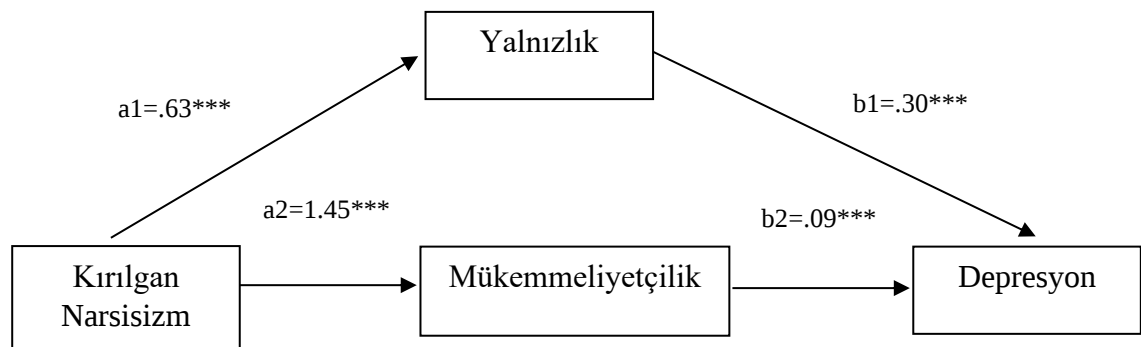
Dolaylı Etki	β	Standart Hata	%95 Güven Aralığı	
			Düşük LLCI	Yüksek ULCI
Yalnızlık	.05	.01	.03	.07
Mükemmeliyetçilik	.05	.01	.03	.07

Not: β = Standardize Edilmemiş Beta Kat Sayıları

Narsisizm ile depresyon arasındaki ilişkide yalnızlık ve mükemmeliyetçiliğin paralel aracı rolü, Hayes'in (2009) geliştirmiş olduğu SPSS Process Makro (Process is a macro

for SPSS) ile test edilmiş, aracılık testi sırasında “Model 4” kullanılmıştır. Söz konusu modelde bağımsız değişken (x), aracı değişken/değişkenler (m), bağımlı değişken (y) olarak yer almaktadır. Aracılık analizine dair sonuçlar, “Boostrapping” adı verilen metod ile 5000 yeniden örnekleme dayandırılarak hesaplandırılan güven aralıklarının değerlendirilmesiyle ele alınmıştır. Bootstrap yönteminin istatistik alanında ağırlıklı olarak kullanılan yaygın bir yöntem olduğu görülmüştür ve bu metoda göre güven aralıklarının arasında “sıfır (0)” değeri yer almadığında öne sürülen aracılık hipotezi desteklenmektedir (MacKinnon vd., 2004). Şekil 4.1’de araştırmanın aracılık rolüne ilişkin model testi bulunmaktadır.

Aracılık analizinin bulgularına göre; öne sürülen aracılık modeli anlamlıdır. Narsisizm, yalnızlık ve mükemmeliyetçilik aracılığı ile depresyon üzerinde %37 oranında varyansı açıklamaktadır [$F(3,421)=83.33$, $p=.001$]. Şekil 4.2’de gösterildiği üzere, narsisizm yalnızlığı pozitif yönde yordarken (a1 yolu; $\beta=.15$, $SH=.02$, $t=6.19$, $p=.001$ CI [.10, .20]), aynı şekilde yine narsisizm, mükemmeliyetçiliği pozitif yönde (a2 yolu; $\beta=.39$, $SH=.04$, $t=9.89$, $p=.001$ CI [.31, .46]) yordamaktadır. Yalnızlığın, depresyonu pozitif yönde (b1 yolu; $\beta=.35$, $SH=.03$, $t=10.92$, $p=.001$ CI [.28, .41], mükemmeliyetçiliğin de depresyonu pozitif yönde (b2 yolu; $\beta=.14$, $SH=.02$, $t=6.93$, $p=.001$, CI [.09, .17]) yordadığı görülmüştür. Güven aralıkları değerlerinin arasında sıfır (0) bulunmaması dolayısıyla anlamlı etkilere ulaşılmıştır. Öne sürülen modelde narsisizmin depresyon üzerindeki toplam etkisi anlamlı bulunurken (c yolu; $\beta=.09$, $SH=.02$, $t=4.67$, $p=.001$ CI [.05, .12]), doğrudan yani direkt etkisinde anlamlı etkiye rastlanmamıştır (c’ yolu; $\beta=-.02$, $SH=-.02$, $t=-.97$, $p=.331$ CI [-.05, .01]). Son olarak aracılık sonuçlarına bakıldığında narsisizmin hem yalnızlık hem de mükemmeliyetçilik aracılığı ile depresyon üzerinde dolaylı etkisinin anlamlı olduğu görülmüş dolayısıyla aracılık hipotezimiz desteklenmiştir. Aracılığa dair sonuçlar Tablo 4.9’da gösterilmiştir.

$$c=.59*** (c'=.28)$$

Not: : *p<.05, **p<.01, *** p<.001

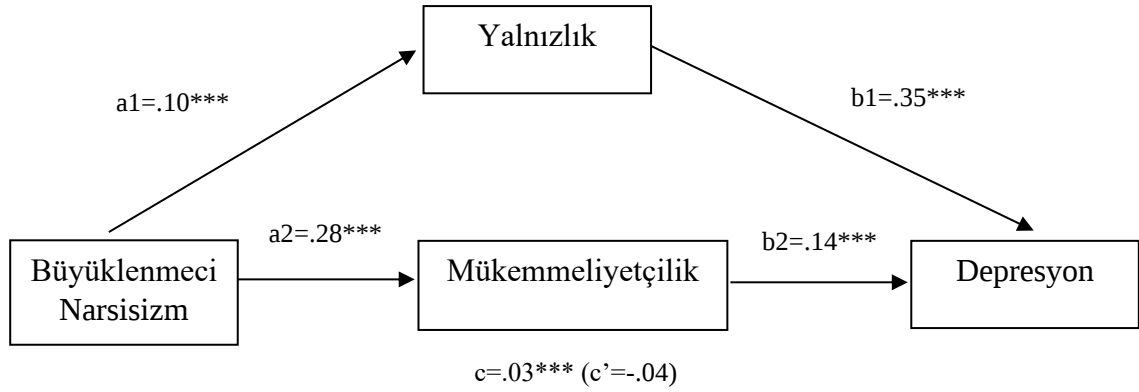
Şekil 4.2

Narsisizm ile depresyon arasındaki ilişkide yalnızlık ve mükemmeliyetçiliğin paralel aracılık rolü, aynı zamanda narsisizmin alt boyutlarına göre de incelenmiştir. Aracılık analizinin sonuçlarına göre, kırılğan narsisizm, yalnızlık ve mükemmeliyetçilik aracılığıyla depresyon üzerinde %40 oranında toplam varyans açıklamaktadır [F(3,421)=95.25, p=.001]. Şekil 4.2’de gösterildiği üzere, kırılğan narsisizm alt boyutu yalnızlığı pozitif yönde yordarken (a1 yolu; $\beta=.63$, SH=.07, t=8.72, p=.001 CI [.48, .77]), benzer şekilde kırılğan narsisizm mükemmeliyetçiliği pozitif yönde yordamaktadır (a2 yolu; $\beta=.145$, SH=.11, t=12.77, p=.001 CI [1.22, 1.67]). Yalnızlığın depresyonu pozitif yönde (b1 yolu; $\beta=.30$, SH=.03, t=9.50, p=.001 CI [.24, .36]), mükemmeliyetçiliğin de depresyonu pozitif yönde (b2 yolu; $\beta=.09$, SH=.02, t=4.24, p=.001 CI [.04, .12]) yordadığı görülmektedir. Güven aralıkları değerlerinin arasında sıfır (0) yer almadığından alt boyutlar için de anlamlı etkilere ulaşılmıştır. Kırılğan narsisizmin depresyon üzerindeki toplam etkisi anlamlı bulunurken (c yolu; $\beta=.59$, SH=.05, t=11.15, p=.001 CI [.48, .69], doğrudan yani direkt etkinin de anlamlı olduğu (c’ yolu; $\beta=.28$, SH=.06, t=4.84, p=.001 CI [.16, .38] görülmüştür. Aracılık sonuçları incelendiğinde, kırılğan narsisizmin depresyon ile ilişkisinde yalnızlığın ve mükemmeliyetçiliğin aracı rolü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Raporlar Tablo 4.10’da gösterilmiştir.

Tablo 4.10 Kırılğan Narsisizmin Depresyon ile İlişkisinde Yalnızlık ve Mükemmeliyetçiliğin Aracılık Rolüne İlişkin Bootsrap Bulguları

%95 Güven Aralığı				
Dolaylı Etki	β	Standart Hata	Düşük LLCI	Yüksek ULCI
Yalnızlık	.19	.03	.13	.25
Mükemmeliyetçilik	.12	.04	.05	.19

Not: β = Standardize Edilmemiş Beta Kat Sayıları

Not: : *p<.05, **p<.01, *** p<.001

Şekil 4.3

Narsisizmin büyüklenmeci alt boyutunun, yalnızlık ve mükemmeliyetçilik aracılığıyla depresyon üzerindeki varyansın %37'sini açıklamaktadır. Şekil 4.3'te gösterildiği üzere büyüklenmeci narsisizm yalnızlığı pozitif yönlü yordarken (a1 yolu; $\beta=.10$, SH=.03, $t=3.63$, $p=.003$ CI [.04, .15], mükemmeliyetçiliği de pozitif yönde yordadığı (a2 yolu; $\beta=.28$, SH=.04, $t=6.06$, $p=.001$ CI [.18, .36] görülmüştür. Yalnızlığın depresyonu pozitif yönde (b1 yolu; $\beta=.35$, SH=.03, $t=11.15$, $p=.001$ CI [.28, .41], mükemmeliyetçiliğin de depresyonu (b2 yolu; $\beta=.14$, SH=.02, $t=7.49$, $p=.001$ CI [.10, .17]) pozitif yönde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Güven aralıkları değerleri arasına sıfır (0) denk düşmediğinden anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Büyüklenmeci narsisizmin depresyon üzerindeki toplam etkisi güven aralığı değerlerinin arasına sıfır düşmesi ile anlamlı bulunmazken (c yolu; $\beta=.03$, SH=.02, $t=1.46$, $p=.144$, CI [-.01, .07], doğrudan etkisinin (c' yolu; $\beta=-.04$, SH=.02, $t=-2.42$, $p=.015$ CI [-.07, -.00]) anlamlı olduğu görülmektedir. Aracılık analizi bulguları, büyüklenmeci narsisizm ve depresyon arasındaki ilişkide yalnızlığın ve mükemmeliyetçiliğin aracı rolünün olduğunu göstermektedir. Bulgular Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 4.11 Büyüklenmeci Narsisizmin Depresyon ile İlişkisinde Yalnızlık ve Mükemmeliyetçiliğin Aracılık Rolüne İlişkin Bootsrap Bulguları

%95 Güven Aralığı				
Dolaylı Etki	β	Standart Hata	Düşük LLCI	Yüksek ULCI
Yalnızlık	.03	.01	.01	.05
Mükemmeliyetçilik	.04	.01	.02	.05

Not: β = Standardize Edilmemiş Beta Kat Sayıları

BÖLÜM 5 TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın bu bölümünde, katılımcılardan elde edilen verilerin alan yazın ışığında değerlendirilmiş; çalışmanın sonuçları ve ileride yapılabilecek araştırmalar için önerilere yer verilmiştir

Bu araştırmada narsisistik kişilik özellikleri ile depresif belirtiler arasındaki ilişki incelenmiş ve bu ilişkide yalnızlık ve mükemmeliyetçiliğin aracı rolünü test edilmiştir. Araştırmada yetişkin bireylerin narsisistik kişilik özelliklerinin depresyon düzeyleri ile ilişkisinde mükemmeliyetçilik ve yalnızlığın aracı rolünün etkisi incelenmiştir. Literatürde narsisizm ve depresyon arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar olmasına karşın bulgular narsisizm kavramının çok katmanlı olması nedeniyle yapılan araştırmalar da bu iki değişken arasındaki ilişkinin aracı değişkenlerle birlikte incelenmesinin, narsisizm ve depresyon kavramlarının ilişkisinin açıklanmasında daha aydınlatıcı olduğu yönündedir. Bu iki kavram arasındaki ilişkinin, farklı aracı değişkenlerle incelenmesi yapılan araştırmalarca önerilmiştir. Bu bağlamda narsisizm ve depresyon arasındaki ilişkinin incelenmesinde, bu iki değişkenin birbiri ile olan ilişkisinde mükemmeliyetçilik ve yalnızlık aracılıklarının nasıl bir etkiye sahip olduğunu incelemek, narsisizm ve depresyon ilişkisinin daha iyi anlaşılmasını destekleyebilir. Mevcut çalışmada yer alan değişkenlerin birbirleri ile olan ilişkileri incelenmiş, bunun yanında bazı sosyodemografik özelliklerin, araştırma değişkenleri ile arasındaki korelasyonlar araştırma kapsamında ele alınmıştır. Ayrıca yapılan araştırmaların büyük çoğunluğu yurtdışında gerçekleşmiş olup Türkiye’de narsisizm ve depresyon, arasındaki ilişkiyi inceleyen kısıtlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Hem Türkiye’de hem de yurtdışında narsisizm, depresyon, mükemmeliyetçilik ve yalnızlık konuları ikili kombinasyonlarla çalışılmış olsa da birbirleriyle ilişkisini bu çalışmada yer aldığı haliyle yapılmış bir araştırmaya, araştırmacı tarafından yapılan literatür taramasında rastlanmamıştır. Ayrıca çalışmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen mevcut bulgular, alan yazında yer alan araştırmalar ile karşılaştırılarak literatürde yer alan diğer araştırmaların ışığında tartışılmıştır. Bunların yanında araştırmanın sınırlı ve güçlü yönleri de ele alınmıştır.

5.1. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI

5.1.1. Cinsiyete İlişkin Bulguların Tartışılması

Çalışma bulgularına göre kadınların narsisizm ölçeğinden aldıkları toplam puan erkek katılımcıların puanlarından daha yüksektir. Araştırma bulgusu, literatürde yer alan bulgunun tersi yönündedir. Bu sonucun sebebinin seçilen örneklemin özelliklerinden dolayı bu şekilde olduğu; katılımcıların öz bildirim ölçekleri kullanarak araştırmaya katıldıkları ve bu ölçeklerden gelen bulgulardan kaynaklanmış olabileceği şeklinde değerlendirilebilir. Bu konuda detaylı araştırmaların yapılmasının, mevcut durumun anlaşılmasına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Araştırma bulgularına karşın erkeklerin narsisizm puanlarının daha çok olduğu araştırmalar (Tschanz vd., 1998; Paulhus ve Williams, 2002) ve narsisizm-cinsiyet farkının sıfıra yakın olduğu araştırmalar da literatürde mevcuttur (Atay, 2009; Bizumic ve Duckitt, 2008; Bleske-Rechek vd., 2008). Erkeklerin narsisizm ölçeğinin büyüklenmeci alt boyutundan aldıkları puanlar ise kadınların almış olduğu puanlardan daha yüksek olarak bulunmuştur. Alanyazında yer alan çalışmaların sonuçları mevcut araştırmanın bulgusuyla benzerlik göstermekte olduğu görülmüştür (Grijalva vd., 2015; Foster vd., 2003). Buna karşın literatürde anlamlı farkın olmadığı araştırmalar da mevcuttur (Green vd., 2020). Narsisizmin kırılgan alt boyutu, araştırma bulgularına göre cinsiyet açısından anlamlı bir fark göstermemiştir. Literatürde buna paralel bazı çalışmalar olsa da (Grijalva vd., 2015) kadınların erkeklere kıyasla daha fazla kırılgan narsisizm puanı olduğunu belirten araştırmalar da mevcuttur (Green vd., 2020; Wright vd., 2010).

Depresyon ile cinsiyet arasında, araştırma bulgularına anlamlı bir fark görülmemiştir. Yapılan çalışmalar, çoğunlukla kadınların erkeklere kıyasla depresyon skorlarının daha fazla olduğunu ortaya koymuştur (Klerman ve Weissman, 1989, Wetzel, 1994; Maji, 2018). Buna karşın literatürde yer alan bazı araştırmalarda cinsiyet farkının bu durumun tersine olduğu göstermiştir (Bebbington vd., 2003). Ayrıca cinsiyet arası anlamlı bir farkın olmadığını (Pachana vd., 2012) belirten araştırmalar da mevcuttur. Bu konuda detaylı araştırmaların yapılmasının, mevcut bulgunun sebeplerinin anlaşılmasına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada yalnızlık ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alan yazında mevcut araştırmanın bulgularını destekler nitelikte sonuçlara ulaşan araştırmalar mevcuttur (Maes vd., 2019; Mushtaq vd., 2014) Bunun yanı sıra erkeklerin kadınlardan (Barreto vd., 2021; Salimi, 2011) ve kadınların erkeklerden yalnızlık puanlarının daha fazla olduğu (Lee ve Goldstein, 2016; Luhmann ve Hawkley, 2016; Luo, 2012) bulgusuna ulaşan çalışmalar da mevcuttur. Yalnızlık ve cinsiyet farkı ile ilgili daha detaylı araştırmaların yapılmasının, bu farkın anlaşılabilmesi için faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Mükemmeliyetçilik ile cinsiyet arasında, araştırma bulgularına anlamlı bir fark görülmemiştir. Araştırmanın mevcut bulgusunun, alan yazında yer alan başka araştırmalarla karşılaştırıldığında benzer sonuçlar ortaya koyduğu görülmüştür. (Blankstein vd., 2008; Hewitt ve Flett, 2004; Stoeber ve Stoeber, 2009).

5.1.2. Yaşa İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırma sonuçlarına göre yaş arttıkça narsisizm toplam puanı, narsisizm kırılğan alt boyutu, narsisizm büyükenmeci alt boyutu azalmaktadır. Literatürde yer alan çalışmalara bakıldığında bu araştırmanın bulgusunun, literatürdeki çalışmaların sonuçlarıyla paralellik göstermiş olduğu görülmüştür (Carter ve Douglass 2018; Foster vd., 2003; Golomb vd.,1995; Roberts vd., 2010; Sheldon ve Bryant, 2016).

Yaş ile depresyon puanları arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Literatürdeki başka çalışmalarla karşılaştırıldığında mevcut bulgu ile benzer araştırmaların (Akhtar-Danesh ve Landeen, 2007; Pamukcı, 2021; Ük, 2020) varlığına rastlanmıştır. Buna karşın literatürde yaş ile depresyon arasında pozitif yönlü araştırmalar da (Stordal vd., 2001) mevcuttur. Ayrıca Literatürde yaş ve depresyon arasındaki ilişki ile ilgili önemli tutarsızlıklar olduğu çeşitli araştırmalar tarafından belirtilmiştir (Jorm, 2000; Mirowsky ve Ross, 1992; Stordal vd., 2003). Bu bağlamda değerlendirildiğinde yaş ile depresyon arasındaki ilişkinin farklı değişkenler aracılığıyla daha detaylı araştırılması, bu ilişkinin daha iyi açıklanabilmesi için faydalı olabilir.

Araştırma bulgularına göre katılımcıların yaşı arttıkça mükemmeliyetçilik puanlarında azalma mevcuttur. Literatürdeki çalışmalar da mevcut bulguyu destekler nitelikte olduğu düşünülmektedir (Robinson vd., 2021; Smith vd., 2019)

Mevcut çalışmada yaş ile yalnızlık değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Literatür incelendiğinde yaş ile yalnızlık arasında pozitif yönlü ilişki olduğunu gösteren çalışmaların (Carter ve Douglass 2018) yaş ile yalnızlık arasında negatif yönlü ilişki olduğunu gösteren çalışmaların (Beutel vd., 2017) olduğu görülmüştür. Mevcut bulgular ve alan yazındaki bulgular göz önünde bulundurulduğunda bu konuda daha fazla araştırma yapılmasına yönelik bir ihtiyaç olduğu şeklinde bir çıkarımda bulunulabilir.

5.2. KORELASYON ANALİZİ BULGULARININ TARTIŞILMASI

Araştırmanın bulgularına göre, narsisizm toplam puanları ile depresyon arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Fjermestad-Noll ve arkadaşları (2020a), narsisistik rahatsızlıkları olan hastalarda depresif belirtilerin sık görüldüğü bilinmekte olduğunu belirtmiştir. Mevcut bulgunun alanyazındaki diğer araştırmalarla da benzer sonuçlar verdiği görülmüştür (Dawood ve Pincus 2018; Fjermestad-Noll vd., 2020b; Miller vd., 2011). Narsisizmin büyüklenmeci alt boyutu ile depresyon arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmazken araştırmanın bulguları, literatürde yer alan diğer çalışmalarla paralellik göstermiştir (Halişçelik, 2021; Miller vd., 2011; Tritt vd., 2010; Pamukcu 2021). Narsisizmin kırılgan alt boyutu ile depresyon arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Literatürdeki diğer araştırmaların sonuçları (Akıncı, 2015; Erkoreka ve Navarro 2017; Dawood ve Pincus 2018; Kealy vd., 2012; Miller vd., 2011; Millon vd., 2012) mevcut çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Bulgulara göre narsisizm toplam puanları ile mükemmeliyetçilik arasında pozitif yönde anlamlı ilişki vardır. Yaptıkları çalışmalarda Flett ve arkadaşları (2014), Smith ve arkadaşları (2016) ve Nealis ve arkadaşları (2015) da benzer sonuçlara ulaşmıştır. Buradan yola çıkılarak literatürde yer alan araştırmaların da mevcut bulguyu destekler nitelikte olduğu söylenebilir (Flett vd., 2014; Smith vd., 2016; Nealis vd., 2015). Aynı durum narsisizmin toplam puanında olduğu gibi alt boyutlarında da söz konusudur.

Narsisizmin kırılğan alt boyutu ile mükemmeliyetçilik arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Bu sonuç, literatürde yer alan diğer araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir (Flett vd., 2014; Smith vd., 2016; Nealis vd., 2015). Narsisizmin büyüklenmeci alt boyutu ile mükemmeliyetçilik arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu araştırma bulgusu olarak ortaya çıkmıştır. Mevcut bulgular, literatürde yer alan diğer çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Flett vd., 2014; Smith vd., 2016; Nealis vd., 2015).

Narsisizm toplam puanları ile yalnızlık arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Bazı araştırmacıların ulaştıkları sonuçlar da (Brailovskaia vd., 2021; Kealy vd., 2022) mevcut çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Buna karşın literatürde narsisizm ve yalnızlık arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif bir ilişki olduğunu belirten çalışmalar olduğu da görülmüştür. (Sedikides vd., 2004; Schwartz, 2010). Mevcut sonuçlar ve literatürde yer alan bulgular göz önünde bulundurulduğunda bu konuda daha fazla araştırma yapılmasına yönelik bir ihtiyaç olduğu şeklinde bir çıkarımda bulunulabilir. Narsisizmin büyüklenmeci alt boyutu ile yalnızlık arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuş ve mevcut bulgunun alanyazındaki diğer araştırmalarla da benzer sonuçlar verdiği görülmüştür (Brailovskaia vd., 2021; Çağlayaner ve Çoklar-Okutkan, 2021; Kealy vd., 2022). Narsisizmin kırılğan alt boyutu ile yalnızlık arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Bu sonuç, literatürde yer alan diğer araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir (Brailovskaia vd., 2021; Çağlayaner ve Çoklar-Okutkan, 2021; Kealy vd., 2022).

Araştırma bulguları, mükemmeliyetçilik ve depresyon arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu göstermiştir. Mevcut bulgu ile alanyazındaki diğer araştırmalar karşılaştırıldığında yapılmış olan diğer araştırmaların, araştırma sonuçları ile benzer sonuçlar verdiği görülmüştür (Abdollahi vd., 2020; Chang vd., 2011; Ferrari vd., 2018; Gnilka ve Broda, 2019; Levine vd., 2019; Noble vd., 2014; Smith vd., 2021).

Yalnız bireylerde depresif semptomların diğer insanlara kıyasla daha yoğun görüldüğü (Singh ve Misra, 2009) ve yalnızlıkla depresif semptomların varlığı arasında pozitif bir ilişki olduğu yapılan araştırmalarca kanıtlanmıştır (Lobdell ve Perlman, 1986; Russell vd., 1980). Araştırmada elde edilen sonuçlara göre yalnızlık ve depresyon arasında da pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Literatürde yer alan diğer

alışmalar incelendiğinde, ortaya çıkan sonuçların mevcut çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik gösterdiği görülmüştür (Cacioppo vd., 2006; Lobdell ve Perlman, 1986; Ouellet ve Joshi, 1986; Russell vd., 1980; Singh ve Misra, 2009)

Katılımcıların mükemmeliyetçilik ile yalnızlık puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Mevcut sonuç ile literatürde yer alan diğer araştırmalar karşılaştırıldığında alan yazında yer alan araştırmaların, bu çalışmanın sonuçları ile benzer sonuçlar verdiği görülmüştür (Blynova vd., 2021; Flett vd., 1996; Harper, 2020; Kaya ve Birol, 2018; Khalatbari vd., 2011; Yıldız, 2021)

5.3. ARACILIK ANALİZİ BULGULARININ TARTIŞILMASI

Bu araştırmada narsisistik kişilik özellikleri ile depresif belirtiler arasındaki ilişki incelenmiş ve hem yalnızlık hem de mükemmeliyetçiliğin aracı rolüne ilişkin bir aracı model testi sınanmıştır.

Narsisizm, kavram ortaya atıldığından beri psikoloji alanında araştırmacılar tarafından çokça merak edilen ve üzerine çalışmalar yapılan konulardan bir tanesidir. Yıllar içerisinde yapılan araştırmalarla derinleştirilen narsisizmin, zengin bir teorik ve klinik geçmişı olan karmaşık bir yapısı vardır (Jackson, 1992). Narsisizmin depresyondaki rolü, farklı bağlamlarda da olsa uzun süredir ilgi odağı olmuştur (Anastasopoulos, 2007) ve narsisistik rahatsızlıkları olan hastalarda depresif belirtilerin sık görüldüğü bilinmektedir (Fjermestad-Noll vd., 2020a). Bazı araştırmalar narsisizm ile depresyon arasındaki ilişkiyi araştırmış olsa da (ör. Brailovskaia, vd., 2019; Dawood ve Pincus 2018; Kealy vd., 2012; Miller vd., 2011; Papageorgiou vd., 2019), Narsisizmin çok boyutlu doğası nedeniyle narsisizm depresyon ilişkisini açıklamada bu çalışmaların sonuçları yetersiz olmuştur; bu araştırmalarda ortaya çıkan bulguların tutarsızlığı dolayısıyla bu ilişkinin doğrudanlığı hakkında az şey bilinmektedir ve bu ilişkinin altında yatan aracı mekanizmalar hakkında daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır (Fang vd., 2021). Depresyon riskini açıklayan aracı süreçleri bilmenin önem taşıdığı düşünülebilir çünkü aracı süreçlere dair edinilecek bilgi, depresyonu önlemek veya azaltmak için müdahalelerin geliştirilmesine rehberlik edebilir (Fang vd., 2021). Ayrıca Dawood ve Pincus (2018), narsisizm ve depresyon arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmalarında,

bu ilişkinin altında yatan olası mekanizma olabileceğini düşündükleri mükemmeliyetçilik kavramının da ileride yapılacak araştırmalarda aracı bir değişken olarak ele alınmasını araştırmalarının sonunda önermiştir. Buradan yola çıkarak narsisizm ile depresyon arasındaki ilişkiyi farklı aracı değişkenlerle incelemek, iki kavram arasındaki ilişkiyi daha iyi anlayabilmek ve tanımlayabilmek için literatüre katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Yapılan aracılık analizinin bulgularına göre; araştırmada öne sürülen aracılık modeli anlamlıdır. Narsisizm, yalnızlık ve mükemmeliyetçilik aracılığı ile depresyon üzerinde %37 oranında varyansı açıklamaktadır. Narsisizm ile depresyon arasındaki ilişkide yalnızlık ve mükemmeliyetçiliğin paralel aracılık rolü, aynı zamanda narsisizmin alt boyutlarına göre de incelenmiştir. Aracılık analizinin sonuçlarına göre, kırılgan narsisizm, yalnızlık ve mükemmeliyetçilik aracılığıyla depresyon üzerinde %40 oranında toplam varyans açıklamaktadır. Narsisizmin büyülenmeci alt boyutunun, yalnızlık ve mükemmeliyetçilik aracılığıyla depresyon üzerindeki varyansın %37'sini açıklamaktadır.

Yalnızlık, yetişkinler arasında yaygın bir problemdir (Rubenstein, 1979) ve yetersiz sosyal ilişki algılarını içeren çok zor bir duygusal durumdur (Cacioppo vd., 2015). Bireyin arzulanan ve gerçek sosyal ilişkileri arasındaki bir tutarsızlığı içerir (Cacioppo vd., 2015; Qualter vd., 2015) ve bu tutarsızlıktan dolayı rahatsız edici duygusal bir durum olarak tanımlanabilir (Kealy vd., 2022). Bireyin arzulanan ve gerçek yalnızlık durumu arasında yaşanacak fark, mevcut kendilik algısı ve ideal kendilik algısı arasında bir gerilime yol açabilir. Arzulanan, ideal yakınlık ile gerçek sosyal ilişkiler arasındaki fark bireyde narsisistik bir kırılmaya yol açabilir. Karşılanmayan bu yakınlık ihtiyacı, Sullivan'a göre birey için en acı verici duygudur (Sullivan, 1953). Patolojik narsisizmde başkalarından onay alma ihtiyacının yüksek olması nedeniyle, yalnızlık deneyimi patolojik narsisizm ile kişilerarası problemler arasındaki ilişkiyi şiddetlendirebilir (Kealy, 2022). Yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlar, kırılgan narsistlerin, büyülenmeci narsistlere göre, büyülenmeci durumlarının kırılgan durumlarıyla dalgalandığını bildirme olasılığının daha yüksek olduğunu göstermektedir (Oltmanns ve Widiger, 2018). Bu nedenle, kırılgan narsistlerin zaman zaman büyülenmeci narsistlerin kişilerarası stratejilerini kullanmaları ve dolaylı olarak yalnızlık tehdidi altında olmayı hissetmeleri olası bir durumdur. Bu kişiler içten içe sosyal hayatta merkezi bir konumda yer almayı, bir başka deyişle sahneye çıkmayı arzu etmeleri muhtemeldir. Bu nedenle, yalnızlık

onlarda depresif duygular uyandırarak rahatsız edici olabilir (Brailovskaia vd., 2021). Araştırma bulgularına göre narsisizm yalnızlığı pozitif yönde yordarken, aynı şekilde yalnızlık da depresyonu pozitif yönde yordamaktadır. Araştırmada öne sürülen modelde narsisizmin depresyon üzerindeki toplam etkisi anlamlı bulunurken, doğrudan yani direkt etkisinde anlamlı etkiye rastlanmamıştır. Aracılık sonuçlarına bakıldığında narsisizmin yalnızlık aracılığı ile depresyon üzerinde dolaylı etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Bunun yanında kırılğan narsisizm, yalnızlığı pozitif yönde yordamaktadır. Yalnızlığın da depresyonu pozitif yönde yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Kırılğan narsisizmin depresyon üzerindeki toplam etkisi anlamlı bulunurken doğrudan yani direkt etkinin de anlamlı olduğu görülmüştür. Aracılık sonuçları incelendiğinde, kırılğan narsisizmin depresyon ile ilişkisinde yalnızlığın aracı rolü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bulgulara göre büyüklenmeci narsisizmin yalnızlığı pozitif yönde yordadığı görülmüştür. Yalnızlığın depresyonu pozitif yönde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Güven aralıkları değerleri arasına sıfır (0) denk düşmediğinden anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Büyüklenmeci narsisizmin depresyon üzerindeki toplam etkisi güven aralığı değerlerinin arasına sıfır düşmesi ile anlamlı bulunmazken, doğrudan etkisinin anlamlı olduğu görülmektedir. Aracılık analizi bulguları, büyüklenmeci narsisizm ve depresyon arasındaki ilişkide yalnızlığın aracı rolünün olduğunu göstermektedir.

Narsisizm kavramının gelişimine katkı sağlamış teorisyenlerden Kohut (1971) mükemmeliyetçilik ve narsisizm arasındaki ilişkiye dair, çocukluk çağında tüm insanların kendilerini mükemmel olarak kabul ettikleri grandiyöze ve idealize edilmiş ebeveyn imagoları, yani kendilik-nesneleri ile kaynaştırarak işe başladıklarını öne sürmüştür. Millon ve arkadaşları (2000) ve Ronningstam (2010), narsisistik yapılanmaları olan kişileri, başkalarına mükemmellik beklentileri empoze eden ve başkalarına bir mükemmellik imajı sunan kişiler olarak tanımlamaktadır. Patolojik narsisizm kavramsal olarak mükemmeliyetçi eğilimler ve yüksek ideallerle ilişkilendirilmiştir (Ronningstam, 2010). Narsisistik kişilikler, kendilerine aşırı yüksek standartlar koyarak, diğer insanlardan daha fazla mükemmeliyetçilik özellikleri sergileme eğilimindedirler (Smith vd., 2016). Mükemmeliyetçiliğin aracı etkisi, bireylerin karşılanmayan mükemmeliyetçi ve idealize edilmiş beklentilere tepki olarak yetersizlik, utanç ve depresyon duyguları sonuçları da dahil olmak üzere narsistik hastalarla ilgili çağdaş teorik varsayımlar ve klinik deneyimlerle tutarlıdır (Pincus ve Roche, 2011; Ronningstam, 2010). Mevcut

araştırmanın sonuçlarına göre narsisizm, mükemmeliyetçiliği pozitif yönde yordamaktadır. Mükemmeliyetçiliğin de depresyonu pozitif yönde yordadığı görülmüştür. Araştırmada öne sürülen modelde narsisizmin depresyon üzerindeki toplam etkisi anlamlı bulunurken, doğrudan yani direkt etkisinde anlamlı etkiye rastlanmamıştır. Son olarak aracılık sonuçlarına bakıldığında narsisizmin mükemmeliyetçilik aracılığı ile depresyon üzerinde dolaylı etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Bunun yanında kırılğan narsisizm, mükemmeliyetçiliği pozitif yönde yordamaktadır. Mükemmeliyetçiliğin de depresyonu pozitif yönde yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Kırılğan narsisizmin depresyon üzerindeki toplam etkisi anlamlı bulunurken doğrudan yani direkt etkinin de anlamlı olduğu görülmüştür. Aracılık sonuçları incelendiğinde, kırılğan narsisizmin depresyon ile ilişkisinde mükemmeliyetçiliğin aracı rolü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Araştırma bulguları büyüklenmeci narsisizmin mükemmeliyetçiliği pozitif yönde yordadığını göstermiştir. Mükemmeliyetçiliğin de depresyonu pozitif yönde yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Güven aralıkları değerleri arasına sıfır (0) denk düşmediğinden anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Büyüklenmeci narsisizmin depresyon üzerindeki toplam etkisi güven aralığı değerlerinin arasına sıfır düşmesi ile anlamlı bulunmazken, doğrudan etkisinin anlamlı olduğu görülmektedir. Aracılık analizi bulguları, büyüklenmeci narsisizm ve depresyon arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolünün olduğunu göstermektedir.

5.4. ÇALIŞMANIN SINIRLILIKLARI

Bu çalışma birtakım sınırlılıklar kapsamında değerlendirilmelidir. Araştırma kapsamında toplanan veriler, Sosyo-demografik Bilgi Formu, Beş Faktör Narsisizm Ölçeği – Kısa Form (BFNÖ-KF), UCLA Yalnızlık Ölçeği (UCLA-YÖ), Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (FÇBMÖ) ve Beck Depresyon Envanterine (BDE) verilen yanıtlar ile sınırlıdır. Bu araştırmadaki yanıtların doğruluğu araştırmada yer alan bireylerin öz bildirimine dayalı olmuştur ve araştırma verilerinden elde edilen analiz sonuçlarının geçerliliği mevcut araştırmada gerçekleştirilen istatistiki yöntemler ile kısıtlıdır. Araştırmada yalnızca narsisizm değişkeni alt boyutlar halinde ele alındığından bu durumun bir sınırlılık çerçevesinde değerlendirilebileceği düşünülmekte ve ileriki çalışmalara mükemmeliyetçilik ve yalnızlık değişkeninin alt boyutlarını da analizlere dahil etmeleri önerilmektedir. Son olarak, araştırmada yer alan katılımcıların sosyo-

demografik özelliklerine göre gruplara dağılımı göz önüne alındığında, bazı alt gruplarda dengeli bir dağılımın sağlanmadığı görülmektedir. Örneğin cinsiyet, gelir durumu ve eğitim düzeyi alt gruplarında dengeli dağılımın bulunmaması sebebiyle bu durum araştırmanın bir sınırlılığı olarak değerlendirilebilir.

Ayrıca veri toplama aşaması ülkemizde yaşanan deprem sürecinin ardından gerçekleştiğinden, yaşanan afetin, özellikle narsisizm ve depresyon değişkenlerinin ölçümlerinden alınan puanlar üzerinde etkisi olabileceği düşünülmektedir. Bu durum araştırmanın sınırlılıkları arasında değerlendirilebilir.

5.5. ÇALIŞMANIN GÜÇLÜ YÖNLERİ

Bu araştırma, narsisizm değişkenini literatürde iki önemli boyut şeklinde yer aldığı düşünülen narsisizm kırılğan alt boyutu ve narsisizm büyüklenmeci alt boyutu olarak ele almıştır. Analizlerin sunduğu bulgular dolayısıyla bu değişkenin hem toplam puanı hem alt boyutları ele alınarak yürütülmesinin bu araştırmanın güçlü bir yönü olduğuna ve literatüre katkı sunduğuna inanılmaktadır. Araştırmada kullanılan ölçümlerin geçerliliği ve güvenilirliği yüksek olan ölçekler olması dolayısıyla yine bu durumun araştırmanın güçlü yönünü gösterdiği düşünülmektedir. Son olarak, araştırma kapsamında yürütülen aracılık analizinin SPSS process macro gibi güvenilir bir istatistiki analizle gerçekleştirilmiş olmasının değerli bulgular sağladığına inanılmaktadır.

5.6. SONUÇ VE GELECEKTEKİ ARAŞTIRMALAR İÇİN ÖNERİLER

Gerçekleştirilen analizler sonucunda araştırmada yer alan narsisizm, yalnızlık, mükemmeliyetçilik, depresyon değişkenleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin varlığı saptanmıştır. Ayrıca, narsisizm ile depresyon arasındaki ilişkide yalnızlığın ve mükemmeliyetçiliğin aracı rolü olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gelecekteki araştırmalarda araştırmacıların, narsisizm ve depresyon arasındaki ilişkide yalnızlık ve mükemmeliyetçilik aracılıklarına farklı ölçekleri de kullanarak ve bu ölçeklerin alt boyutlarının da bu ilişkiye nasıl aracılık ettiklerine bakması, gelecekteki araştırmalar için önerilebilir. Ayrıca benzer bir çalışmanın klinik ortamda, teşhis almış bireylerle gerçekleştirilmesinin de bu değişkenler arasındaki ilişkinin anlaşılabilmesi

açısından literatüre katkıda bulunabileceği düşünülmektedir. Bunların yanında narsisizm ve depresyon arasındaki ilişkinin daha kapsamlı değerlendirilebilmesi için aracılık analizi, örtük değişkenlerle gelecekteki araştırmalarda tekrarlanması önerilebilir. Çalışmamızın kesitsel bir araştırma olması dolayısıyla, gelecekte gerçekleştirilmesi planlanan araştırmaların boylamsal türde yürütülmesinin de alana önemli bulgular sağlayacağı ön görülmektedir.

Son olarak, depresyonun toplum arasındaki yaygınlığı göz önüne alındığında depresyon üzerinde belirleyici etkiye sahip olan faktörlerin saptanıp açığa çıkarılmasının yetişkinlerle yürütülmesi planlanan önleyici ve müdahale edici destek çalışmalarına fayda sağlayacağına inanılmaktadır ve mevcut araştırmanın bu yönüyle klinik alana/klinisyenlere katkı sunduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abdollahi, A., Allen, K. A., & Taheri, A. (2020). Moderating the role of self-compassion in the relationship between perfectionism and depression. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 38, 459-471.
- Abraham, K. (1924). A short study of the development of the libido, viewed in the light of developmental disorders. *Selected Papers of Karl Abraham*. London: Hogarth, p93-109.
- Achterbergh, L., Pitman, A., Birken, M., Pearce, E., Sno, H., & Johnson, S. (2020). The experience of loneliness among young people with depression: a qualitative meta-synthesis of the literature. *BMC psychiatry*, 20(1), 1-23.
- Addington, D., Addington, J., & Maticka-Tyndale, E. (1993). Assessing depression in schizophrenia: the Calgary Depression Scale. *The British journal of psychiatry*, 163(S22), 39-44.
- Addington, J., Addington, D., & Maticka-Tyndale, E. (1991). Cognitive functioning and positive and negative symptoms in schizophrenia. *Schizophrenia research*, 5(2), 123-134.
- Ahen, G. (2016). *Narsistik kişilik yapılanma düzeyi ile depresyona eğilim düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi*, (Master's thesis, Üsküdar Üniversitesi).
- Ahmadi, J., Ahmadi, N., Soltani, F., & Bayat, F. (2014). Gender differences in depression scores of Iranian and German medical students. *Iranian journal of psychiatry and behavioral sciences*, 8(4), 70.
- Akhtar, S. ve Thompson, J. A. (1982). Overview: Narcissitic personality disorder. *American Journal of Psychiatry*, 139(1), 12-20.
- Akhtar-Danesh, N., & Landeen, J. (2007). Relation between depression and sociodemographic factors. *International journal of mental health systems*, 1, 1-9.
- Akıncı, İ. (2015). *The relationship between the types of narcissism and psychological well-being: The roles of emotions and difficulties in emotion regulation* (Master's thesis, Middle East Technical University).
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5®)*. American Psychiatric Publishing.
- Anastasopoulos, D. (2007). The narcissism of depression or the depression of narcissism and adolescence. *Journal of Child Psychotherapy*, 33(3), 345-362.
- Arkar, H. (1992). Beck'in depresyon modeli ve bilişsel terapisi. *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 5(1-3), 37-40.
- Aşkın, R. (1999). Depresyon El Kitabı,(2. Baskı). Konya: Atlas Kitabevi, 100, 22.

- Atay, S. (2009). Narsistik kişilik envanteri'nin Türkçe'ye standardizasyonu. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 181-196.
- Bagby, R. M., Quilty, L. C., & Ryder, A. C. (2008). Personality and depression. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 53(1), 14-25.
- Bair, M. J., Robinson, R. L., Katon, W., & Kroenke, K. (2003). Depression and pain comorbidity: a literature review. *Archives of internal medicine*, 163(20), 2433-2445.
- Barreto, M., Victor, C., Hammond, C., Eccles, A., Richins, M. T., & Qualter, P. (2021). Loneliness around the world: Age, gender, and cultural differences in loneliness. *Personality and Individual Differences*, 169, 110066.
- Bebbington, P. E., Dunn, G., Jenkins, R., Lewis, G., Brugha, T., Farrell, M., & Meltzer, H. (2003). The influence of age and sex on the prevalence of depressive conditions: report from the National Survey of Psychiatric Morbidity. *International Review of Psychiatry*, 15(1-2), 74-83.
- Beck, A.T., Rush, A.J., Shaw, B.F. ve Emery, G. (1987). Cognitive therapy of depression. New York: The Guilford Press.
- Beck, A.T., Ward, C. H., Mendelson, M., Mock, J., & Erbaugh, J. (1961) An inventory for measuring depression. *Archives of General Psychiatry*, 4, 561-571.
- Beck, A.T., Ward, C. H., Mendelson, M., Mock, J., & Erbaugh, J. (1961) An inventory for measuring depression. *Archives of General Psychiatry*, 4, 561-571
- Berguno, G., Leroux, P., McAinsh, K., & Shaikh, S. (2004). Children's experience of loneliness at school and its relation to bullying and the quality of teacher interventions. *The qualitative report*, 9(3), 483-500.
- Beutel, M. E., Klein, E. M., Brähler, E., Reiner, I., Jünger, C., Michal, M., ... & Tibubos, A. N. (2017). Loneliness in the general population: prevalence, determinants and relations to mental health. *BMC psychiatry*, 17(1), 1-7.
- Bizumic, B., & Duckitt, J. (2008). "My group is not worthy of me": Narcissism and ethnocentrism. *Political Psychology*, 29(3), 437-453.
- Blankstein, K. R., Dunkley, D. M., & Wilson, J. (2008). Evaluative concerns and personal standards perfectionism: Self-esteem as a mediator and moderator of relations with personal and academic needs and estimated GPA. *Current Psychology*, 27, 29-61.
- Blatt, S. J. (1974). Levels of object representation in anaclitic and introjective depression. *The psychoanalytic study of the child*, 29(1), 107-157.
- Blatt, S. J. (1998). *Contributions of Psychoanalysis To the Understanding and Treatment of Depression*. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 46(3), 723-752.

- Bleske-Rechek, A., Remiker, M. W., & Baker, J. P. (2008). Narcissistic men and women think they are so hot–But they are not. *Personality and Individual Differences*, 45(5), 420-424.
- Blynova, O., Kostenko, T., Nesin, Y., Fedorova, O., Chaban, O., Pyslar, A., & Popovych, I. (2021). Research of the Relationship between Perfectionism and Feelings of Loneliness of Youths. *Postmodern Openings*, 12(2), 01-17.
- Bodlund, O., Ekselius, L., & Lindström, E. (1993). Personality traits and disorders among psychiatric outpatients and normal subjects on the basis of the SCID screen questionnaire. *Nordic Journal of Psychiatry*, 47(6), 425-433.
- Borys, S., & Perlman, D. (1985). Gender differences in loneliness. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 11(1), 63-74.
- Bowlby, J. (1980). By ethology out of psycho-analysis: an experiment in interbreeding.
- Bowlby, J. (1988). Developmental psychiatry comes of age. *The American journal of psychiatry*.
- Brailovskaia, J., Bierhoff, H. W., & Rohmann, E. (2021). Loneliness and depression symptoms: the moderating role of narcissism. *Journal of Affective Disorders Reports*, 6, 100264.
- Brailovskaia, J., Bierhoff, H., & Margraf, J. (2019). How to identify narcissism with 13 items? Validation of the German Narcissistic Personality Inventory–13 (G-NPI-13). *Assessment*, 26(4), 630–644.
- Buckner, J. D., Heimberg, R. G., Ecker, A. H., & Vinci, C. (2013). A biopsychosocial model of social anxiety and substance use. *Depression and anxiety*, 30(3), 276-284.
- Burns, D. D. (1980). The perfectionist's script for self-defeat. *Psychology today*, 14(6), 34-52.
- Cacioppo, J. T., Hughes, M. E., Waite, L. J., Hawkley, L. C., & Thisted, R. A. (2006). Loneliness as a specific risk factor for depressive symptoms: cross-sectional and longitudinal analyses. *Psychology and aging*, 21(1), 140.
- Cacioppo, S., & Cacioppo, J. T. (2013). Do you feel lonely? You are not alone: Lessons from social neuroscience. *Frontiers in neuroscience for young minds*, 1(9), 00009.
- Cacioppo, S., Grippo, A. J., London, S., Goossens, L., & Cacioppo, J. T. (2015). Loneliness: Clinical import and interventions. *Perspectives on Psychological Science*, 10(2), 238-249.
- Campbell, W. K. (2001). Is narcissism really so bad?. *Psychological Inquiry*, 12(4), 214-216.

- Carter, G. L., & Douglass, M. D. (2018). The aging narcissus: just a myth? Narcissism moderates the age-loneliness relationship in older age. *Frontiers in psychology*, 9, 1254.
- Chang, E. C. (2000). Perfectionism as a predictor of positive and negative psychological outcomes: Examining a mediation model in younger and older adults. *Journal of Counseling Psychology*, 47, 18–26.
- Chang, E. C., Hirsch, J. K., Sanna, L. J., Jeglic, E. L., & Fabian, C. G. (2011). A preliminary study of perfectionism and loneliness as predictors of depressive and anxious symptoms in Latinas: A top-down test of a model. *Journal of counseling psychology*, 58(3), 441.
- Cheng, P., Dolsen, E. A., Girz, L., Rudowski, M., Chang, E., & Deldin, P. (2015). Understanding perfectionism and depression in an adult clinical population: Is outcome expectancy relevant to psychological functioning?. *Personality and Individual Differences*, 75, 64-67.
- Clark, D. A., & Guyitt, B. D. (2015). Schema theory in depression. *Treating Depression: MCT, CBT, and Third-Wave Therapies*, 115-143.
- Close, R. E. (2001). Logotherapy and adult major depression: Psychotheological dimensions in diagnosing the disorder. *Journal of Religious Gerontology*, 11(3-4), 119-140.
- Crosby, R. M., & Hall, M. J. (1992). Psychiatric evaluation of self-referred and non-self-referred active duty military members. *Military medicine*, 157(5), 224-229.
- Çağlayaner, A. ve Çoklar-Okutkan, I. (2021). Reddedilme duyarlılığı ile yalnızlık arasındaki ilişki: Kırılgan narsisizm, büyülenmeci narsisizm ve benlik saygısının aracı rolü. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 5(2), 160-182.
- Dawood, S., & Pincus, A. L. (2018). Pathological narcissism and the severity, variability, and instability of depressive symptoms. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 9(2), 144.
- Demir, A. (1989). UCLA Yalnızlık Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirliği. *Psikoloji dergisi*, 7(23), 14-18.
- Dickinson, K. ve Pincus, A. (2003). Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism. *Journal of Personality Disorders*, 17(3), 188-207.
- DiGiuseppe, R., Robin, M., Szeszko, P. R., & Primavera, L. H. (1995). Cluster analysis of narcissistic personality disorders on the MCMI-II. *Journal of personality disorders*, 9(4), 304-317.
- Doidge, N., Simon, B., Brauer, L., Grant, D. C., First, M., Brunshaw, J., ... & Mosher, P. (2002). Psychoanalytic patients in the US, Canada, and Australia: I. DSM-III-R disorders, indications, previous treatment, medications, and length of treatment. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 50(2), 575-614.

- Dunkley, D. M., Zuroff, D. C., & Blankstein, K. R. (2003). Self-critical perfectionism and daily affect: dispositional and situational influences on stress and coping. *Journal of personality and social psychology*, 84(1), 234.
- Ekselius, L., Tillfors, M., Furmark, T., & Fredrikson, M. (2001). Personality disorders in the general population: DSM-IV and ICD-10 defined prevalence as related to sociodemographic profile. *Personality and individual differences*, 30(2), 311-320.
- Eksi, F. (2016). The short form of the Five-Factor Narcissism Inventory: Psychometric equivalence of the Turkish version. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 16, 1081-1096.
- Eldoğan, D. (2016). Hangi narsizm? Büyüklenmeci ve kırılgan narsizmin karşılaştırılmasına ilişkin bir gözden geçirme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19(37), 1-10.
- Ellis, H. (1898). Auto-eroticism: A psychological study. *Alienist and Neurologist*, 19, 260-299.
- Erikson, E. H. (1968). Identity and identity diffusion. Ch. Gordon and KJ Gergen (Eds.), *The Self in Social Interaction. Vol. I: Classic and Contemporary Perspectives*, New York (John Wiley & Sons) 1968, pp. 197-206.
- Erikson, E. H. (1968). *Youth and crisis*. New York: WW Norton and Co.
- Erikson, E. H. (1980). *Identity and Life Cycle*. New York: WW Norton&Company.
- Erikson, E. H. (1994). *Identity and the life cycle*. WW Norton & company.
- Erkoreka, L., & Navarro, B. (2017). Vulnerable narcissism is associated with severity of depressive symptoms in dysthymic patients. *Psychiatry Research*, 257, 265-269.
- Erozkan, A. (2011). The attachment styles bases of loneliness and depression. *International Journal of Psychology and Counselling*, 3(9), 186-193.
- Erözkan, A. (2009). Ergenlerde yalnızlığın yordayıcıları. *İlköğretim Online*, 8(3), 1-11.
- Erzen, E., & Çikrikci, Ö. (2018). The effect of loneliness on depression: A meta-analysis. *International Journal of Social Psychiatry*, 64(5), 427-435.
- Eskin, M. (2001). Ergenlikte yalnızlık, baş etme yöntemleri ve yalnızlığın intihar davranışı ile ilişkisi. *Klinik Psikiyatri*, 4(5), 5-11.
- Fast, L. A., & Funder, D. C. (2008). Personality as manifest in word use: correlations with self-report, acquaintance report, and behavior. *Journal of personality and social psychology*, 94(2), 334.
- Fayek, A. (1981). Narcissism and the death instinct. *The International Journal of Psycho-Analysis*, 62, 309.

- Ferrari, M., Yap, K., Scott, N., Einstein, D. A., & Ciarrochi, J. (2018). Self-compassion moderates the perfectionism and depression link in both adolescence and adulthood. *PloS one*, 13(2), e0192022.
- Fjermestad-Noll, J., Ronningstam, E., Bach, B. S., Rosenbaum, B., & Simonsen, E. (2020). Perfectionism, Shame, and Aggression in Depressive Patients With Narcissistic Personality Disorder. *Journal of Personality Disorders*, 34(Supplement), 25–41
- Fjermestad-Noll, J., Ronningstam, E., Bach, B., Storebø, O. J., Rosenbaum, B., & Simonsen, E. (2020). Psychotherapeutic treatment of depressive symptoms in patients with narcissistic disturbances: a review. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, 50(1), 21-28.,
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., & De Rosa, T. (1996). Dimensions of perfectionism, psychosocial adjustment, and social skills. *Personality and Individual Differences*, 20(2), 143-150.
- Flett, G. L., Sherry, S. B., Hewitt, P. L., & Nepon, T. (2014). Understanding the narcissistic perfectionists among us: Grandiosity, vulnerability, and the quest for the perfect self. *Handbook of psychology of narcissism: Diverse perspectives*, 43-66.
- Foster, J. D., Campbell, W. K., & Twenge, J. M. (2003). Individual differences in narcissism: Inflated self-views across the lifespan and around the world. *Journal of research in personality*, 37(6), 469-486.
- Frankl, L. (1963). Self-preservation and the development of accident proneness in children and adolescents. *The psychoanalytic study of the child*, 18(1), 464-483.
- Freud, S. (1917). Mourning and melancholia. *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud*, 14(1914–1916), 237-258.
- Freud, S. (1957). On narcissism: An introduction. In J. Strachey (Ed. and Trans.), *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud* (Vol. 14, pp. 73-102). London, England: Hogarth Press. (Original work published 1914)
- Friedrich, M. J. (2017). Depression is the leading cause of disability around the world. *Jama*, 317(15), 1517-1517.
- Fromm-Reichmann, F. (1959). Loneliness. *Psychiatry: Journal for the Study of Interpersonal Processes*, 22.
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C., & Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive therapy and research*, 14, 449-468.
- Gierveld, J. de J. (1998). A review of loneliness: concept and definitions, determinants and consequences. *Reviews in Clinical Gerontology*, 8(1), 73–80. doi:10.1017/s0959259898008090

- Girgus, J. S., & Yang, K. (2015). Gender and depression. *Current Opinion in Psychology*, 4, 53-60.
- Glover, N., Miller, J. D., Lynam, D. R., Crego, C., & Widiger, T. A. (2012). The five-factor narcissism inventory: A five-factor measure of narcissistic personality traits. *Journal of personality assessment*, 94(5), 500-512.
- Gnilka, P. B., Broda, M. D., & Spit for Science Working Group. (2019). Multidimensional perfectionism, depression, and anxiety: Tests of a social support mediation model. *Personality and Individual Differences*, 139, 295-300.
- Golden, S. H., Lazo, M., Carnethon, M., Bertoni, A. G., Schreiner, P. J., Roux, A. V. D., ... & Lyketsos, C. (2008). Examining a bidirectional association between depressive symptoms and diabetes. *Jama*, 299(23), 2751-2759.
- Golomb, M., Fava, M., Abraham, M., & Rosenbaum, J. F. (1995). The relationship between age and personality disorders in depressed outpatients. *Journal of Nervous and Mental Disease*.
- Graham, A. R., Sherry, S. B., Stewart, S. H., Sherry, D. L., McGrath, D. S., Fossum, K. M., & Allen, S. L. (2010). The existential model of perfectionism and depressive symptoms: A short-term, four-wave longitudinal study. *Journal of Counseling Psychology*, 57(4), 423.
- Green, A., MacLean, R., & Charles, K. (2020). Unmasking gender differences in narcissism within intimate partner violence. *Personality and Individual Differences*, 167, 110247.
- Grijalva, E., Newman, D. A., Tay, L., Donnellan, M. B., Harms, P. D., Robins, R. W., & Yan, T. (2015). Gender differences in narcissism: a meta-analytic review. *Psychological bulletin*, 141(2), 261.
- Grilo, C. M., McGlashan, T. H., Quinlan, D. M., Walker, M. L., Greenfield, D., & Edell, W. S. (1998). Frequency of personality disorders in two age cohorts of psychiatric inpatients. *American Journal of Psychiatry*, 155(1), 140-142.
- Halişçelik, M. (2021). *Majör depresyon ile narsisistik kişilik bozukluğu arasındaki ilişkinin araştırılması* (Doctoral dissertation, Bursa Uludag University (Turkey)).
- Hamachek, D. E. (1978). Psychodynamics of normal and neurotic perfectionism. *Psychology: A journal of human behavior*.
- Harper, K. L., Eddington, K. M., & Silvia, P. J. (2020). Perfectionism and loneliness: The role of expectations and social hopelessness in daily life. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 39(2), 117-139.
- Hawkey, L. C., & Cacioppo, J. T. (2010). Loneliness matters: A theoretical and empirical review of consequences and mechanisms. *Annals of behavioral medicine*, 40(2), 218-227.

- Hayes, A. F. (2009). Beyond Baron and Kenny: Statistical mediation analysis in the new millennium. *Communication monographs*, 76(4), 408-420.
- Hewitt, P. L., Flett, G. L., & Ediger, E. (1996). Perfectionism and depression: longitudinal assessment of a specific vulnerability hypothesis. *Journal of Abnormal Psychology*, 105(2), 276.
- Hilsenroth, M. J., Holdwick Jr, D. J., Castlebury, F. D., & Blais, M. A. (1998). The effects of DSM-IV cluster B personality disorder symptoms on the termination and continuation of psychotherapy. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 35(2), 163.
- Hisli, N. (1989). Beck Depresyon Envanterinin Geçerliği Üzerine Bir Çalışma, *Psikoloji Dergisi*, 22, 118-126.
- Hisli, N. (1989). Beck Depresyon Envanterinin Üniversite Öğrencileri İçin Geçerliği Güvenirliği, *Psikoloji Dergisi*, 23, 3-13
- Hunyady, O., Josephs, L., & Jost, J. T. (2008). Priming the primal scene: Betrayal trauma, narcissism, and attitudes toward sexual infidelity. *Self and Identity*, 7(3), 278-294.
- Jackson, L. A., Ervin, K. S., & Hodge, C. N. (1992). Narcissism and body image. *Journal of Research in Personality*, 26(4), 357-370.
- James, S. L., Abate, D., Abate, K. H., Abay, S. M., Abbafati, C., Abbasi, N., ... Murray, C. J. L. (2018). Global, regional, and national incidence, prevalence, and years lived with disability for 354 diseases and injuries for 195 countries and territories, 1990-2017: A systematic analysis for the global burden of disease study 2017. *The Lancet*, 392(10159), 1789-1858.
- Jorm, A. F. (2000). Does old age reduce the risk of anxiety and depression? A review of epidemiological studies across the adult life span. *Psychological medicine*, 30(1), 11-22.
- Kagan, M. (2011). Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğinin Türkçe formunun psikometrik özellikleri/Psychometric properties of the Turkish version of the Frost Multidimensional Perfectionism Scale. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(3), 192.
- Karaaziz, M., & Atak, İ. E. (2013). Narsisizm ve narsisizmle ilgili araştırmalar üzerine bir gözden geçirme. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 1(2), 44-59.
- Karnick, P. M. (2005). Feeling lonely: Theoretical perspectives. *Nursing science quarterly*, 18(1), 7-12.
- Kaya, F., & Birol, Z. N. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık ve Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişkide Duygusal Zekânın Aracılık Rolü. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(6), 1793-1802.
- Kealy, D., Tsai, M., & Ogrodniczuk, J. S. (2012). Depressive tendencies and pathological narcissism among psychiatric outpatients. *Psychiatry Research*, 196(1), 157-159.

- Kealy, D., Woolgar, S., & Hewitt, J. M. (2022). Investigating pathological narcissism and loneliness, and the link with life satisfaction. *Scandinavian journal of psychology*, 63(1), 32-38.
- Kealy, D., Woolgar, S., Hewitt, J. M., & Cox, D. W. (2022). When narcissism gets lonely: Loneliness moderates the association between pathological narcissism and interpersonal problems, and the link to psychological distress. *Current Psychology*, 1-10.
- Kernberg, O. (2008). Pathological narcissism and narcissistic personality disorder. In *Aggressivity, Narcissism, and Self-Destructiveness in the Psychotherapeutic Relationship* (pp. 45-59). Yale University Press.
- Kernberg, O. F. (1985). *Borderline conditions and pathological narcissism*. Rowman & Littlefield.
- Kessler, R. C. (2003). The impairments caused by social phobia in the general population: implications for intervention. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 108, 19-27.
- Khalatbari, J., Ghorbanshiroudi, S., & Hosseini, I. (2011). An investigation of the relationship between perfectionism and feeling of loneliness and the life quality of medical students in guilan province. *Journal of Educational Psychology*, 2(1), 117-131.
- Klein, D. N., Kotov, R., & Bufferd, S. J. (2011). Personality and depression: Explanatory models and review of the evidence. *Annual Review of Clinical Psychology*, 7, 269–295.
- Klein, D. N., Riso, L. P., Donaldson, S. K., Schwartz, J. E., Anderson, R. L., Ouimette, P. C., ... & Aronson, T. A. (1995). Family study of early-onset dysthymia: Mood and personality disorders in relatives of outpatients with dysthymia and episodic major depression and normal controls. *Archives of General Psychiatry*, 52(6), 487-496.
- Klein, M. (1940). Mourning and its relation to manic-depressive states. *The international journal of psycho-analysis*, 21, 125.
- Kohut, H. (1966). Forms and transformations of narcissism. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 14, 243–272.
- Kohut, H. (1998). Kendiliğin Çözümlemesi, Narsisistik Kişilik Bozukluklarının Tedavisine Sistemli Bir Yaklaşım, Çev. Cem Atbaşoğlu, Banu Büyükkal, Cüneyt İşcan, İstanbul. *Metis Yayınları*.
- Kohut, H. (2006). Kendiliğin Yeniden Yapılanması, Çev. Oğuz Cebeci, *Metis Yayınları, İstanbul*.
- Lee, C. Y. S., & Goldstein, S. E. (2016). Loneliness, stress, and social support in young adulthood: Does the source of support matter?. *Journal of youth and adolescence*, 45, 568-580.

- Levine, S. L., Green-Demers, I., Werner, K. M., & Milyavskaya, M. (2019). Perfectionism in adolescents: Self-critical perfectionism as a predictor of depressive symptoms across the school year. *Journal of Social and Clinical Psychology, 38*(1), 70-86.
- Lichtman, J. H., Froelicher, E. S., Blumenthal, J. A., Carney, R. M., Doering, L. V., Frasure-Smith, N., ... & Wulsin, L. (2014). Depression as a risk factor for poor prognosis among patients with acute coronary syndrome: systematic review and recommendations: a scientific statement from the American Heart Association. *Circulation, 129*(12), 1350-1369.
- Lobdell, J., & Perlman, D. (1986). The intergenerational transmission of loneliness: A study of college females and their parents. *Journal of Marriage and the Family, 58*-595.
- Luhmann, M., & Hawkley, L. C. (2016). Age differences in loneliness from late adolescence to oldest old age. *Developmental psychology, 52*(6), 943.
- Luo, Y., Hawkley, L. C., Waite, L. J., & Cacioppo, J. T. (2012). Loneliness as a risk factor for functional decline: A meta-analytic review. *Perspectives on Psychological Science, 7*(6), 604-616.
- MacKinnon, D. P., Lockwood, C. M., & Williams, J. (2004). Confidence limits for the indirect effect: Distribution of the product and resampling methods. *Multivariate behavioral research, 39*(1), 99-128.
- MacKinnon, D. P., Lockwood, C. M., & Williams, J. (2004). Confidence limits for the indirect effect: Distribution of the product and resampling methods. *Multivariate behavioral research, 39*(1), 99-128.
- Maes, M., Qualter, P., Vanhalst, J., Van den Noortgate, W., & Goossens, L. (2019). Gender differences in loneliness across the lifespan: A meta-analysis. *European Journal of Personality, 33*(6), 642-654.
- Maji, S. (2018). Society and 'good woman': A critical review of gender difference in depression. *International Journal of Social Psychiatry, 64*(4), 396-405.
- Marčinko, D., Jakšić, N., Ivezić, E., Skočić, M., Surányi, Z., Lončar, M., ... & Jakovljević, M. (2014). Pathological narcissism and depressive symptoms in psychiatric outpatients: Mediating role of dysfunctional attitudes. *Journal of Clinical Psychology, 70*(4), 341-352.
- Mattia JI, Zimmerman M. Epidemiology. In: Livesley WJ, ed. Handbook of Personality Disorders. New York, NY: The Guilford Press. 2001;107-123.
- McWilliams, N. (2011). *Psychoanalytic diagnosis: Understanding personality structure in the clinical process* (2. baskı). New York: The Guilford Press
- Merikangas, K. R., Akiskal, H. S., Angst, J., Greenberg, P. E., Hirschfeld, R. M., Petukhova, M., & Kessler, R. C. (2007). Lifetime and 12-month prevalence of bipolar

- spectrum disorder in the National Comorbidity Survey replication. *Archives of general psychiatry*, 64(5), 543-552.
- Miller, G. E., Chen, E., & Parker, K. J. (2011). Psychological stress in childhood and susceptibility to the chronic diseases of aging: moving toward a model of behavioral and biological mechanisms. *Psychological bulletin*, 137(6), 959.
- Miller, J. D., Hoffman, B. J., Gaughan, E. T., Gentile, B., Maples, J., & Keith Campbell, W. (2011). Grandiose and vulnerable narcissism: A nomological network analysis. *Journal of personality*, 79(5), 1013-1042.
- Miller, J. D., Lynam, D. R., Hyatt, C. S., & Campbell, W. K. (2017). Controversies in narcissism. *Annual review of clinical psychology*, 13, 291-315.
- Millon, T., Millon, C. M., Meagher, S. E., Grossman, S. D., & Ramnath, R. (2012). *Personality disorders in modern life*. John Wiley & Sons.
- Milrod, D. (1982). The wished-for self image. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 37(1), 95-120.
- Milrod, D. (1988). A Current View of the Psychoanalytic Theory of Depression. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 43(1), 83–99. doi:10.1080/00797308.1988.11822736
- Mirowsky, J., & Ross, C. E. (1992). Age and depression. *Journal of health and social behavior*, 187-205.
- Morey, L. C., & Jones, J. K. (1998). Empirical studies of the construct validity of narcissistic personality disorder. In: Ronningstam E, ed. *Disorders of Narcissism: Diagnostic, Clinical and Empirical Implications*. Washington, DC: American Psychiatric Publishing
- Moustakas, C. (1961). The sense of self. *Journal of Humanistic Psychology*, 1(1), 20-34.
- Mushtaq, R., Shoib, S., Shah, T., & Mushtaq, S. (2014). Relationship between loneliness, psychiatric disorders and physical health? A review on the psychological aspects of loneliness. *Journal of clinical and diagnostic research: JCDR*, 8(9), WE01.
- Nacke, P. (1899). Die sexuellen perversitäten in der irrenanstalt. *Psychiatrische en Neurologische Bladen*, 3,20-30.
- Nealis, L. J., Sherry, S. B., Sherry, D. L., Stewart, S. H., & Macneil, M. A. (2015). Toward a better understanding of narcissistic perfectionism: Evidence of factorial validity, incremental validity, and mediating mechanisms. *Journal of Research in Personality*, 57, 11-25.
- Noble, C. L., Ashby, J. S., & Gnilka, P. B. (2014). Multidimensional perfectionism, coping, and depression: Differential prediction of depression symptoms by perfectionism type. *Journal of College Counseling*, 17(1), 80-94.

- Oldham, J., & Morris, L. (1995). Personality self-portrait: Why you think, love, work and act the way you do.
- Oltmanns, J. R., & Widiger, T. A. (2018). Assessment of fluctuation between grandiose and vulnerable narcissism: Development and initial validation of the FLUX scales. *Psychological Assessment*, 30(12), 1612.
- Ouellet, R., & Joshi, P. (1986). Loneliness in relation to depression and self-esteem. *Psychological reports*, 58(3), 821-822.
- Örsel, S. (2004). Depresyonda tedavi: Genel ilkeler ve kullanılan antidepresan ilaçlar. *Klinik Psikiyatri*, 4, 17-24.
- Öztürk, O. & A. Uluşahin, (2014). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*, Cilt I. (12. Baskı). Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Pachana, N. A., McLaughlin, D., Leung, J., Byrne, G., & Dobson, A. (2012). Anxiety and depression in adults in their eighties: do gender differences remain?. *International Psychogeriatrics*, 24(1), 145-150.
- Pacht, A. R. (1984). Reflections on perfection. *American psychologist*, 39(4), 386.
- Pamukcu, V. (2021). *Erişkinlerde büyülenmeci ve kırılğan narsisizmin depresyon eğilimi düzeyi ile ilişkisinin incelenmesi*, (Master's thesis, İstanbul Aydın Üniversitesi).
- Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of research in personality*, 36(6), 556-563.
- Peplau, L. A. (1985). Loneliness research: Basic concepts and findings. *Social support: Theory, research and applications*, 269-286.
- Peplau, L., & Perlman, D. (1982). Loneliness: A sourcebook of current theory, research, and therapy. Perspectives on loneliness. New York, NY: Wiley.
- Perlman, D. (1982). *Loneliness: A sourcebook of current theory, research and therapy* (Vol. 36). John Wiley & Sons Incorporated.
- Perlman, D., & Peplau, L. A. (1981). Toward a social psychology of loneliness. *Personal relationships*, 3, 31-56.
- Picardi, A., & Gaetano, P. (2014). Psychotherapy of mood disorders. *Clinical practice and epidemiology in mental health: CP & EMH*, 10, 140.
- Pincus, A. L. (2013). The Pathological Narcissism Inventory. In J. Ogronczuk (Ed.), *Treating pathological narcissism* (pp. 93–110). Washington, DC: American Psychological Association.
- Pincus, A. L., & Lukowitsky, M. R. (2010). Pathological narcissism and narcissistic personality disorder. *Annual review of clinical psychology*, 6, 421-446.

- Pincus, A. L., & Roche, M. J. (2011). Narcissistic grandiosity and narcissistic vulnerability. *The handbook of narcissism and narcissistic personality disorder: Theoretical approaches, empirical findings, and treatments*, 31-40.
- Pincus, A. L., Ansell, E. B., Pimentel, C. A., Cain, N. M., Wright, A. G. C., & Levy, K. N. (2009). Initial construction and validation of the Pathological Narcissism Inventory. *Psychological Assessment*, 21, 365–379.
- Kohut H. 1977. *The Restoration of the Self*. New York: Int. Univ. Press
- Pincus, A. L., Cain, N. M., & Wright, A. G. (2014). Narcissistic grandiosity and narcissistic vulnerability in psychotherapy. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 5(4), 439.
- Pinquart, M., & Sorensen, S. (2001). Influences on loneliness in older adults: A meta-analysis. *Basic and applied social psychology*, 23(4), 245-266.
- Qualter, P., Vanhalst, J., Harris, R., Van Roekel, E., Lodder, G., Bangee, M., ... & Verhagen, M. (2015). Loneliness across the life span. *Perspectives on Psychological Science*, 10(2), 250-264.
- Raskin, R., & Terry, H. (1988). A principal-components analysis of the Narcissistic Personality Inventory and further evidence of its construct validity. *Journal of personality and social psychology*, 54(5), 890.
- Reich, J., Yates, W., & Nduaguba, M. (1989). Prevalence of DSM-III personality disorders in the community. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 24, 12-16.
- Reker, G. T. (1997). Personal meaning, optimism, and choice: Existential predictors of depression in community and institutional elderly. *The gerontologist*, 37(6), 709-716.
- Reker, G. T., & Chamberlain, K. (Eds.). (1999). *Exploring existential meaning: Optimizing human development across the life span*. Sage publications.
- Ribeiro, Â., Ribeiro, J. P., & von Doellinger, O. (2017). Depression and psychodynamic psychotherapy. *Brazilian Journal of Psychiatry*, 40, 105-109.
- Rice, K. G., & Aldea, M. A. (2006). State dependence and trait stability of perfectionism: A short-term longitudinal study. *Journal of Counseling Psychology*, 53, 205–213.
- Rice, K. G., & Lopez, F. G. (2004). Maladaptive perfectionism, adult attachment, and self-esteem in college students. *Journal of College Counseling*, 7(2), 118-128.
- Roberts, B. W., Edmonds, G., & Grijalva, E. (2010). It is developmental me, not generation me: Developmental changes are more important than generational changes in narcissism—Commentary on Trzesniewski & Donnellan (2010). *Perspectives on Psychological Science*, 5(1), 97-102.
- Robertson BM. The Psychoanalytic Theory of Depression: Part I — the Major Contributors. *The Canadian Journal of Psychiatry*. 1979;24(4):341-352.

- Robinson, A., Divers, R., Moscardini, E., & Calamia, M. (2021). Perfectionism, conscientiousness, and neuroticism: Does age matter?. *Personality and Individual Differences*, 172, 110563.
- Ronningstam, E. (2009). Narcissistic personality disorder: Facing DSM-V. *Psychiatric annals*, 39(3).
- Ronningstam, E. (2010). Narcissistic personality disorder: A current review. *Current psychiatry reports*, 12, 68-75.
- Ronningstam, E. (2011). Narcissistic personality disorder: A clinical perspective. *Journal of Psychiatric Practice*, 17(2), 89-99.
- Rose, P. (2002). The happy and unhappy faces of narcissism. *Personality and individual differences*, 33(3), 379-391.
- Rozenblatt, S. (2002). In Defence of Self: The relationship of Self- Esteem and Narcissim to Aggressive Behavior Long Island University, Psychology, Yayınlanmış Doktora Tezi, USA.
- Rubenstein, C. M. (1979). *A Questionnaire Study of Adult Loneliness in Three US Cities*. New York University.
- Ruiter, C. D., & Greeven, P. G. (2000). Personality disorders in a Dutch forensic psychiatric sample: Convergence of interview and self-report measures. *Journal of Personality Disorders*, 14(2), 162-170.
- Russell, D., Peplau, L. A., & Cutrona, C. E. (1980). The revised UCLA Loneliness Scale: concurrent and discriminant validity evidence. *Journal of personality and social psychology*, 39(3), 472.
- Salimi, A. (2011). Social-emotional loneliness and life satisfaction. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 29, 292-295.
- Salk, R. H., Hyde, J. S., & Abramson, L. Y. (2017). Gender differences in depression in representative national samples: Meta-analyses of diagnoses and symptoms. *Psychological bulletin*, 143(8), 783.
- Sandage, S. J., Jankowski, P. J., Bissonette, C. D., & Paine, D. R. (2017). Vulnerable narcissism, forgiveness, humility, and depression: Mediator effects for differentiation of self. *Psychoanalytic Psychology*, 34(3), 300-310.
- Say, G. (2020). Majör Depresif Bozuklukta Mükemmeliyetçilik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12(4), 562-574.
- Schneider, K. J., Pierson, J. F., & Bugental, J. F. (Eds.). (2014). *The handbook of humanistic psychology: Theory, research, and practice*. Sage Publications.
- Schwartz, M. (2010). The usage of Facebook as it relates to narcissism, self-esteem and loneliness.

- Schwartz, M. (2010). The usage of Facebook as it relates to narcissism, self-esteem and loneliness.
- Sedikides, C., Rudich, E. A., Gregg, A. P., Kumashiro, M., & Rusbult, C. (2004). Are normal narcissists psychologically healthy?: self-esteem matters. *Journal of personality and social psychology*, 87(3), 400.
- Sheldon, P., & Bryant, K. (2016). Instagram: Motives for its use and relationship to narcissism and contextual age. *Computers in human Behavior*, 58, 89-97.
- Sherman, E. D., Miller, J. D., Few, L. R., Campbell, W. K., Widiger, T. A., Crego, C., & Lynam, D. R. (2015). Development of a short form of the five-factor narcissism inventory: the FFNI-SF. *Psychological Assessment*, 27(3), 1110.
- Sherry, S. B., & Hall, P. A. (2009). The perfectionism model of binge eating: Tests of an integrative model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 96(3), 690.
- Singh, A., & Misra, N. (2009). Loneliness, depression and sociability in old age. *Industrial psychiatry journal*, 18(1), 51
- Singh, B., & Kiran, U. V. (2013). Loneliness among elderly women. *International Journal of Humanities and Social Science Invention*, 2(2), 10-14.
- Smith, M. M., Sherry, S. B., Chen, S., Saklofske, D. H., Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (2016). Perfectionism and narcissism: A meta-analytic review. *Journal of Research in Personality*, 64, 90-101.
- Smith, M. M., Sherry, S. B., Ray, C., Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (2021). Is perfectionism a vulnerability factor for depressive symptoms, a complication of depressive symptoms, or both? A meta-analytic test of 67 longitudinal studies. *Clinical psychology review*, 84, 101982.
- Smith, M. M., Sherry, S. B., Vidovic, V., Saklofske, D. H., Stoeber, J., & Benoit, A. (2019). Perfectionism and the five-factor model of personality: A meta-analytic review. *Personality and Social Psychology Review*, 23(4), 367-390.
- Sønderby, L. C., & Wagoner, B. (2013). Loneliness: An integrative approach. *Journal of Integrated Social Sciences*, 3(1), 1-29.
- Stoeber, J., & Stoeber, F. S. (2009). Domains of perfectionism: Prevalence and relationships with perfectionism, gender, age, and satisfaction with life. *Personality and individual differences*, 46(4), 530-535.
- Stoeber, J., Sherry, S. B., & Nealis, L. J. (2015). Multidimensional perfectionism and narcissism: Grandiose or vulnerable?. *Personality and Individual Differences*, 80, 85-90.
- Stordal, E., Bjartveit Krüger, M., Dahl, N. H., Krüger, Ø., Mykletun, A., & Dahl, A. A. (2001). Depression in relation to age and gender in the general population: the Nord-Trøndelag Health Study (HUNT). *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 104(3), 210-216.

- Stordal, E., Mykletun, A., & Dahl, A. A. (2003). The association between age and depression in the general population: a multivariate examination. *Acta psychiatrica scandinavica*, 107(2), 132-141.
- Streb, J., Ruppel, E., Möller-Leimkühler, A. M., Büsselmann, M., Franke, I., & Dudeck, M. (2021). Gender-specific differences in depressive behavior among forensic psychiatric patients. *Frontiers in psychology*, 3691.
- Sullivan, H. S. (1953). The interpersonal theory of psychiatry. W. W. Norton & Co. New York, NY.
- Swanson, S. A., Crow, S. J., Le Grange, D., Swendsen, J., & Merikangas, K. R. (2011). Prevalence and correlates of eating disorders in adolescents: Results from the national comorbidity survey replication adolescent supplement. *Archives of general psychiatry*, 68(7), 714-723.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2007). Using multivariate statistics (Vol. 5): Pearson Boston.
- Tankut, Ü., & Bilge, Y. (2021). Kişilik Özellikleri ve Narsisizm Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçilik ve Savunma Mekanizmalarının Aracı Rolü. *Nesne Dergisi*, 9(22), 818-837.
- Thomas, K. M., Wright, A. G., Lukowitsky, M. R., Donnellan, M. B., & Hopwood, C. J. (2012). Evidence for the criterion validity and clinical utility of the Pathological Narcissism Inventory. *Assessment*, 19(2), 135-145.
- Torgersen, S., Kringlen, E., & Cramer, V. (2001). The prevalence of personality disorders in a community sample. *Archives of general psychiatry*, 58(6), 590-596.
- Tripp, E. (1970). Crowell's handbook of classical mythology. *Crowell's handbook of classical mythology*.
- Tritt, S. M., Ryder, A. G., Ring, A. J., & Pincus, A. L. (2010). Pathological narcissism and the depressive temperament. *Journal of Affective Disorders*, 122(3), 280-284.
- Tschanz, B. T., Morf, C. C., & Turner, C. W. (1998). Gender differences in the structure of narcissism: A multi-sample analysis of the Narcissistic Personality Inventory. *Sex Roles*, 38(9-10), 863-870.
- Türkçapar, H. (2018). Depresyon: Klinik uygulamada bilişsel-davranışçı terapi. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Türkiye İstatistik Kurumu. "Nüfus Ve Konut Sayımı, 2021." *Tüik Kurumsal*, 19 Dec. 2022, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Nufus-ve-Konut-Sayimi-2021-45866>.
- Türkiye İstatistik Kurumu - Medas - Merkezi Dağıtım sistemi [TÜİK]. (n.d.). Retrieved April 5, 2023, from <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr>

- Ük, B. (2020). *Relationship between subtypes of narcissism and depression: Mediating roles of self-esteem, perceived stress and emotion regulation difficulties*, (Master's thesis, Bahçeşehir University).
- van Winkel, M., Wichers, M., Collip, D., Jacobs, N., Derom, C., Thiery, E., ... & Peeters, F. (2017). Unraveling the role of loneliness in depression: the relationship between daily life experience and behavior. *Psychiatry*, 80(2), 104-117.
- Vanhalst, J., Luyckx, K., Teppers, E., & Goossens, L. (2012). Disentangling the longitudinal relation between loneliness and depressive symptoms: Prospective effects and the intervening role of coping. *Journal of social and clinical psychology*, 31(8), 810-834.
- Walsh, S. J. (1981). Yalom, Irvin. *Existential Psychotherapy*. New York, Basic Books, 1980.
- Watson, P. J., Taylor, D., & Morris, R. J. (1987). Narcissism, sex roles, and self-functioning. *Sex Roles*, 16, 335-350.
- Weeks, D. J. (1994). A review of loneliness concepts, with particular reference to old age. *International Journal of Geriatric Psychiatry*.
- Westen, D., & Arkowitz-Westen, L. (1998). Limitations of Axis II in diagnosing personality pathology in clinical practice. *American journal of Psychiatry*, 155(12), 1767-1771.
- Wink, P. (1991). Two faces of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(4), 590-597.
- Wink, P., Dillon, M., & Fay, K. (2005). Spiritual seeking, narcissism, and psychotherapy: How are they related?. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 44(2), 143-158.
- World Health Organization, 2017. *Depression and Other Common Mental Disorders: Global Health Estimates*. World Health Organization. license: C, BY-NC-SA 3.0 IGO (accessed 26.04.19). <http://www.who.int/iris/handle/10665/254610>.
- World Health Organization. (2001) *The World Health Report 2001 - Mental Health: New Understanding, New Hope*. Geneva, World Health Organization.
- World Health Organization. (2012). *Depression: A global crisis*. Retrieved from https://www.who.int/mental_health/management/depression/wfmh_paper_depression_wmhd_2012.pdf.
- Wright, A. G., Lukowitsky, M. R., Pincus, A. L., & Conroy, D. E. (2010). The higher order factor structure and gender invariance of the Pathological Narcissism Inventory. *Assessment*, 17(4), 467-483.
- Yalom, I. D. (1980). *Existential psychotherapy*. Hachette UK.

- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2004). SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri. *Detay Yayıncılık, Ankara*, (s 53).
- Yıldız, S. İ. (2021). *Beliren Yetişkinlerde Yalnızlığın Yordayıcıları Olarak Bağlanma Stilleri, Reddedilme Duyarlılığı ve Mükemmeliyetçiliğin İncelenmesi* (Master's thesis, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Zafirides, P., Markman, K. D., Proulx, T., & Lindberg, M. J. (2013). *Psychotherapy and the restoration of meaning: Existential philosophy in clinical practice*. American Psychological Association.
- Zanarini, M. C., Frankenburg, F. R., Reich, D. B., & Fitzmaurice, G. (2010). The 10-year course of psychosocial functioning among patients with borderline personality disorder and axis II comparison subjects. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 122(2), 103-109.
- Zeigler-Hill, V., Green, B. A., Arnau, R. C., Sisemore, T. B., & Myers, E. M. (2011). Trouble ahead, trouble behind: Narcissism and early maladaptive schemas. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 42(1), 96-103.
- Zimmerman, M., Rothschild, L., & Chelminski, I. (2005). The prevalence of DSM-IV personality disorders in psychiatric outpatients. *American Journal of Psychiatry*, 162(10), 1911-1918.

EKLER

EK-1

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Sizi Prof. Dr. Haldun Soygür danışmanlığında Psikolog Atacan Küçükkoğlu tarafından yürütülen “Narsisizm ile Depresyon Arasındaki İlişkide Yalnızlık ve Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolü” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz.

Bu araştırmanın amacı, bireylerin narsisistik kişilik özellikleri ile depresif belirtileri arasındaki ilişkide yalnızlık ve mükemmeliyetçiliğin aracı rolünü incelemektir. Bu amaç doğrultusunda İstanbul’da yaşayan 18-65 yaş aralığındaki yetişkin bireylerden veri toplanacaktır

Araştırmada sizden tahminen 15-20 dk kadar süre ayırmanız istenmektedir. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle vermenizdir. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz.

Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya@gmail.com e-posta adresinden ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Bu formu okuyup aşağıdaki onay kutusunu seçmeniz, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir.

Okudum, anladım, onaylıyorum ☐

EK-2

SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1. **Cinsiyet:** Kadın() Erkek() Diğer() Belirtmek istemiyorum()

2. **Yaş:**

3. **Medeni Durum:** İlişkisi var() İlişkisi yok()

4. **Eğitim Durumu:** İlkokul() Ortaokul() Lise()

Yüksekokul() Üniversite() Yüksek Lisans() Doktora()

5. **Kimle yaşadığı:** Anne, baba ve/veya kardeş ile ()

Eş (ve varsa çocuklar) ile ()

Arkadaşım()

Partnerimle ()

Akraba ile ()

Yalnız yaşıyorum ()

Diğer:

6. **Evcil hayvanınız var mı?** Hayır() Evet()

7. **Gelir düzeyi:** Düşük() Orta() Yüksek()

8. **Herhangi bir psikiyatrik tanınız var mı? Varsa belirtiniz.**

Hayır() / Evet()

9. **Şu anda psikiyatrik ilaç kullanımınız var mı? Varsa belirtiniz.**

Hayır() / Evet()

10. **Herhangi bir fiziksel hastalık tanınız var mı? Varsa belirtiniz.**

Hayır() / Evet()

11. **Şu anda düzenli olarak kullandığınız ilaç ya da ilaçlar var mı? Yanıtınız evet ise ilacın/ilaçların ismini yazınız.**

Hayır() / Evet()

EK-3

BEŞ FAKTÖR NARSİZİZM ÖLÇEĞİ-KISA FORM

Değerli Katılımcı, Bu ölçek 60 maddeden oluşmaktadır. Her bir madde 1 ile 5 arası puanlanmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve sizi en iyi tanımlayan seçeneği işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sizden beklenen içtenlikle cevap vererek bilimsel bir çalışmaya yardımcı olmanız. Lütfen bütün sorularla ilgili görüşlerinizi ifade ediniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Aşırı hırslı biriyimdir.	1	2	3	4	5
2. Başkaları çok övündüğümü söylerler ama söylediğim her şey doğrudur.	1	2	3	4	5
3. Liderlik yapmak benim için kolaydır.	1	2	3	4	5
4. Birileri bana iyilik yaptığında, acaba benden ne istiyorlar diye merak ederim.	1	2	3	4	5
5. Özel muamele görmeyi hak ediyorum.	1	2	3	4	5
6. Başkalarını eğlendirmekten büyük zevk alırım.	1	2	3	4	5
7. İlerlemek için insanlardan yararlanmak iyi bir şeydir.	1	2	3	4	5
8. Sıklıkla ünlü olmak ile ilgili hayaller kurarım.	1	2	3	4	5
9. İnsanlar beni yargıladığında, bunu hiç umursamam.	1	2	3	4	5
10. Başkalarının ihtiyaçlarını konusunda kaygılanmam	1	2	3	4	5
11. İnsanları manipüle etmede /kullanmada oldukça iyiyimdir.	1	2	3	4	5
12. Kendimden emin olmak için sık sık başkalarının iltifatlarına ihtiyacın varmış gibi hissederim.	1	2	3	4	5
13. Eleştirilmekten, o kadar nefret ederim ki, olduğunda öfkemi kontrol edemem.	1	2	3	4	5
14. Bir şeyde başarısız olduğumu fark ettiğimde kendimi küçük düşmüş hissederim.	1	2	3	4	5
15. Heyecan duymak için neredeyse her şeyi deneyebilirim.	1	2	3	4	5
16. Başarılı olmak için inanılmaz bir motivasyonuna sahibim.	1	2	3	4	5
17. Sadece kendi ayarımdaki insanlarla ilişki kurarım.	1	2	3	4	5

18. Otorite pozisyonu alma konusunda kendimi rahat hissedirim.	1	2	3	4	5
19. Diğer insanların bana karşı dürüst olacaklarına inanırım.	1	2	3	4	5
20. Kuralların başkaları için geçerli olduğu kadar benim için geçerli olduğunu düşünmüyorum.	1	2	3	4	5
21. Başkaları tarafından fark edilmekten hoşlanırım.	1	2	3	4	5
22. Kendi ilerlemem için insanları birer araç olarak kullanırım.	1	2	3	4	5
23. Sık sık çok başarılı ve güçlü olacağıma dair hayaller kurarım.	1	2	3	4	5
24. Başkalarının benim hakkımda ne düşündüğü gerçekten umursamam.	1	2	3	4	5
25. Başkalarının dertlerini genelde fazla ilgi göstermem.	1	2	3	4	5
26. İnsanları bir şeyler yaptırmak için yönlendirebilirim.	1	2	3	4	5
27. Benlik duygum istikrarlıdır.	1	2	3	4	5
28. Doğru muamele görmediğimde aşırı öfkeli olduğüm zamanlar olmuştur.	1	2	3	4	5
29. Başkalarının önünde küçük düşürüldüğümde berbat hissedirim.	1	2	3	4	5
30. Gözü pek biriyimdir.	1	2	3	4	5
31. Büyük biri olmayı arzularım.	1	2	3	4	5
32. Benden daha aşağı kişilerle takılarak zamanımı boşa harcamam.	1	2	3	4	5
33. İnsanlar genellikle benim liderliğimi ve otoritemi takip ederler.	1	2	3	4	5
34. İnsanlara güvenme konusunda temkinliyimdir	1	2	3	4	5
35. Adaletsiz gibi gözükebilir ancak ihtimam, imtiyaz ve ödül gibi ayrıcalıkları hak ediyorum.	1	2	3	4	5
36. Bir parti ya da toplantıda en popüler kişi olmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
37. Başarıya ulaşmak için bazen diğer insanları kullanmanız gerekir.	1	2	3	4	5
38. Başarısıyla tanınmış biri olmayı nadiren hayal ederim.	1	2	3	4	5
39. Başkalarının eleştirilerine karşı oldukça kayıtsızımdır.	1	2	3	4	5
40. Sempatî duygum zayıftır	1	2	3	4	5
41. Eninde sonunda benim dediğim olur.	1	2	3	4	5

42. Hayatta yeterince başarıya ulaşip ulaşamayacağım hakkında kendimi oldukça güvensiz hissederim.	1	2	3	4	5
43. Hak ettiğim şeyi alamamak beni gerçekten çok öfkelenendirir.	1	2	3	4	5
44. İnsanlar beni yargıladığında utanırım.	1	2	3	4	5
45. Heyecan verici bir şey yapmak için yaralanmayı göze alabilirim.	1	2	3	4	5
46. Başarılı olmaya motiveyimdir.	1	2	3	4	5
47. Üstün bir insanım.	1	2	3	4	5
48. Çoğu durumda sorumluluk almaya eğilimliyimdir.	1	2	3	4	5
49. Sık sık diğerlerinin bana gerçeğin tamamını söylemediğini düşünürüm.	1	2	3	4	5
50. Özel muamele görmeyi hak ettiğime inanırım.	1	2	3	4	5
51. İnsanları eğlendirmeye bayılırım.	1	2	3	4	5
52. Kendi hedeflerime ulaşmada diğerlerini kullanmaya istekliyimdir	1	2	3	4	5
53. Bir gün benim adımla insanların çoğunun bileceğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
54. Başkalarının benim hakkımdaki görüşlerini çok az umurumdadır	1	2	3	4	5
55. Başkalarının acıları beni üzmez.	1	2	3	4	5
56. İnsanlara istediklerimi yaptırmam kolaydır.	1	2	3	4	5
57. Keşke başkalarının benim hakkımdaki düşüncelerini bu kadar umurumda olmasaydı	1	2	3	4	5
58. İnsanlar bana saygısızlık ettiğinde tepem atar.	1	2	3	4	5
59. Başkalarının önünde bir hata yaparsam kendimi aptal gibi hissederim.	1	2	3	4	5
60. Riskli ya da tehlikeli şeyler yapmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5

EK-4

BECK DEPRESYON ENVANTERİ

Aşağıda, kişilerin ruh durumlarını ifade ederken kullandıkları bazı cümleler verilmiştir. Her madde bir çeşit ruh durumunu anlatmaktadır. Her maddede o ruh durumunun derecesini belirleyen 4 seçenek vardır. Lütfen bu seçenekleri dikkatle okuyunuz. Son bir hafta içindeki (şu an dahil) kendi ruh durumunuzu göz önünde bulundurarak, size en uygun olan ifadeyi bulunuz. Daha sonra, o maddenin yanındaki harfin üzerine (X) işareti koyunuz.

1)	a. Kendimi üzgün hissetmiyorum b. Kendimi üzgün hissediyorum c. Her zaman için üzgünüm ve kendimi bu duygudan kurtaramıyorum d. Öylesine üzgün ve mutsuzum ki dayanamıyorum
2)	a. Gelecekte umutsuz değilim b. Gelecek konusunda umutsuzum c. Gelecekte beklediğim hiç bir şey yok d. Benim için bir gelecek olmadığı gibi bu durum değişmeyecek
3)	a. Kendimi başarısız görmüyorum b. Herkesten daha fazla başarısızlıklarım oldu sayılır c. Geriye dönüp baktığımda, pek çok başarısızlığımın olduğunu görüyorum d. Kendimi bir insan olarak tümüyle başarısız görüyorum
4)	a. Her şeyden eskisi kadar doyum (zevk) alabiliyorum b. Her şeyden eskisi kadar doyum alamıyorum c. Artık hiçbir şeyden gerçek bir doyum alamıyorum d. Bana doyum veren hiçbir şey yok. Her şey çok sıkıcı
5)	a. Kendimi suçlu hissetmiyorum b. Arada bir kendimi suçlu hissettiğim oluyor c. Kendimi çoğunlukla suçlu hissediyorum d. Kendimi her an için suçlu hissediyorum
6)	a. Cezalandırılıyormuşum gibi duygular içinde değilim b. Sanki bazı şeyler için cezalandırılabilmişim gibi duygular içindeyim c. Cezalandırılacakmışım gibi duygular yaşıyorum d. Bazı şeyler için cezalandırılıyorum
7)	a. Kendimi hayal kırıklığına uğratmadım b. Kendimi hayal kırıklığına uğrattım c. Kendimden hiç hoşlanmıyorum d. Kendimden nefret ediyorum

8)	a. Kendimi diğer insanlardan daha kötü durumda görmüyorum b. Kendimi zayıflıklarım ve hatalarım için eleştiriyorum c. Kendimi hatalarım için her zaman suçluyorum d. Her kötü olayda kendimi suçluyorum
9)	a. Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok b. Bazen kendimi öldürmeyi düşünüyorum ama böyle bir şey yapamam c. Kendimi öldürebilmeyi çok isterdim d. Eğer bir fırsatını bulursam kendimi öldürürüm
10)	a. Herkesten daha fazla ağladığımı sanmıyorum b. Eskisine göre şimdilerde daha çok ağlıyorum c. Şimdilerde her an ağlıyorum d. Eskiden ağlayabilirdim. Şimdilerde istesem de ağlayamıyorum
11)	a. Eskisine göre daha sinirli veya tedirgin sayılmam b. Her zamankinden biraz daha fazla tedirginim c. Çoğu zaman sinirli ve tedirginim d. Şimdilerde her an için tedirgin ve sinirliyim
12)	a. Diğer insanlara karşı ilgimi kaybetmedim b. Eskisine göre insanlarla daha az ilgiliyim c. Diğer insanlara karşı ilgimin çoğunu kaybettim d. Diğer insanlara karşı hiç ilgim kalmadı
13)	a. Eskisi gibi rahat ve kolay kararlar verebiliyorum b. Eskisine kıyasla şimdilerde karar vermeyi daha çok erteliyorum c. Eskisine göre karar vermekte oldukça güçlük çekiyorum d. Artık hiç karar veremiyorum
14)	a. Eskisinden daha kötü bir dış görünüşüm olduğunu sanmıyorum b. Sanki yaşlanmış ve çekiciliğimi kaybetmişim gibi düşünüyor ve üzülüyorum c. Dış görünüşümde artık değiştirilmesi mümkün olmayan ve beni çirkinleştiren değişiklikler olduğunu hissediyorum d. Çok çirkin olduğumu düşünüyorum
15)	a. Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum b. Bir işe başlayabilmek için eskisine göre daha çok çaba harcıyorum c. Ne olursa olsun, yapabilmek için kendimi çok zorluyorum d. Artık hiç çalışmıyorum
16)	a. Eskisi kadar kolay ve rahat uyuyabiliyorum b. Şimdilerde eskisi kadar kolay ve rahat uyuyamıyorum c. Eskisine göre bir veya iki saat erken uyanıyor, tekrar uyumakta güçlük çekiyorum d. Eskisine göre çok erken uyanıyor ve tekrar uyuyamıyorum

17)	a. Eskisine göre daha çabuk yorulduğumu sanmıyorum b. Eskisinden daha çabuk ve kolay yoruluyorum c. Şimdilerde neredeyse her şeyden, kolayca ve çabuk yoruluyorum d. Artık hiçbir şey yapamayacak kadar yorgunum
18)	a. İştahım eskisinden pek farklı değil b. İştahım eskisi kadar iyi değil c. Şimdilerde iştahım epey kötü d. Artık hiç iştahım yok
19)	a. Son zamanlarda pek fazla kilo kaybettiğimi/aldığımı sanmıyorum b. Son zamanlarda istemediğim halde iki buçuk kilodan fazla kaybettim/aldım c. Son zamanlarda beş kilodan fazla kaybettim/aldım d. Son zamanlarda yedi buçuk kilodan fazla kaybettim/aldım
20)	a. Sağlığım beni pek endişelendirmiyor b. Son zamanlarda ağrı, sızı, mide bozukluğu, kabızlık gibi sıkıntılarım var c. Ağrı sızı gibi bu sıkıntılarım beni çok endişelendiriyor d. Bu tür sıkıntılar beni öylesine endişelendiriyor ki başka bir şey düşünemiyorum
21)	a. Son zamanlarda cinsel yaşantımda dikkatimi çeken bir şey yok b. Eskisine göre cinsel konularla daha az ilgileniyorum c. Şimdilerde cinsellikle pek ilgili değilim d. Artık cinsellikle hiç bir ilgim kalmadı

EK-5

UCLA YALNIZLIK ÖLÇEĞİ (UCLA-YÖ)

Aşağıda çeşitli duygu ve düşünceleri içeren ifadeler verilmektedir. Sizden istenilen her ifade de tanımlanan duygu ve düşünceyi ne sıklıkta hissettiğinizi ve düşündüğünüzü her biri için tek bir rakkamı daire içine alarak belirtmenizdir.

	Ben bu durumu HİÇ yaşamam	Ben bu durumu NADİREN yaşarım	Ben bu durumu BAZEN yaşarım	Ben bu durumu SIK SIK yaşarım
1. Kendimi çevremdeki insanlarla uyum içinde hissediyorum.	1	2	3	4
2. Arkadaşım yok.	1	2	3	4
3. Başvurabileceğim hiç kimsem yok.	1	2	3	4
4. Kendimi tek başıyım gibi hissetmiyorum.	1	2	3	4
5. Kendimi bir arkadaş grubunun bir parçası olarak hissediyorum.	1	2	3	4
6. Çevremdeki insanlarla birçok ortak yönüm var.	1	2	3	4
7. Artık hiç kimseyle samimi değilim.	1	2	3	4
8. İlgilerim ve fikirlerim çevremdekilerce paylaşılmıyor.	1	2	3	4
9. Dışa dönük bir insanım.	1	2	3	4
10. Kendimi yakın hissettiğim insanlar var.	1	2	3	4
11. Kendimi grubun dışına itilmiş hissediyorum.	1	2	3	4
12. Sosyal ilişkilerim yüzeyseldir.	1	2	3	4

13. Hiç kimse gerçekten beni iyi tanımıyor.	1	2	3	4
14. Kendimi diğer insanlardan soyutlanmış hissediyorum.	1	2	3	4
15. İstedığım zaman arkadaş bulabilirim.	1	2	3	4
16. Beni gerçekten anlayan insanlar var.	1	2	3	4
17. Bu derece içime kapanmış olmaktan dolayı mutsuzum.	1	2	3	4
18. Çevremde insanlar var ama benimle değiller.	1	2	3	4
19. Konuşabileceğim insanlar var.	1	2	3	4
20. Derdimi anlatabileceğim insanlar var.	1	2	3	4

EK-6

FROST ÇOK BOYUTLU MÜKEMMELİYETÇİLİK ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki bazı kişilik özellikleri ve davranışlara ilişkin bir takım ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuduktan sonra o görüşe ne kadar katıldığınızı belirtin. Kesinlikle katılıyorsanız 5 rakamını, kesinlikle katılmıyorsanız 1 rakamını işaretleyin. Bu iki görüş arasındaki görüşlerinizi rakamlardan sizce en uygun olanını işaretleyerek belirtiniz. Eğer bir ifade ile ilgili fikriniz yoksa ya da kararsızsanız 3 rakamını işaretleyiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
5 Kesinlikle Katılıyorum 4 Katılıyorum 3 Kararsızım 2 Katılmıyorum 1 Kesinlikle Katılmıyorum					
1. Anne-babam benim için çok yüksek ölçütler belirler.	1	2	3	4	5
2. Düzen benim için çok önemlidir.	1	2	3	4	5
3. Çocukken mükemmel yapmadığım şeyler için cezalandırılmışımdır.	1	2	3	4	5
4. Kendim için en yüksek ölçütleri belirlemezsem ikinci sınıf bir insan haline gelebilirim.	1	2	3	4	5
5. Anne-babam benim hatalarımı hiçbir zaman anlamaya çalışmamıştır.	1	2	3	4	5
6. Yapığim her şeyde tam anlamıyla yeterli olmak benim için önemlidir.	1	2	3	4	5
7. Ben tertipli bir insanım.	1	2	3	4	5
8. Düzenli bir insan olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
9. Okulda/işte başarısız olmam halinde insan olarak tümüyle başarısızımdır.	1	2	3	4	5
10. Bir hata yaptığımda hayal kırıklığına uğrarım.	1	2	3	4	5
11. Anne-babam benden her şeyin en iyisini yapmamı ister.	1	2	3	4	5

12. Pek çok insandan daha yüksek hedefler belirlerim.	1	2	3	4	5
13. İşte/okulda birileri bir işi benden daha iyi yapacak olursa o zaman kendimi bütün işte başarısız olmuş gibi hissederim.	1	2	3	4	5
14. Kısmen başarısız olursam, bu durum tümüyle başarısız olmak kadar kötüdür.	1	2	3	4	5
15. Ailemde yalnızca olağanüstü performans yeterince iyi olarak kabul görür.	1	2	3	4	5
16. Çabalarımı bir hedefe ulaşmak için yoğunlaştırmakta çok iyiyimdir.	1	2	3	4	5
17. Bir şeyleri çok dikkatli yaptığım zamanlarda bile çoğu kez tam olarak doğru olmamış gibi hissederim.	1	2	3	4	5
18. Bir şeylerde en iyi olamamaktan nefret ederim.	1	2	3	4	5
19. Aşırı derecede yüksek hedeflerim vardır.	1	2	3	4	5
20. Anne-babam benden mükemmeli beklerler.	1	2	3	4	5
21. Eğer bir hata yapacak olursam insanlar muhtemelen benim hakkımda daha olumsuz düşünürler.	1	2	3	4	5
22. Anne-babamın beklentilerini hiçbir zaman karşılayabilirmişim gibi hissetmem.	1	2	3	4	5
23. Bir şeyleri diğer insanlar kadar iyi yapamazsam bu benim daha değersiz bir insan olduğum anlamına gelir.	1	2	3	4	5
24. Diğer insanlar kendileri için bana göre çok daha düşük standartlar belirliyormuş gibi gelir.	1	2	3	4	5
25. Ben her zaman en iyisini yapmazsam insanlar bana saygı duymaz.	1	2	3	4	5
26. Anne-babamın benim geleceğime ilişkin beklentileri her zaman için benimkilerden çok daha yüksek olmuştur.	1	2	3	4	5
27. Düzenli (tertipli) bir insan olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
28. Yaptığım basit günlük şeyler için genellikle şüphelerim vardır.	1	2	3	4	5
29. Tertipli olmak benim için çok önemlidir.	1	2	3	4	5
30. Günlük işlerimde pek çok insana göre çok daha yüksek performans beklerim.	1	2	3	4	5
31. Düzenli bir insanım.	1	2	3	4	5

32. Bir şeyleri tekrar tekrar yaptığım için işlerimde geri kalmaya eğilimliyim.	1	2	3	4	5
33. Bir şeyleri 'doğru' yapmak benim için uzun zaman alır.	1	2	3	4	5
34. Ne kadar az hata yaparsam insanlar beni o kadar fazla sever.	1	2	3	4	5
35. Ailemin ölçütlerini hiçbir zaman karşılayabilecekmişim gibi hissetmem.	1	2	3	4	5

